

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ

**HAKSIZ YAKALAMA
VE TUTUKLAMADAN DOĞAN
TAZMİNAT DAVALARI**

Av. Onur TATAR

ANKARA, NİSAN 2012

HAKSIZ YAKALAMA
VE TUTUKLAMADAN
DOĞAN
TAZMİNAT DAVALARI

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ

Türkiye Barolar Birliği Yayınları : 209

*Haksız Yakalama ve
Tutuklamadan Doğan Tazminat Davaları*

ISBN: 978-605-5316-06-8

© Türkiye Barolar Birliği
Birinci Baskı: Nisan 2012, Ankara

Türkiye Barolar Birliği
Oğuzlar Mah. Barış Manço Cad.
Av. Özdemir Özok Sokağı No: 8
06520 Balgat - ANKARA
Tel: (312) 292 59 00 (pbx)
Faks: 312 286 55 65
www.barobirlik.org.tr
yayin@barobilik.org.tr

Baskı
şen Matbaa
Özveren Sokağı 25/B
Demirtepe-Ankara
(0312. 229 64 54 - 230 54 50)

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ

**HAKSIZ YAKALAMA
VE TUTUKLAMADAN
DOĞAN
TAZMİNAT DAVALARI**

Av. Onur TATAR

Ankara, Nisan 2012

Av. Onur TATAR

1978 Ankara doğumlu, Ankara Gazi Anadolu Lisesi ve Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi mezunu. Ankara Barosu CMK Merkezi ve Ankara Barosu İnsan Hakları Merkezi Yürütme Kurulu üyeliği ile Ankara Barosu Yönetim Kurulu üyeliği görevlerinde bulundu.

2004 yılında Türkiye Barolar Birliği ve Avrupa Konseyi'nin birlikte yürüttüğü "İnsan Hakları Alanında Eğitici Eğitimi" programına katıldı. Türkiye Barolar Birliği ve Avrupa Konseyi'nin birlikte yürüttüğü "Türk Avukatların İnsan Hakları Alanında Aşamalı Eğitimleri Projesi"nde eğitimci olarak görev yaptı.

Türkiye'nin 40'a yakın Barosunda "İnsan Hakları" ve "Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne Bireysel Başvuru" eğitimi verdi. "Yaşama Hakkı ve Ölüm Cezası", "AIHM Kararları Işığında Mülkiyet Hakkı" ve "Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne Bireysel Başvuru Mevzuatı" ve "CMK Müdafiliği için Rehber" adlı çalışmaları yayınlanmıştır.

Sivas Katliamı Davası'nın anlatıldığı "Alaz" belgeselinin yapım sorumluluğunu ve Olağanüstü Dönem Mahkemelerini anlatan "Su Gözü" isimli belgeselin proje danışmanlığını üstlendi.

Haksız yere

özgürlüğünden yoksun bırakılmış

herkese,

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ.....	9	
Ulusal Mevzuatımızda Haksız Yakalama ve Tutuklamadan Doğan Zararların Tazmini	11	
a) Tarihsel Perspektif.....	11	
b) 5271 Sayılı CMK Uygulaması ve Avrupa Konseyi'nin Değerlendirmesi	12	
c) Yakalama ve Tutuklamaya Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi İçtihatları Penceresinden Genel Bakış	16	
1- TAZMİNAT TALEPLERİNDE DİLEKÇE		
A) Tazminat Taleplerinde Husumet	25	
B) Tazminat Taleplerinde Süre	25	
C) Tazminat Taleplerinde Başvuru Mercii	28	
D) Tazminat Taleplerinde Dilekçede Bulunması Gereken Unsurlar	30	
2- TAZMİNAT DAVALARINDA YARGILAMA USULÜ		31
A) İnceleme duruşmalı yapılmalıdır	31	
B) Duruşmada tarafların hazır bulunması şartı yoktur	31	
C) Duruşmada Cumhuriyet Savcısı hazır bulunmalıdır	32	
D) Karar celsesinden önce naip hakim görevlendirilebilir	32	

E) Başvurucunun ölmesi halinde mirasçılarının davaya devam edebilir	33
3-TAZMİNAT MİKTARININ BELİRLENMESİ	34
A)MADDİ TAZMİNAT	34
1) Öğrenciler	34
2) Meslek gruplarına göre emsal kararlar	36
B) MANEVİ TAZMİNAT	37
4-TAZMİNAT DAVALARINDA VEKALET ÜCRETİ	39
5- ÖRNEK BAŞVURU DİLEKÇELERİ	42
ÖRNEK BİLİRKİŞİ RAPORU	48
EMSAL KARARLAR (İLK DERECE MAHKEMESİ)	56
EMSAL YARGITAY İLAMLARI	62
a- Emsal Yargıtay Ceza Genel Kurul Kararları	62
b- Emsal Yargıtay Ceza Dairesi Kararları	131
AİHM ÖRNEK KARARLARI	155
Aba / Türkiye Kararı	155
Kürüm/ Türkiye Kararı	160

GİRİŞ

Haksız yakalama ve tutuklama konusu Türkiye'nin gündemini son yıllarda sıkça meşgul ediyor. Neredeyse her gün yazılı ve görsel basında bu konu tartışılıyor. TBMM'de iktidar partisi pek gönüllü olmasa da, ana muhalefet özellikle tutukluluk süreleri ile ilgili bir düzenlemenin peşinde.

Tutuklama hukuksal anlamda bir tedbir olarak nitelendirilse de, toplumsal algı bu yönde değil. Toplum tutuklanana suçlu, tutuksuz yargılanana ise, masum muamelesi yapıyor.

Yakalama tutuklanma ile sonuçlanmamışsa pek de önemsenmiyor. Oysa ceza soruşturmasının en önemli unsurlarından birisidir yakalama. Ya da kamuoyundaki yaygın tabir ile gözaltına alma.

Şüpheliye ait olan hiçbir hak hatırlatılmaksızın sadece kolluğun düzenlediği tutanaklarda kalan bir adli işlemdir yakalama. Kendisi ekip arabasına bindirilirken düşünceli kolluk görevlilerince kafasını ekip arabasına çarpmaması için kafasına bastırılan kişidir şüpheli.

Bütün bu uygulamalar bu kitabın ilgi alanı içerisinde yer almaktadır.

Bu kitabı hazırlamama Ankara'da yaşanan bir hırsızlık olayı sonrasında, Kızılay'dan eğlenceden dönen üç akrabanın bulunduğu otomobilin olay mahaline yakın bir yerde durdurulduktan sonra bir anda hırsızlık suçlaması ile karşılaşmaları ve bir yıla yakın süre yargılanmaları ve neticede beraat etmeleri vesile oldu.

Basit bir Őpbe, hiçbir maddi delille desteklenmemiŐ bir is-
nada sebebiyet verebilir mi?

Sonunda beraatle neticelenen bir yargılama sonrası, haksız
yakalama veya tutuklama sineye mi çekilmeli? Buna da Őükür
mü denilmeli?

Bugün için özellikle tutuklama, bir tedbir olmaktan yani is-
tisna olmaktan çıkmış; adeta esas haline gelmiştir. Tutuklama
aynı zamanda uzun yıllardır, politik bir terbiye aracı haline ge-
tirilmiŐtir. Politik muhaliflerin cezaevlerini yoğun olarak dol-
durması, cezaevlerindeki basın mensuplarının ve öğrencilerin
sayısının azımsanmayacak oranda olması bu kanıyı daha da
güçlendirmektedir.

Bu çalışmanın hazırlanmasında emeğini ve desteğini esirge-
meyen, geleceğin parlak hukukçusu, değerli meslektaŐım Stj.
Avukat GülŐah ENER'e saygılarımı ve Őükranlarımı sunuyoro-
rum.

Ankara, 2012

Avukat Onur TATAR

ULUSAL MEVZUATIMIZDA HAKSIZ YAKALAMA VE TUTUKLAMADAN DOĞAN ZARARLARIN TAZMİNİ

a- Tarihsel Perspektif:

Haksız yakalama ve tutuklamadan doğan zararların giderilmesi konusu ilk olarak 1950'li yılların ikinci yarısında tartışılmaya başlanmıştır. Nihayetinde 1961 Anayasası'nın 30. maddesinde yapılan bir düzenleme ile haksız yakalama ve tutuklamadan doğan zararların giderilmesinde Devletin sorumluluğu yoluna gidilmiştir. Dönemin özgürlükçü atmosferi "birey hakları" nı Devletin karşısında güçlendirmiştir.

Akademik çevrelerde bu konuda değişik görüşler ileri sürülmüştür. Bunların bir kısmı Devlet merkezli olmakla beraber "bireyi" temel alan görüşler düzenlemede ağırlık kazanmıştır.

Devletin haksız olarak yakalanan veya tutuklanan kimselere tazminat vermesinin adalet mekanizmasının haksızlık yaptığı kabul etmiş olacağından bahisle haksız yakalama ve tutuklamadan doğan zararların giderilmesine menfi bakan görüş sahiplerinin karşısında, eğer bir haksızlık var ise, bireye yapılan bu haksızlığın giderilmesinin daha adil bir çözüm olduğu ve adalete olan inancı güçlendireceğini savunanlar yer almıştır.

Yine bir kısım menfi görüş sahipleri, hukukçu bakış açısından ziyade Maliye merkezli bir bakış açısı ile "tazminatın" Hazineye yük getireceğini savunmuştur.

Ayrıca, haksız yakalama ve tutuklamadan doğan zararın bizzatı karar verenlerce giderilmesini savunan görüş sahipleri esasen sistemin daha doğmadan ölmesine hizmet etmiştir. Çünkü yakalama ve tutuklama işlemleri nedeniyle, Cumhuriyet Savcısı ve hakimlerin kişisel sorumluluğuna gitmek, Hakim ve Cumhuriyet Savcılarının tutuklama ve yakalama işlemlerinden imtina etmesini gerektirir. Bu da ceza adaletinin kamusal yönünü bütünüyle ortadan kaldıracaktır.

Haksız Yakalama ve Tutuklamadan Doğan Tazminat Davaları

Kunter'in sağlam gerekçesi ile "Ceza davası toplumun menfaatine açılmıştır. Bundan bir zarar doğmuş ise, bu zararı bir ferdin değil; toplumun yüklenmesi en doğrusu ve en adildir."

Prof. Dr. Uğur Alacakaptan "Haksız Tutma ve Yakalama Hallerinde Devletin Tazminat Ödemesi Mükellefiyeti" adlı makalesinde, Zissiadis'den alıntıyla, "Devlet bizzat kendisi koyduğu kurallara kendisi saygı göstermeli, bu kurullarla kendisini sınırlamalıdır. Devlet bu esaslara riayet etmemiş örneğin haksız bir tutma işlemi yapmışsa, bundan doğan zararı, zarara maruz kalan bireyin omuzlarına yüklemek doğru olmaz" şeklinde meseleyi doğru bir biçimde izah etmiştir.

1961 Anayasası da bu bakış açısı ile zararın giderilmesi yanında, bu zararın Devletçe giderilmesi görüşünü yasalastırmıştır.

1982 Anayasası 19. maddesi ile 1961 Anayasası'nın 30. maddesinde benimsenen prensibi devam ettirmiştir.

Burada mühim olan husulardan bir tanesi de, her iki Anayasal düzenlemede de "her türlü zarar" tabirinin kullanılmış olmasıdır. Böylelikle, Anayasal düzenlemeyi temel alan mülga 466 sayılı yasa ve bugün uygulama bulan 5271 sayılı yasanın 141-144. maddeleri çerçevesinde sadece "maddi zararlar" değil, "manevi zararlar" da talep edilebilmektedir. İleride bu husus ayrıca, Yargıtay ilamları ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi çerçevesinde değerlendirilecektir.

b- 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu 141 ve 144. madde uygulaması ve Avrupa Konseyi'nin değerlendirmesi

Bu çalışma esasen 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 141.- 144. maddeleri arasındaki yasal düzenlemeyi temel almaktadır. Mülga 466 sayılı kanun bu çalışmanın kapsamı içersinde değildir. Ancak bugünkü uygulamayı daha iyi kavrayabilmek bakımından özellikle mülga 466 sayılı kanun döneminde yapılan başvurulara ilişkin Yargıtay ilamlarına yer verilecektir. Özellikle Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun çok önemli kararları da çalışmanın ekinde yer almaktadır.

Haksız Yakalama ve Tutuklamadan Doğan Tazminat Davaları

5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 4. kısım 7. Bölümünde "Koruma Tedbirleri Nedeniyle Tazminat" başlığı altında, haksız yakalama ve tutuklamadan doğan zararların giderilmesi şartları, aynı zamanda, eşyasına veya diğer malvarlığı değerlerine, koşulları oluşmadığı halde el konulan veya korunması için gerekli tedbirler alınmayan ya da eşyası veya diğer malvarlığı değerleri amaç dışı kullanılan veya zamanında geri verilmeyenlerin tazminat talep edebilmesi imkanı düzenlenmiştir.

Ülkemizde sürekli olarak tartışılan yargı uygulamaları arasında tutuklama ve yakalama özel bir öneme sahiptir. Gün geçmemektedir ki ulusal ve uluslararası alanda ülkemizdeki yargı uygulamaları tartışılmasın. Özellikle mahkemelerce verilen tutuklama kararlarının her birisi uluslararası kurumların da dikkatini çekmektedir. Çoğu üniversitede okuyan 500'ün üzerinde öğrencinin, onlarca gazetecinin, milletvekillerinin tutuklu olduğu bir ortam hukuk devletini ve hukuk güvenliğini tartışmaya açmaktadır. Ülkemizin "polis devleti" ne dönüştüğü yönündeki eleştiri yoğunlaşmaktadır.

10 Ocak 2012 tarihli, Avrupa İnsan Hakları Komiseri Thomas Hammerg'in raporu bu konuda dikkat çekicidir. 10-14 Ekim 2011 tarihleri arasındaki Türkiye ziyareti sonrası düzenlenen "Türkiye'de Adalet Uygulamaları ve İnsan Hakları" konulu raporda,

"Komiser, özellikle AİHM içtihadı göz önüne alındığında, tutukluluğa çok sık başvurulmasına ve uzun tutukluluğa ilişkin kaygılarını tekrarlamaktadır. Komiser, yetkili makamları, kişilerin mahkûm olmadan önce tutuklu olarak geçirdiği sürelerin makul sınırlar dışına çıktığı durumlardan kaçınmaya acilen davet etmektedir, çünkü bu uygulama, "tutukluluğun cezaya dönüşmesi" anlamına gelebilmektedir. Bu nedenle tutukluluğun istisnai bir durum olduğu savcılar ve hâkimler için açık hale getirilmeli ve mevcut ya da başka tutuksuz yargılama alternatifleri teşvik edilmelidir. Komiser, yetkili makamları kimi zaman 10 yıla kadar çıkabilen aşırı uzun tutukluluk süresi sınırlarını azaltmaya da acilen davet etmektedir."

Haksız Yakalama ve Tutuklamadan Doğan Tazminat Davaları

“Komiser, yetkili makamları, hem yargılamanın uzun sürmesi hem de kanuna aykırı tutukluluklar için, ülke içinde AİHM içtihadıyla uyumlu etkili hukuk yollarını yürürlüğe koyma ve kişilerin esas dava sürerken bile bu hukuk yollarından yararlanmasını sağlama konusunda da teşvik etmektedir.” denilmektedir.

Raporda, uzun tutukluluk halinin basmakalıp ifadelerle devam ettirildiğine ve ayrıca Mahkemelerin yasal düzenlemeleri sadece lafzen yorumladığına işaret edilmiştir:

“...Türk mahkemelerinin tutukluluk halini ve yapılan her uzatmayı geçerli kılan açık bir neden ileri sürme konusunda yasal bir zorunlulukları vardır. TCMK'nın 100. maddesinin 3. fıkrası hâkimin, tutukluluğa izin verebileceği suçların, katalog suçlar', bu suçların şüpheli tarafından işlendiğine inanmak için sağlam nedenler olması koşuluyla, bir listesini sağlamaktadır. Ancak birçok Türk hâkiminin, sadece iddia edilen suçun bu listenin kapsamında olup olmadığına bakarak ve geri kalan tutukluluk koşullarını ayrıntılı bir şekilde incelemeden tutukluluğa izin verdiği görülmektedir.”

Avrupa İnsan Hakları Komiseri Thommas Hammerberg, asıl önemli olan ve kitabımızın da konusunu oluşturan CMK 141. madde ve devamı maddelere ilişkin olarak, haksız yakalama ve tutuklamadan doğan tazminat başvuruları ile ilgili tespitini sona saklamıştır. Raporunda,

Komiser, Türk makamlarının, yeni CMK'da tutukluluğun devam etme gereğinin şüpheli ya da sanık kişinin talebi üzerine hem düzenli bir şekilde (her otuz günde bir) hem de gerektiğinde hâkim kararıyla yeniden incelenmesini sağlayarak uygun bir iç hukuk yolu yaratma çabalarını takdir etmektedir.

Ancak Türk mahkemelerinin ve savcılarının uygulamaları, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin, Türk hukuk sisteminin başvuru sahiplerinin mahkeme öncesi tutukluluk hallerinin kanunlara uygunluğunu sorgulayabilecekleri, gerçek anlamda çekişmeli yargılama ve makûl bir kazanma olasılığı içeren bir iç hukuk yoluna başvurma imkânından yoksun olduğu yolundaki içtihadını haklı çıkarmaya devam etmektedir (AİHS'nin 5. maddesinin 4. fıkrasının ihlali).

Haksız Yakalama ve Tutuklamadan Doğan Tazminat Davaları

AİHM'in, CMK'da yapılan son değisiklikleri, bu konudaki içtihadını değistirmek için yeterli bulmadığı dikkat çekmektedir: 2010'da Kürüm -Türkiye davasında, AİHM, yeni CMK'nun yürürlüğe girdiğini belirtmekle birlikte, tutukluluğun kanunlara uygunluğunun sorgulanabileceği bir iç hukuk yoluna başvurma imkânının hâlâ olmadığı kanaatini taşımıştır. Bu nedenle Mahkeme, "farklı bir karara yol açabilecek herhangi bir şey bulamayıp", davada AİHS'nin 5. maddesinin 4. fıkrasının ihlal edildiği hükmüne varmıştır.

Bu bağlamda Komiser, AİHS'nin 5. maddesinin, bu maddenin hükümlerine aykırı olarak tutuklanan herkesin yasal tazminat alma hakkının olduğunu belirten 5. fıkrasını hatırlatır. Her ne kadar CMK'nın 141. ve 142. maddeleri, tutuklu tutulan kişinin makul bir sürede yargılanmadığı ya da beraat ettiği davalar dahil kanuna aykırı tutukluluk için tazminat hakkı sağlasa da Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi yukarıda sözü geçen Kürüm -Türkiye kararında, başvuru sahibinin, bu yeni hükümler kapsamında bile mahkeme sona ermeden ve nihai karar verilmeden önce herhangi bir tazminat talep etme imkânı olmadığı kanaatine varmıştır. Dolayısıyla Mahkeme, CMK'nın, usule aykırı tutukluluk bağlamında AİHS'nin gereğini karşılamadığı hükmüne varmıştır.

Bu tespit son derece isabetlidir. Haksız yakalama ve tutuklamadan doğan tazminat davalarında, hükmün kesinleşmesi şartı tazminat taleplerini zorlaştırdığı gibi, adalet duygusunu da zedelemektedir. Kitabın ilerleyen bölümlerinde yer alan açıklamalar ve örnek kararlar da bu tespitleri doğrulayacaktır.

YAKALAMA VE TUTUKLAMAYA AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ İÇTİHATLARI PENCERESİNDEN GENEL BAKIŞ

Avrupa İnsan Hakları Komiseri Thommas Hammerberg'in son Türkiye gözlemini içeren satırbaşlarını yukarıda paylaştım. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi tutuklama kararı- tutuklamanın devamı kararları, tutuklamanın süresi ve haksız yakalama ve tutuklama işlemleri yönünden Türkiye aleyhine yapılan çokça başvurunun muhatabı olmuştur.

Türkiye maalesef bu konuda Mahkeme nezdinde adeta deney ülke konumundadır. Bunun yanında 2011 yılı istatistikleri çerçevesinde, aleyhine "ihlal kararı verilen ülkeler sıralamasında" Türkiye üçüncülüğten birinciliğe yükselmiştir.

HAKSIZ YAKALAMA

AİHM, 2009 yılındaki Çetin İpek ve diğerleri/ Türkiye kararında, yakalama işlemi için makul şüphe standartının uygulanmasında, herhangi bir kolluk görevlisinin ya da amirinin soyut, subjektif ve kişisel yargısının değil, tarafsız bir gözlemciyi ikna edebilecek ölçüde bir makul şüphelyi aramaktadır.

Yakalama işlemi için aranan "makul şüphe"nin geçerli nedenlere dayanması gereği, keyfi yakalama ve tutuklamaya karşı korumanın temel bir bölümünü oluşturmaktadır.

İyi niyetle şüphe duyulması yeterli değildir. "Geçerli (makul) şüphe" sözleri, ilgili kişinin suç işlemiş olabileceğine dair tarafsız bir gözlemciyi ikna edebilecek delil veya bilgilerin mevcut olması anlamına gelmektedir (bkz., Fox, Campbell ve Hartley - İngiltere, 30 Ağustos 1990).

AİHM, bu bağlamda, geçerli şüphenin mevcut olmadığı durumda, kişinin yakalanması veya gözaltına alınmasının, onun itirafta bulunması, başkaları aleyhine ifade vermesi veya ondan geçerli şüpheye dayanak oluşturabilecek delil veya bilgi temin etmek amacıyla uygulanmaması gerektiğini vurgulamıştır. (bkz., Cebotari - Moldovya,13 Kasım 2007).

TUTUKLULUK SÜRESİ VE TUTUKLULUĞUN DEVAMI KARARLARI

AİHM içtihatlarına göre, tutukluluk halinin makul süresi soyut bir değerlendirmeye ölçülmemektedir. Bir sanığın tutukluluk halinin makul süresi her davanın kendi gerekçesine göre değerlendirilmelidir (Bkz, 26 Ocak 1993 tarihli W-İsviçre kararı)

AİHM öncelikle, bir tutuklama durumunda adli makamların tutukluluk süresinin öngörülen makul süreyi geçirmemekle sorumlu olduklarını belirtmektedir. Söz konusu kararların gerekçelerine ve ilgilinin başvurularında belirttiği olaylara dayanarak AİHM, AİHS'nin 5/3 maddesinin ihlal edilip edilmediğini tespit etmek zorundadır (Bkz, 28 Ekim 1998 tarihli Assenov ve diğerleri-Bulgaristan kararı).

CMK 102. maddesinde belirtilen azami tutukluluk süreleri oldukça uzundur. Yargılamaların uzun sürmesi, tutukluluk sürelerinin uzunluğu bakımından bir gerekçe oluşturamaz. Hele ki örgütlü suçlar bakımından 10 yıllık tutukluluk süresinin azami süre olarak tayini kabul edilemez.

AİHM'in 2003 yılındaki Halise Demirel/ Türkiye kararı 7 yılı aşan tutukluluk süresini sözleşmenin 5/3. maddesinin ihlali anlamına geleceğini ifade etmiştir. Mahkeme kararında tutukluluğu devami yönündeki kararların çoğunlukla aynı gerekçeleri taşıdığına işaret etmiştir.

“...mevcut dosyanın unsurlarına göre Mahkeme, Başvuranın tutukluluk halinin devamına karar verirken çoğu kez aynı gerekçeleri (“kanıtların durumu ve isnad edilen suçun niteliği göz önüne alındığında...”) kullanmış ve her zaman aynı gerekçeyi belirtmemek için bazen de gerekçe göstermemiştir. Yakalanan kişinin suç işlediğinden şüphelenilmesine yol açacak nedenlerden söz etmek, tutukluluk kurallarının olmazsa olmaz koşuludur. Ayrıca, söz konusu koşul da bir müddet sonra geçerliliğini de yitirmektedir. Bu durumda, AİHM'nin, adli makamlar tarafından gösterilen diğer gerekçelerin, özgülüğu sınırlanmasını meşru kılıp kılmadığını tespit etmesi

Haksız Yakalama ve Tutuklamadan Doğan Tazminat Davaları

gerekmektedir. Eğer bu gerekçeler “yeterli” ve “etkili” ise o zaman AİHM, yetkili makamların yargılama sırasında “özel bir titizlik” gösterip göstermediğini araştırmak zorundadır (Bkz, 26 Temmuz 2001 tarihli Mijkov-Bulgaristan kararı, 77 ve Labita/ İtalya kararı).

Bu bağlamda AİHM, tutukluluk gerekçelerine dayanarak yetkili makamların 7 yıl süren bir tutukluluktan sonra hangi risklerle karşı karşıya kalındığını açıklamak zorunda olduğunu vurgulamaktadır (Bkz, 31 Temmuz 2001 tarihli Zannouti/ Fransa kararı)

Halise Demirel/ Türkiye örnek kararı da göstermektedir ki; tutuklama kararı için gerekli olan kuvvetli suç şüphesinin varlığı bir süre sonra etki ve değerini yitirmektedir. Özellikle uzun süreli tutukluluklar bakımından Sözleşmecî devletin yargısının tutuklamanın devamı yönündeki kararların titiz bir şekilde değerlendirilerek verildiği yönünde bir uygulamasının olduğu anlaşılmalıdır.

AİHM, 2007 yılında karar verdiği Tamamboğa ve Gül/ Türkiye davasında, benzer gerekçeleri ortaya koymuştur. Ülkemiz uygulamasında, “mevcut delil durumu, suçun vasıf ve mahiyeti” gibi basmakalıp ifadelerle tekrarlanan tutukluluğun devamı kararları yönünden “...belli bir davada şüphelinin yargılama süresince tutukluluk halinin makul bir süreyi aşmamasını sağlamanın ulusal yargının görevi olduğunu hatırlatır. Bu amaçla masumiyet karinesi ilkesine bağlı kalarak, kişisel özgürlüğe saygı kuralına uymamayı haklı çıkaran gerçek bir kamu yararı gereğinin mevcudiyetini destekleyen veya çürüten delilleri incelemeli ve bunları, serbest bırakılma başvurularına ilişkin kararlarında açıkça ortaya koymalıdır. Söz konusu kararlarda belirtilen nedenler ve itirazlarında başvuranlar tarafından ortaya konan saptanmış gerçekler temel alındığında AİHM, AİHS'nin 5/3. maddesinin ihlal edilip edilmemiş olduğu hususunda bir karara varmalıdır (bkz. Sevgin ve İnce - Türkiye)

Mahkeme, başvuranlara isnat edilen suçun ciddiyeti ve buna ilişkin cezanın ağırlığını dikkate alır. Ancak bir tutuklu-

luk süresinin makul olup olmadığının teorik olarak değeriendirilemeyeceğini hatırlatır. Sanığın tutuklu kalmasının makul olup olmadığı her davanın özel niteliklerine göre değerlendirilmelidir. Devam eden tutukluluk durumu ancak davada masumiyet karinesine rağmen, kişisel özgürlüğe saygı kuralından daha önemli olarak ortaya çıkan gerçek bir kamu yararı gereğinin belirli göstergelerinin bulunması halinde haklı çıkarılabilir (bkz. Kudla – Polonya kararı)

AİHM devamla, tutuklamaya alternatif tedbirlerin kriterlerini de kararında zikretmiştir. Şöyle ki;

Mahkeme AİHS içtihadının kefaletle tahliyenin reddi için kabuledilebilir dört temel gerekçeyi belirlemiş olduğunu hatırlatır: Sanığın duruşmalara katılmama riski, tahliye edildiği takdirde adaletin işleyişini bozmak için girişimde bulunma riski, başka suçlar işleme veya toplum düzenini bozma tehlikesi (bkz. özellikle Smirnova – Rusya kararı)

Somut davada Mahkeme, ulusal mahkemelerin başvuranın tutukluluk halinin devamı kararlarında böyle gerekçelerin olmayışını dikkate alır. Yetkili makamların geçmiş süreyi başvuranların lehinde bir ölçüt olarak dikkate aldıklarına dair kanıt da yoktur.

Sonuç olarak genellikle “delillerin durumu” ifadesi, suça işaret eden ciddi göstergelerin varlığı ve devamıyla ilgili bir etken olabilmesine rağmen, bu ifade sözkonusu davada, başvuranların şikâyetçi olduğu tutukluluk süresini yalnız başına haklı çıkaramamaktadır (bkz. Tomasi – Fransa ve Mansur – Türkiye kararı)

Yukarıdaki iki paragraf ülkemiz yargı kararları bakımından açık bir eleştiri niteliği taşımaktadır. AİHM, sadece basmakalıp “mevcut delil durumu” ifadesinin yetersizliğine kararda vurgu yapılmakla birlikte, tutuklamaya alternatif tedbirlerin örneğinin kefaletle salıverme talebinin reddi yoluna gidilirken dahi, altı çizili dört nedenin var olup olmadığının somutlaştırılması beklemektedir.

5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu

**YEDİNCİ BÖLÜM: KORUMA TEDBİRLERİ
NEDENİYLE TAZMİNAT**

TAZMİNAT İSTEMİ

Madde 141 - (1) Suç soruşturması veya kovuşturması sırasında;

- a) Kanunlarda belirtilen koşullar dışında yakalanan, tutuklanan veya tutukluluğunun devamına karar verilen,
- b) Kanunî gözaltı süresi içinde hâkim önüne çıkarılmayan,
- c) Kanunî hakları hatırlatılmadan veya hatırlatılan haklarından yararlandırılma isteği yerine getirilmeden tutuklanan,
- d) Kanuna uygun olarak tutuklandığı hâlde makul sürede yargılama mercii huzuruna çıkarılmayan ve bu süre içinde hakkında hüküm verilmeyen,
- e) Kanuna uygun olarak yakalandıktan veya tutuklandıktan sonra haklarında kovuşturmaya yer olmadığına veya beraatlerine karar verilen,
- f) Mahkûm olup da gözaltı ve tutuklulukta geçirdiği süreleri, hükümlülük sürelerinden fazla olan veya işlediği suç için kanunda öngörülen cezanın sadece para cezası olması nedeniyle zorunlu olarak bu cezayla cezalandırılan,
- g) Yakalama veya tutuklama nedenleri ve haklarındaki suçlamalar kendilerine, yazıyla veya bunun hemen olanaklı bulunmadığı hâllerde sözle açıklanmayan,
- h) Yakalanmaları veya tutuklanmaları yakınlarına bildirilmeyen,
- i) Hakkındaki arama kararı ölçsüz bir şekilde gerçekleştirilen,
- j) Eşyasına veya diğer malvarlığı değerlerine, koşulları oluşmadığı halde elkonulan veya korunması için gerekli tedbir-

Haksız Yakalama ve Tutuklamadan Doğan Tazminat Davaları

ler alınmayan ya da eşyası veya diğer malvarlığı değerleri amaç dışı kullanılan veya zamanında geri verilmeyen,

Kişiler, maddi ve manevi her türlü zararlarını, Devletten isteyebilirler.

(2) Birinci fıkranın (e) ve (f) bentlerinde belirtilen kararları veren merciler, ilgiliye tazminat hakları bulunduğunu bildirirler ve bu husus verilen karara geçirilir.

TAZMİNAT İSTEMİNİN KOŞULLARI

Madde 142 - (1) Karar veya hükümlerin kesinleştiğinin ilgisine tebliğinden itibaren üç ay ve her hâlde karar veya hükümlerin kesinleşme tarihini izleyen bir yıl içinde tazminat isteminde bulunulabilir.

(2) İstem, zarara uğrayanın oturduğu yer ağır ceza mahkemesinde ve eğer o yer ağır ceza mahkemesi tazminat konusu işleme ilişkili ise ve aynı yerde başka bir ağır ceza dairesi yoksa, en yakın yer ağır ceza mahkemesinde karara bağlanır.

(3) Tazminat isteminde bulunan kişinin dilekçesine, açık kimlik ve adresini, zarara uğradığı işlemin ve zararın nitelik ve niceliğini kaydetmesi ve bunların belgelerini eklemesi gereklidir.

(4) Dilekçesindeki bilgi ve belgelerin yetersizliği durumunda mahkeme, eksikliğin bir ay içinde giderilmesini, aksi hâlde istemin reddedileceğini ilgiliye duyurur. Süresinde eksikliği tamamlanmayan dilekçe, mahkemece, itiraz yolu açık olmak üzere reddolunur.

(5) Mahkeme, dosyayı inceledikten sonra yeterliliğini belirlediği dilekçe ve eki belgelerin bir örneğini Devlet Hazinesinin kendi yargı çevresindeki temsilcisine tebliğ ederek, varsa beyan ve itirazlarını onbeş gün içinde yazılı olarak bildirmesini ister.

(6) İstemin ve ispat belgelerinin değerlendirilmesinde ve

Haksız Yakalama ve Tutuklamadan Doğan Tazminat Davaları

tazminat hukukunun genel prensiplerine göre verilecek tazminat miktarının saptanmasında mahkeme gerekli gördüğü her türlü araştırmayı yapmaya veya hâkimlerinden birine yaptırmaya yetkilidir.

(7) (Değişik fıkra: 25/05/2005-5353 S.K./20.mad) Mahkeme, kararını duruşmalı olarak verir. İstemde bulunan ile Hazine temsilcisi, açıklamalı çağrı kâğıdı tebliğine rağmen gelmezlerse, yokluklarında karar verilebilir.

(8) Karara karşı, istemde bulunan, Cumhuriyet savcısı veya Hazine temsilcisi, istinaf yoluna başvurabilir; inceleme öncelikle ve ivedilikle yapılır.

TAZMİNATIN GERİ ALINMASI

Madde 143 - (1) Kovuşturmaya yer olmadığına ilişkin kararı sonradan kaldırılarak, hakkında kamu davası açılan ve mahkûm edilenlerle, yargılamanın aleyhte yenilenmesiyle beraat kararı kaldırılıp mahkûm edilenlere ödenmiş tazminatların mahkûmiyet süresine ilişkin kısmı, Cumhuriyet savcısının yazılı istemi ile aynı mahkemeden alınacak kararla kamu alacaklarının tahsiline ilişkin mevzuat hükümleri uygulanarak geri alınır. Bu karara itiraz edilebilir.

(2) (Değişik fıkra: 25/05/2005-5353 S.K./21.mad) Devlet, ödediği tazminattan dolayı, koruma tedbiriyle ilgili olarak görevinin gereklerine aykırı hareket etmek suretiyle görevini kötüye kullanan kamu görevlilerine rücu eder.

(3) İftira konusunu oluşturan suç veya yalan tanıklık nedeniyle gözaltına alınma ve tutuklama halinde; Devlet, iftira eden veya yalan tanıklıkta bulunan kişiye de rücu eder.

TAZMİNAT İSTEYEMEYECEK KİŞİLER

Madde 144 - (1) Kanuna uygun olarak yakalanan veya tutuklanan kişilerden aşağıda belirtilenler tazminat isteyemezler:

Haksız Yakalama ve Tutuklamadan Doğan Tazminat Davaları

- a) Gözaltı ve tutukluluk süresi başka bir hükümlülüğünden indirilenler.
- b) Tazminata hak kazanmadığı hâlde, sonradan yürürlüğe giren ve lehte düzenlemeler getiren kanun gereği, durumları tazminat istemeye uygun hâle dönüşenler.
- c) Genel veya özel af, şikâyetten vazgeçme, uzlaşma gibi nedenlerle hakkında kovuşturmaya yer olmadığına veya davanın düşmesine karar verilen veya kamu davası geçici olarak durdurulan veya kamu davası ertelenen veya düşürülenler.
- d) Kusur yeteneğinin bulunmaması nedeniyle hakkında ceza verilmesine yer olmadığına karar verilenler.
- e) Adli makamlar huzurunda gerçek dışı beyanla suç işlediğini veya suça katıldığını bildirerek gözaltına alınmasına veya tutuklanmasına neden olanlar.

Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 141. maddesi ile 144. maddesi arasında yapılan düzenlemeyi ayrı ayrı başlıklar altında incelemek gerekecektir.

Öncelikle madde başlığı olan "koruma tedbirleri" ifadesi önemlidir. Koruma tedbiri esasen ceza muhakemesi hukukunu etkin kılmak, ceza muhakemesinin sonucunda verilecek olan müeyyidenin sanık üzerinde uygulanabilirliğini temin için gerekli olan ancak sadece gerekli olarak ifade edilemeyecek, aynı zamanda uygulanması adeta zorunlu olan uygulamalardır.

Koruma tedbirinin genel olan bu ifadesinin yanında, koruma tedbirine muhatap olan şüphelinin ya da kovuşturma esnasında uygulanıyorsa sanığın hakkında yapılacak uygulamanın "hakim kararı" ile olması şüpheli ya da sanık yönünden bir güvencedir.

İleride verilecek müeyyidenin infazını temin bakımından uygulanan koruma tedbirleri esasen geçicidir.

Ancak, uygulamada bu tedbirlerin kullanımının geçici ol-

Haksız Yakalama ve Tutuklamadan Doğan Tazminat Davaları

maktan ziyade adeta tedip edici olarak kullanılması ciddi sorunlar yaratmaktadır. Alternatifli bir biçimde öngörülen bu tedbirler içerisinde tutuklama tedbiri en sık başvuru edilen tedbir halini almıştır. Ceza Muhakemesi Kanunu'nda tutuklama için öngörülen azami süreler dahi, adeta Mahkemelere verilmiş "açık bir çek" gibi düşünülmektedir. Nasıl gözaltı süreleri bakımından 24 saatlik sürenin sonu beklenmekte ise, tutuklamanın devamı kararları bakımından da, azami sürenin sonuna kadar tutukluluğun devamı kararları verilmeye çalışılmaktadır. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin bu uygulamanın aksi yönündeki onlarca eleştirel karara rağmen Türk yargı sistemi ısrarla ve inatla bu uygulamadan vazgeçmemektedir.

Öncelikle, haksız yakalama ve tutuklama işlemlerine karşı açılacak olan tazminat davaları bakımından üç husus son derece önemlidir.

- a- Husumet kime yöneltilecektir?
- b- Süre nedir?
- c- Talep hangi Mahkemeye yapılacaktır?

5271 sayılı yasa sistematüğinden ayrılarak ifade etmek gerekir ki; başvurular yönünden öncelikli olarak incelenen ve irdelenen hususlar "şekli" hususlardır.

a- TAZMİNAT TALEPLERİNDE HUSUMET :

Gerek 466 sayılı kanun döneminde, gerekse 5271 sayılı kanun dönemi için yani bugün, haksız yakalama ve tutuklamadan doğan zararların giderilmesi için yapılan talepler bakımından husumet “Devlete” yani onu temsilen “Maliye Hazinesi” ne yöneltilir.

Ceza Muhakemesi Kanunu’nun 141. maddesi, “...Kişiler, maddî ve manevî her türlü zararlarını, Devletten isteyebilirler.” şeklinde ifade edilerek, açıkça husumetin yöneltileceği makamı belirlemiştir.

Yukarıda tartıştığımız bu konuda var olan farklı görüşlerden hiçbirisi husumetin “Devlet”e yöneltilmesi gerektiği görüşünden baskın çıkmamıştır.

Anayasal anlamda da güvenceye kavuşan bu esas, aynı zamanda Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi’ne yapılan “bireysel başvurular” yönünden de paralellik arz etmektedir.

b- TAZMİNAT TALEPLERİNDE SÜRE :

Tazminat başvuruları bakımından süre Ceza Muhakemesi Kanunu’nun 142. maddesi 1. fıkrasında açıkça düzenlenmiştir. “Tazminat istemenin koşulları” başlığı altında yapılan düzenlemeye göre, “Karar veya hükümlerin kesinleştiğinin ilgisine tebliğinden itibaren üç ay ve her hâlde karar veya hükümlerin kesinleşme tarihini izleyen bir yıl içinde tazminat isteminde bulunulabilir.”

Bu düzenleme ile süreler açık bir biçimde belirtilmiştir. Burada kademeli bir süre belirlenmiştir. Karar ve hükümlerin kesinleştiğinin ilgisine tebliğinden itibaren üç aylık sürede ilgiliye tebliğ şartı yer almaktadır. Dolayısıyla ilgisine tebliğ edilemeyen bir karara karşılık üç aylık süre başlamamış olacaktır.

İkinci aşamada ise, “ ...ve her hâlde karar veya hükümlerin kesinleşme tarihini izleyen bir yıl içinde tazminat isteminde

Haksız Yakalama ve Tutuklamadan Doğan Tazminat Davaları

bulunulabilir.” denilerek ilgisine tebliğ şartı aranmaksızın hükmün veya kararın kesinleşmesinden itibaren bir yıllık süre öngörölmüştür.

Tazminat istemlerinde sürenin öngörölmüş olması son derece tabiidir. Aksi durum her zaman tazminat istenebilmesi imkanını getirir. Ancak Devlet tarafından şüpheli ya da sanığa dönük “haksız bir yargısal işlem” olarak değerlendirilebilecek, sonuçları itibariyle muhatabının hak ve özgürlüklerini ciddi ölçüde sınırlayan böylesine bir uygulama karşısında yapılacak olan tazminat başvurularında sürenin “üç ay ve her halde bir yıl” olarak düzenlenmesinin Hazine bakış açısı ile ortaya konulduğu düşünölebilir.

Sürenin bugün için öngörölen bir miktar daha uzun olması örneğın tebliğden itibaren 6 ay ve her halde kararın veya hükmün kesinleşmesinden itibaren 2 yıl olarak düzenlenmesi ideal olacaktır kanaatindeyim. Çünkü böylesine ağır bir karar veya hüküm neticesinde tutuklanan kişinin beraat kararının ardından, ya da fazla infaz edilen hükmün cezadan mahsubu ile hak ettiği süreden fazla cezaevinde kalan kişinin yaşadığı psikolojik etkilerin de dikkate alınması gerekir. Öngörölecek uzunca sayılacak bir başvuru süresi, muhatabın kendisini psikolojik olarak toparlamasını da sağlayacak ve tazminat başvurusu yönünde araştırma imkanı verecek; tazminat başvurusu yönünde kararlı davranmasını sağlayacaktır.

Süre yönünden zaman zaman Yargıtay kararlarına da yansıyan biçimde çeşitli tartışmalar yaşanmıştır.

a) Sanığa hükmün tebliğ edilmediği durumlarda, yani sanığın ceza yargılamasında hüküm anında bizzat ya da vekili marifetiyle temsil edilmediği durumlarda, sanığa tazminata hükmün tebliği şarttır. Burada tebliğ edilecek hüküm KESİNLEŞMİŞ HÜKÜMDÜR. YANİ KESİNLEŞMİŞ CEZA KARARININ TEBLİĞİ İLE süren başlayacaktır. Yargıtay 1. CD. 06.04.2009 tarihli 2008- 6237 esas, 2009-1869 karar sayılı ilamı ile duruma açıklık getirilmiştir.

“ ...5271 sayılı CMK'nın 142/1. maddesine göre karar ve hükmün kesinleştiiğinin ilgilisine tebliğinden itibaren 3 ay ve herhalde karar ve hükmün kesinleşme tarihini izleyen 1 yıl içerisinde tazminat isteminde bulunabileceğinin yazılı olmasına göre, dosyada kararın kesinleştiiğinin davacıya(sanığa) tebliğ edilmediğı, böylece sürenin başlamadığı anlaşıldığından, davanın süresinde açıldığıının kabulü ile davacının talebi konusunda olumlu veya olumsuz bir karar verilmesi gerekirken yazılı şekilde davanın reddine karar verilmesi BOZMAYI gerektirir.”

Yargıtay 1. Ceza Dairesi 10.03.2010 tarihli, 2009- 7398 esas ve 2010- 1448 karar sayılı ilamı ile önceki yaklaşım paralelinde bir karar tesis etmiştir.

Haksız yakalamadan veya tutuklamadan doğan tazminat davaları bakımından belirlenmiş olan süreler HAK DÜŞÜRÜCÜ nitelikte olduğundan, tazminat davalarının görüldüğü AĞIR CEZA MAHKEMELERİ YÖNÜNDE SÜRE ARAŞTIRMASI VE KESİNLEŞMİŞ KARARIN DAVACI BAŞVURUCUYA YA DA VEKİLİNE TEBLİĞ EDİLİP EDİLMEDİĞİ RE'SEN ARAŞTIRILMALIDIR. YARGITAY 9. Ceza Dairesi'nin 09.11.2009 tarih ve 2008- 1123 esas ve 2009- 11158 karar sayılı ilamı bu istikamettedir.

Ceza Muhakemesi Kanunu, 142. maddesi 1. fıkrasında düzenlenen sürelerin hak düşürücü olması, süre geçtikten sonra açılan tazminat davalarının reddi sonucunu doğurur. Hakkındaki beraat kararının kesinleştiiğini bilmediğinden bahisle, beraat kararının kesinleştiiği tarihten 8 yıl sonra tazminat davası açan başvuruçunun davası reddi usul ve yasaya uygundur. Hakkın kötüye kullanımı olarak değerlendirilebilecek böylesine bir başvuru önüne geldiğinde, Yargıtay 9. Ceza Dairesi 2008- 3778 esas ve 2009-11116 karar sayılı ilamı ile davanın kabulü yönündeki yerel mahkeme kararını bozmuştur.

Kesinleşmiş beraat kararının sanık vekilince öğrenilmesi de dava açılması bakımından sürenin başlamasına sebep olur. Başvurunun ekinde, kesinleşmiş beraat ilamının sunulması,

Haksız Yakalama ve Tutuklamadan Doğan Tazminat Davaları

beraat eden sanığın vekilinin karardan haberdar olduğunu gösterir. Kesinleşmiş beraat kararının bir örneğinin sanık vekilince bilinmesine - öğrenilmesine rağmen yastada var olan 3 ay ve 1 yıllık sürelerin geçirilmiş olması halinde tazminat başvurusunun reddi gerekir. Beraat kararı kesinleşmeden açılan tazminat davasının reddi gerekir.

c- TAZMİNAT TALEPLERİNDE BAŞVURU MERCİİ :

Geza Muhakemesi Kanunu'nun 142. maddesinin 2. fıkrasına göre, tazminat istemleri "... zarara uğrayanın oturduğu yer ağır ceza mahkemesinde ve eğer o yer ağır ceza mahkemesi tazminat konusu işlemle ilişkili ise ve aynı yerde başka bir ağır ceza dairesi yoksa, en yakın yer ağır ceza mahkemesinde karara bağlanır." denilmektedir.

Burada önemli olan, zarara uğrayanın İKAMETGAHI AĞIR CEZA MAHKEMESİNİN YETKİLİ OLMASIDIR. ZARARA UĞRAYANIN İKAMETGAHI KONUSUNDA, YANLIŞ YA DA YANILTICI BİLGİ VERMESİ HALİNDE, DAVANIN YETKİSİZLİK NEDENİYLE REDDİ GEREKİR. BU HALDE DOSYANIN YETKİLİ AĞIR CEZA MAHKEMESİNE GÖNDERİLMESİ LÜZUMLUDUR.

Yetkili ağır ceza mahkemesine gönderme işlemi, başvuru- zarara uğrayanın talebine bağlı olmayıp, yetkisiz mahkemece re'sen yapılacak bir işlemdir.

Yargıtay 11. Ceza Dairesi 03.02.2010 tarih ve 2009-1927 esas ve 2010- 411 karar sayılı ilamı ile, önüne gelen olayda yetkisizlik kararı verilmesi gereken bir dosyada karar verilmiş olması nedeniyle yerel mahkeme kararını bozmuştur. "Dava dilekçesinde davacının Avçılar/İstanbul adresinde oturduğunun belirtildiği ancak belirtilen adreste bulunmadığı ve adres araştırmasında ise Osmanağazi/Bursa adresinde olduğunun anlaşılması...karşısında yetkisizlik kararı verilmesi gerekirken duruşmaya devamla yazılı şekilde karar verilmesi...bozmayı gerektirir."

Haksız Yakalama ve Tutuklamadan Doğan Tazminat Davaları

Yasa, eksik düzenlenmiştir. Yasada, ikametgah şartı katı ve kesin bir kural olarak öngörölmüştür. Oysa, yabancı ülke vatandaşları ya da ikametgahı yurt dışında olmakla birlikte, Türk vatandaşının yararlandığı haklardan yararlanan kişiler ve hukukta bimekan olarak tarif edilen kişilerle, ölkemizde sıkça görölen konar-göçer olarak tabir edilen kişiler yönünden yetki karmaşası ortaya çıkacaktır.

Örneğin uyuşturuocu kuryesi olduğu iddiası ile gözaltına alınan ve tutuklanan bir Nijerya vatandaşı, yargılandıktan sonra zarara uğrayan sıfatı ile başvuruocu olmak isterse yetkili mahkeme neresidir?

Dolayısıyla, yetki kuralının bu ve benzeri örnekler karşısında yetersiz olduğu anlaşılmaktadır.

Burada çözüm genel bir yetki kuralı yanında, haksız tutuklama kararını veren mahkemenin yargı çevresini de başvuru mercii olarak düzenlemektir.

Bu başvurular yönünden ağır ceza mahkemelerinin başvuru mercii olarak tercih edilmesi son derece isabetlidir. Ağır Ceza Mahkemeleri heyet halinde teşekköl ettiği, başvuru ile ilgili bilgi ve belgelerin toplanması safhasında naip hakim görevlendirebileceği için bu başvuruların değerlendirilmesinde en ideal makam ağır ceza mahkemeleridir.

**d- TAZMİNAT TALEPLERİNDE DİLEKÇEDE
BULUNMASI GEREKEN UNSURLAR :**

Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 142. maddesinin 3. ve 4. fıkrası başvuruçunun tazminat başvurusunda yer alması gereken hususlar açıkça yazılmıştır.

“Tazminat isteminde bulunan kişinin dilekçesine, açık kimlik ve adresini, zarara uğradığı işlemin ve zararın nitelik ve niceliğini kaydetmesi ve bunların belgelerini eklemesi gereklidir.

“Dilekçesindeki bilgi ve belgelerin yetersizliği durumunda mahkeme, eksikliğin bir ay içinde giderilmesini, aksi hâlde istemin reddedileceğini ilgiliye duyurur. Süresinde eksikliği tamamlanmayan dilekçe, mahkemece, itiraz yolu açık olmak üzere reddolunur.”

Uygulamada, belge eksikliğinin giderilmesi aksi halde başvuruçunun reddedileceği yönündeki ihtar, tebligat zarfında adeta okunmayacak şekilde küçük puntolarla yazılmaktadır. Bu uygulama yerine tensip zaptının okunaklı bir suretinin başvuruçuya tebliği daha isabetli olacaktır.

Uygulamada mahkemeler, başvuruçunun ikametgah ilmuhaberini, maaş ve geliri ile ilgili belgeleri talep etmektedir. İkametgah ilmuhaberi yetkili ağır ceza mahkemesinin belirlenmesi için önemli olup, başvuruçunun maaş ve geliri ile ilgili belgeler ise, özellikle maddi tazminatın ve ayrıca manevi tazminatın belirlenmesi bakımından önemlidir.

Başvuruçucu bordrolu olarak çalışan bir kimse ise maaşını gösteren belgeyi getirmeli, maaşı dışında yan gelirleri var ise yoksun kaldığı bu gelirleri de belgelemelidir.

Maaş ya da geliri olmayan kimseler bakımından tazminatın hesaplanmasında asgari ücret esas alınacaktır.

Bu belgelerin getirilememesi başvuruçunun reddi sonucu doğurmaktadır. Başvuruçunun bu belgeleri ibraz etmemesi başvuruçunun sıhhatini etkileyeceğinden başvuruçunun reddi kararı son derece isabetli olacaktır.

TAZMİNAT DAVALARINDA YARGILAMA USULÜ :

a) İNCELEME DURUŞMALI YAPILMALIDIR.

Ceza Muhakemesi Kanununun 142. maddesinin 7. fıkrasında, “Mahkeme kararını duruşmalı olarak verir. “ demektedir.

Mahkeme karar öncesi yazıŐmalarını dosya üzerinden yapabilir. Zarara uğrayanın gelir durumunu tespit edebilir. Davaya konu kesinleşmiş kararın bir örneğini mahkemesinden isteyebilir. Başvuru içeriğini karşı yan Hazine’ye tebliğ ederek diyeceklerini sorabilir. Kısacası karar öncesi Mahkeme rutin yazıŐmalarını ve işlemlerini yapabilir. Ancak kararın mutlak surette celse açılarak verilmesi gerekir.

Yargıtay 1. Ceza Dairesi 04.03.2010 tarihli, 2009- 7614 esas ve 2010-1305 karar sayılı ilamı ile, önüne gelen meselede yasanın amir hükmüne uygun şekilde karar vermiştir.

“Davacının haksız tutuklu kaldığı günler için tazminat istemi üzerine verilen hükmün incelenmesinde; ... dava tarihi itibariyle Cumhuriyet Savcısının da katılımıyla duruşmalı inceleme sonucu karar verilmesi yerine, Cumhuriyet Savcısının yazılı mütalaasıyla yetinilerek yazılı şekilde karar verilmesi, usule aykırı olup, ...BOZULMASINA...”

b) DURUŞMADA TARAFLARIN HAZIR BULUNMASI ŞARTI YOKTUR.

Ceza Muhakemesi Kanunu’nun 142. maddesinin 7. fıkrasında, istemde bulunanın ve Hazine temsilcisinin açıklamalı çağrı kağıdı tebliğine rağmen gelmemeleri halinde yokluklarında karar verileceği düzenlenmiştir.

İstemde bulunan bizzat duruşmada yer alabileceği gibi, vekili marifetiyle de temsil edilebilir. Hazine temsilcisinin bulunmadığı hallerde de mahkeme karar verebilir. Hazine temsilcisine başvurunun tebliğ edilememiş olması halinde, karar verilemeden önce tebliğ Şartı yerine getirilir.

İstemde bulunanın vekil marifetiyle temsil edildiği hallerde, 6100 sayılı HMK'nun yürürlüğe girdiği 01 Ekim 2011 tarihinden itibaren açılacak olan davalar bakımından vekilin vekaletnamesinde, HMK 74. maddesinde "davaya vekalette özel yetki verilmesini gerektiren haller" başlığı altında düzenlendiği biçimi ile "HAKİMLERİN FİİLLERİ NEDENİYLE DEVLET ALEYHİNE TAZMİNAT DAVASI AÇMAYA" DAİR ÖZEL YETKİSİ BULUNMASI GEREKİR.

c) DURUŞMADA CUMHURİYET SAVCISI BULUNMALIDIR.

Yargıtay Ceza Dairelerinin yerleşik kararlarına göre, tazminat başvurularında esas hakkında karar verilemezden önce, Cumhuriyet Savcısının esas hakkındaki görüşü sorulmalıdır.

Ayrıca Cumhuriyet Savcısı duruşmaya katılmalıdır.

Yargıtay 9. Ceza Dairesi'nin 08.02.2010 tarihli ve 2008- 13657 esas ve 2010- 1641 karar

sayılı ilamına göre, "...5320 sayılı Kanunun 6/1 ve CMK'nın 142/7 maddeleri gereğince kararın verildiği duruşmaya Cumhuriyet Savcısının katılmaması suretiyle ...**BOZULMASINA**" karar verilmiştir.

d) KARAR CELSESİNDEN ÖNCE NAİP HAKİM GÖREVLENDİRİLEBİLİR.

CMK 142. maddesinin 6. fıkrası uyarınca, "İstemin ve ispat belgelerinin değerlendirilmesinde ve tazminat hukukunun genel prensiplerine göre verilecek tazminat miktarının saptanmasında mahkeme gerekli gördüğü her türlü araştırmayı yapmaya veya hâkimlerinden birine yaptırmaya yetkilidir."

Bu çerçevede, Mahkeme, talebin sonuçlandırılması için her türlü araştırmayı yapmaya yetkilidir. Örneğin başvuruçunun talebi değerlendirilirken, tazminat hukukunun genel prensip-

lerine göre karar verileceğinden, başvuruçunun mali sosyal durumunun saptanabilmesi için, kolluk kuvvetlerince başvuruçunun ikametgahında yapılan araştırma dışında, tapu kayıtları, trafik tescil kayıtları, sosyal sigorta kayıtları, Mernis bilgileri de incelenip değerlendirilebilir.

Bununla birlikte, başvuruya dayanak kararın kesinleşmiş bir sureti de mahkemesinden istenir.

Tüm bu incelemeler ve işlemler için , başvuru sonrası yetkili ve görevli mahkemece düzenlenecek tensip zaptında Mahkemece naip hakim yetkilendirilebilir.

e) BAŞVURUCUNUN ÖLMESİ HALİNDE MİRASÇILARI DAVAYA DEVAM EDEBİLİR.

Başvuruçunun haksız yakalama veya tutuklamadan doğan tazminat başvurusunu yaptıktan bir süre sonra vefatı halinde, yasal mirasçuları davaya devam edebilir. CMK 142. maddesinin 6. fıkrası uyarınca, tazminat hukukunun genel prensiplerinden hareketle görülecek olan davada, başvuruçunun mirasçuları taraf olabilir. Başvuruçucu vekille temsil ediliyorsa, başvuruçucu ile vekili arasındaki vekillik ilişkisi ölümle sona ereceğinden, başvuruçucu vekilinin bu kez başvuruçunun mirasçılarından yeni bir vekaletname alması gerekir.

Burada akla gelen önemli sorulardan birisi ise, haksız yakalama veya tutuklama işlemine maruz kalan kişinin ceza yargılamasının soruşturma aşamasında hakkında takipsizlik kararı verilemeden önce ölmesi veya hakkında iddianame düzenlendikten ve iddianame Mahkemece kabul sonra ölmesi halinde ne olacağıdır?

İlk sorumuzda, haksız yakalama veya tutuklama işlemine maruz kalan kişinin ceza yargılamasının soruşturma aşamasında hakkında takipsizlik kararı verilemeden önce ölmesi halinde, ceza soruşturması, ölen yönünden konusuz kalacağından bir tazminat başvurusuna konu olmaz.

Haksız Yakalama ve Tutuklamadan Doğan Tazminat Davaları

İkinci sorumuzda ise, Őüphelinin hakkında iddianame dűzenlendikten ve iddianame Mahkemece kabul edildikten sonra sanığın ۆlmesi halinde ceza davasında dűŐme kararı verileceğinden, dűŐme kararı beraat kararı olarak değerlendirilemeyeceğinden, haksız yakalama veya tutuklama kararına muhatap olan sanığın mirasŐılarına tazminat talebinde bulunma hakkı verilemez.

3- TAZMİNAT MİKTARININ BELİRLENMESİ

A) MADDİ TAZMİNAT

Tazminat miktarının belirlenmesinde tazminat talebinde bulunan davacının ekonomik durumunun araştırılması yoluna gidilir. Kolluk gۆrevlileri marifetiyle yapılan araŐtırmanın dışında, mahkemece re'sen tapu kayıtları, trafik tescil kayıtları, vergi kayıtları vb. kayıtlar da incelenebilir. Ayrıca, başvurucu bizzat bordrosunu ya da ŐalıŐtıđı yerden alacağı ۆcretini gۆsterir bir belgeyi mahkemeye sunabilir.

BaŐvurucunun herhangi bir gelire sahip olmaması halinde, asgari ۆcret ۆzerinden hesaplama yoluna gidilir. Burada kriter brűt deđil, net asgari ۆcrettir. Kararlara dayanak emsal bilirkiŐi raporları incelendiđinde bu husus net bir Őekilde gۆrűlecektir.

Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Sayın Nuri Dűzgűn ve Cumhuriyet Savcısı Őerafettin Elmacı tarafından hazırlanan eser, kitabımızın da konusunu oluŐturan haksız yakalama ve tutuklama tazminatı yۆnűnden kaynak bir eserdir. Bu eserde maddi tazminatın belirlenmesi konusunda meslek gruplarına gۆre de bir sınıflandırma yapılmıŐtır. Bu sınıflandırma okuyucu aŐısından aydınlatıcı olacağından bizce de tercih edilmiŐtir.

1- ۆđrenciler

Haksız yakalama ve tutuklamadan dođan davalar bakımından ۆđrencilerin ayrı ve ۆzel bir ۆnemi vardır. Toplantı ve gۆsteri yűrűyűŐlerinde en ۆn safta olan ve aktif katılımları ile

Türkiye Demokrasi tarihinde etkileri yüksek olmuş üniversite öğrencileri haliyle haksız yakalama ve tutuklamaların en büyük mağdurlarından olmuştur.

Maddi tazminat talepleri bakımından üniversite öğrencileri bir meslek ve gelirin sahibi değildir. Yakalandıkları ve tutuklandıkları süre zarfı içerisinde maddi yönden bir gelir kaybına uğramayacakları ilk planda düşünölmekle beraber yargı organları emsal kararlarıyla aslında öğrencilerin maddi tazminat alabilmelerinin önünü bir ölçüde açmıştır.

Yargıtay 9. Ceza Dairesi 2008/ 2397 esas ve 2009/7064 karar sayılı ilamı ile öğrenci olan başvuruçunun- davacının avukatı ile imzaladığı avukatlık ücret sözleşmesi esas alınmaksızın, başvuruya dayanak beraat kararının verildiği tarihte geçerli olan avukatlık asgari ücret tarifesi esas alınarak maddi tazminata hükmedilmesi gerektiğine işaret etmiştir.

Bu karar olumlu bir karar olmakla birlikte eksik bir karardır. Şöyle ki; avukatlık asgari ücret tarifesi Mahkemelerce verilen karşı tarafa yüklenen avukatlık ücreti bakımından uygulanmaktadır.

Oysa borçlar hukukumuz yönünden var olan sözleşme serbestisi uygulaması ile başvuruçucu ve vekili arasındaki ücret sözleşmesine itibar edilebileceği gibi, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nde uygulaması yapıldığı şekliyle vekilin tazminata esas beraat kararı verilen ceza davası için verdiği emek ve yaptığı mesai dikkate alınarak bir maddi tazminatta belirlenebilir. Burada kriter hiçbir şekilde maddi tazminatın avukatlık asgari ücret tarifesindeki miktarın altında olamayacağı yasal olarak düzenlenebilir.

Yargıtay 9. Ceza Dairesi'nin 2009 yılındaki kararında belirttiği görüş istikrar kazanmıştır. Aynı daire 2008/ 14053 esas ve 2010/ 961 karar sayılı ilamı ile öğrenci olan başvuruçuya hiçbir gelir belgesi ibraz edememesine rağmen maddi tazminata hükmedilmesi gerektiğine işaret etmiştir.

2- Meslek gruplarına göre emsal kararlar

Yargıtay 1. Ceza Dairesi, 24.02.2010 tarihli, 2009/1424 esas ve, 2010/ 1101 karar sayılı ilamında, minibüs şöförü olan başvuruçunun resmi tatil günlerinde çalışıp çalışmadığı araştırıldıktan sonra tazminat miktarının belirlenmesi gerektiğine işaret etmiştir.

Yargıtay 1. Ceza Dairesi 03.03.2010 tarihli, 2009/7560 esas ve 2010/1268 karar sayılı ilamında benzer şekilde, çiftçi olan başvuruçunun resmi tatil günlerinde çalışıp çalışmadığı araştırıldıktan sonra tazminat miktarının belirlenmesi gerektiğine işaret etmiştir.

Yargıtay 9. Ceza Dairesi ise, önüne gelen olayda, ev hanımı olan başvuruçunun herhangi bir geliri olmaması nedeniyle, vasıfsız işçi statüsünde kabul edilerek maddi tazminatın belirlenmesinde net asgari ücretin esas alınması gerektiğine işaret etmiştir.

Yargıtay 9. Ceza Dairesi emekli olan başvuruçunun haksız olarak yakalandığı/ tutuklulukta kaldığı süre yönünden belirlenecek maddi tazminatta emeklilik tarihinden önceki tutuklulukta geçen süre bakımından net asgari ücretin esas alınması gerektiğine işaret ederek, maddi tazminatın reddi yönündeki yerel mahkeme kararını bozmuştur. (9. CD., 04.03.2010, E. 2008/17990, K. 2010/2689) , (10. CD., 13.10.2009, E. 2009/1051, K. 2009/ 15418)

Şirket ortağı, yönetim kurulu başkanı, işyeri sahibi kişiler bakımından ise, haksız yakalama ve tutuklamadan doğan davalar bakımından Yargıtay kapsamlı bir araştırma yapılması gereğine işaret etmiştir. Buna göre, vergi levhası, ticaret sicil kayıtları, ticari defterler, gelir tablosu, çalıştırılan personel sayısı, ciro gibi objektif sayılabilecek kriterlerin incelendikten sonra maddi tazminat yönünden somut bir karara varılması gerektiğini belirtmiştir. (6. CD., 26.01.2009, E. 2006/3452, K. 2009/ 464) (7. CD., 15.12.2009, E. 2007/9623, K. 2009/ 15730)

Yakalama kaydının düşümünün GBT kayıtlarından düşümünün yapılmaması nedeniyle ülkemizde bazen traji komik sonuçlar doğuran olaylar yaşanmaktadır. İnsanlar havalimanlarından yurtdışına çıkacağı esnada haklarında yakalama emri olduğu kendilerine bildirilmekte, ya da keyifli bir yurtdışı tatilinin ardından Türkiye'ye dönen insanlar apar topar havalimanında haklarında yakalama kararı olduğu gerekçesiyle gözaltına alınmaktadır. Böylesine olaylar bakımından kişi eğer yurtdışına çıkmak üzereyken yakalanmış ise, bu seyahate ilişkin uçak, konaklama, var ise paket tur fiyatının tamamını, taksit ücretini vs. bu seyahatin engellenmesinden doğan tüm maddi kayıplarının telafisini tazminat olarak talep edebilir. (Emsal 11. CD., 04.02.2010, E. 2008/19032, K. 2010/ 501)

B) MANEVİ TAZMİNAT

Manevi tazminat, tamamen Mahkemenin inisiyatifine bırakılmıştır. Belirlenecek tazminat miktarının zenginleşmeye yol açmaması kriteri maalesef başvurucular aleyhine yorumlanmaktadır. Bu nedenle manevi tazminat yönünden kararlar arasında bir istikrar da oluşmamıştır.

Yargıtay Ceza Genel Kurulunun 11.05.1999 tarih ve 9/102-115 sayılı ilamında haksız tutuklama nedeniyle hükmolunacak manevi tazminatın belirlenmesinde gözönüne alınacak kıstaslar açıklanmıştır.

Buna göre: "Manevi zarar tutuklanan şahsın sosyal çevresinde itibarının sarsılmasına; hürriyetinden yoksun kalması nedeniyle duyulan elem ve ıstırap ve ruhi sıkıntılarının bir nebze de olsa giderilmesi amacına yöneliktir. Manevi zararın tümüyle giderilmesi olanaksız ise de; tayin edilecek manevi tazminat kişinin acı ve ıstıraplarının giderilmesinde, sıkıntılarının azaltılmasında etken olacaktır. Bu nedenle manevi tazminata hükmedilecek kişinin cezaevinde kaldığı süre, sosyal ve ekonomik durumu, toplumsal konumu, atılı suçun niteliği, tutuklanan şahıs üzerinde bıraktığı olumsuz etkiler dikkate alınarak zenginleşme sonucu doğurmayan, adalet ve hakkaniyet ilkeleriyle bağdaşır bir miktar olmasına özen gösterilmelidir."

Haksız Yakalama ve Tutuklamadan Doğan Tazminat Davaları

Kişinin yaşadığı sosyal çevre, mesleki çevre, haksız yakalama ve tutuklama sonrası uğradığı elem acı ve ızdırap kararlarda çoğu zaman kavramsal olarak yer almaktadır. Örnek vermek gerekirse, Ankara'da Öğrenci Gençlik Sendikası üyesi olan bir öğrencinin bir gece nezarete kalmasının ardından 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüşleri Kanunu'na muhalefflen yargılanıp beraat etmesi neticesinde, 1 günlük haksız yakalama kararına karşı açılan tazminat davasında Mahkeme 500 TL manevi tazminata hükmetmiştir.

Yine aynı olayda yakalanan ve daha sonra 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüşleri Kanunu'na muhalefflen yargılanıp beraat etmesi neticesinde, 1 günlük haksız yakalama kararına karşı açılan tazminat davasında Mahkeme 100 TL manevi tazminata hükmetmiştir.

Ankara'da farklı iki mahkeme tarafından aynı olaya ilişkin verilen bu iki karar manevi tazminat yönünden takdir hakkının hiçbir kritere bağlı olmadığını bir kez daha ve açıkça ortaya koymaktadır.

Yine Ankara Ağır Ceza Mahkemesi bir soruşturma nedeniyle 3 gün süre ile gözaltında kalan öğrenci yönünden yapılan başvuruda 800 TL. manevi tazminata hükmetmiştir.

Ankara Ağır Ceza Mahkemesi adam öldürme suçundan dolayı haksız biçimde tutuklanan, 5 ay 22 gün cezaevinde kalan, daha sonra yargılandığı davada beraat eden başvurucu yönünden ise yalnızca 3.000 TL. manevi tazminata hükmetmiştir. 172 gün süren haksız tutukluluğa karşılık gelen manevi tazminatın günlüğünün bu kararla 17 TL olduğu anlaşılmıştır.

Yargıtay Ceza Genel Kurulu 2008/193 esas ve 2009/60 karar sayılı ilamı ile, Mahkemece belirlenecek manevi tazminat yönünden bu kez de paranın satın alma gücüne atıf yapmıştır. İsnad edilen terör örgütü üyesi olmak suçundan tutuklanan suç tarihinde askerde olduğu halde, 112 gün süre ile tutuklu kalan ve hayatı bu nedenle alt üst olan bir kişi yönünden verilen kararda,

Haksız Yakalama ve Tutuklamadan Doğan Tazminat Davaları

“... Davacı, terör örgütü üyesi olması suçlamasıyla 12.02.2003 tarihinde gözaltına alınmış, 13.02.2003 tarihinde tutuklanmış ve 04.05.2003 tarihinde ise tahliye edilmiştir. 112 gün tutuklu olarak Askeri Cezaevi ve Yüksek Güvenlikli F Tipi Cezaevinde kalmıştır. Davacı, suç tarihinde fülen vatani görevini yapmak üzere gitmiş olduğu eğitim birliğinde bulunduğu mahkemece tespit edilmiş ve bu nedenle de beraat etmiştir.

Hiç kuşku yoktur ki bu olay öncelikle davacının ruhsal sükun ve dengesini sarsacak, askerlik dönüşü kurmayı tasarladığı yaşam düşüncesini, amaçladığı hayatı gerçekleştirmesini engelleyeceği gibi öbür taraftan gerek aile içinde ve gerekse toplum içinde terör örgütü üyesi zannı ile kendisine karşı bir kuşku yaratacak ve toplumsal saygınlığını zedeleyecektir.

O halde davacının sosyal ve ekonomik durumu, tutuklu kaldığı süre, ülkenin ekonomik durumu, paranın satın alma gücü gözetildiğinde mahkememizce hükmedilen manevi tazminat miktarı zenginleşme sonucunu doğurmayacak şekilde hak ve nesafet kurallarına uygun makul ve makbul bir miktar olduğu bu haliyle mahkememizce önceki hükümde direnilmesi yönünde kanaat hasıl olduğundan aşağıdaki hüküm tesis edilmiştir.” denilmiştir.

4- TAZMİNAT DAVALARINDA VEKALET ÜCRETİ

Başvurular Ağır Ceza Mahkemesi Başkanlığı'na yapıldığı için, verilen tazminat kararı ile birlikte başvuru vekili lehine de vekalet ücretine hükmedilir.

Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi'nin Ağır Ceza Mahkemeleeri ile ilgili 2.kısım 2. bölümde belirlenen ücret 2012 tarifesinde 2.400 TL'dir.

Başvuru vekili ve Hazine lehine hükmedilecek vekalet ücreti oldukça sayıda tartışma konu olmuş ve yargı kararlarında yer almıştır.

Başvurunun maddi ve manevi tazminat yönünden kısmen ya da tamamen kabulü halinde, başvuru vekili yararına hük-

Haksız Yakalama ve Tutuklamadan Doğan Tazminat Davaları

medilecek vekalet ücreti Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi'nin 2. kısım 2. bölümünde yer alan Ağır Ceza Mahkemeleri için belirlenmiş olan ücretin altında olamaz.

Bununla birlikte, hükmedilecek vekalet ücreti maktu vekalet ücreti olmayıp nispi vekalet ücretidir.

21.11.2011 tarihinde, 28149 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan Avukatlık Asgari Tarifesi'nin "Genel Hükümler" başlığı altında düzenlenen 13. maddesinin 3. fıkrasında, "CMK 141 ve devamı maddelerine göre, tazminat için Ağır Ceza Mahkemelerine yapılan başvurularda tarifenin 3. kısmı gereğince avukatlık ücretine hükmedilir.Şu kadar ki, hükmedilecek bu ücret ikinci kısım ikinci bölümün 10. sırasındaki ücretten az olamaz." denilmektedir. "Ceza davalarında ücret" başlıklı 13. madde nispi vekalet ücretine işaret etmiştir.

Başvurucu lehine hükmedilen tazminat miktarının yüksek meblağlı olması halinde, başvurucu vekili lehine nispi vekalet ücretine hükmedilerek, Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi'nin Üçüncü kısmında yer alan oranlar dikkate alınacaktır.

Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun 2005/88 esas ve 2005/ 98 karar sayılı, 20.09.2005 tarihli ilamına göre, haksız yakalama ve tutuklama işlemleri nedeniyle bu işlemlerin mağdurları yönünden hükmedilecek tazminatlarda, başvurucu vekili lehine ödenecek vekalet ücreti nisbidir. Kararda bu husus şu şekilde ifade edilmektedir.

"...Buna göre, haksız tutuklama tazminatı istemi nedeniyle ağır ceza mahkemelerine yapılacak başvurularda tayin olunacak avukatlık ücreti, yargı yerlerinde yapılan ve konusu para ile değerlendirilebilen hukuki yardımlara ilişkin nispi miktarlara göre belirlenecek, ancak bu miktar ağır ceza mahkemelerinde takip edilen davalar için tarifenin ilgili kısmında gösterilmiş bulunan maktu avukatlık ücretinden az olamayacaktır.

Görüleceği üzere, Yerel Mahkemenin uygulamasına dayanak gösterdiği ve Ceza Genel Kurulundaki müzakere sırasında azınlık görüşü tarafından halen geçerli bulunduğu öne sürülen 22.1.1973

Haksız Yakalama ve Tutuklamadan Doğan Tazminat Davaları

tarih ve 7-1 sayılı İçtihadı Birleştirme Kararı, gerek önceki tarifelerde haksız tutuklama tazminatı başvuruları nedeniyle hükmedilecek avukatlık ücretinin açıkça gösterilmemiş olmasının doğurduğu boşluk ve hukuki karışıklığı gidermekle sınırlı bir işlevinin bulunması, gerekse avukatlık ücretinin saptanmasına ilişkin usul ve prensiplerin sonradan iki ayrı yasa değişikliği ile yeniden ve farklı doğrultuda düzenlenmiş olması karşısında, geçerliliğini ve dolayısıyla bağlayıcılığını yitirmiş bulunmaktadır.

Bu nedenle, 466 sayılı Yasa uyarınca yapılan haksız tutuklama tazminatı başvurusunda avukatlık ücretinin, Avukatlık Yasasının 168. maddesine göre hazırlanan ve hüküm tarihinde yürürlükte bulunan Avukatlık Asgari Ücret Tarifesinin 13. maddesinin 4. fıkrası uyarınca saptanması gerekir.”

Başvurularda Hazine vekili lehine hükmedilecek vekalet ücretine gelince, başvurunun kısmen reddi halinde Hazine vekili lehine avukatlık ücretine hükmedilemez. Bununla birlikte, başvurunun tamamen reddi halinde ise, Hazine vekili yararına yalnızca dilekçe yazım ücretine hükmedilecektir. 21.11.2011 tarihli 28149 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanan “Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi”nin birinci kısım 1. bölümüne göre, dilekçe yazım ücreti 220 TL’dir.

BAŞVURU DİLEKÇESİ ÖRNEĞİ *

**ANKARA NÖBETÇİ AĞIR CEZA MAHKEMESİ
BAŞKANLIĞI'NA**

DAVACI :Y. S. K. (T.C KİMLİK:)
VEKİLİ :Y. S. K. vekili
DAVALI : Maliye Hazinesi
TUTUKLAMA TARİHİ : 08.07.2006
TAHLİYE TARİHİ : 22.06.2007
HÜKÜM TARİHİ : 16.02.2010
KESİNLEŞME TARİHİ : 01.11.2010
KONUSU : CMK 141 vd maddelerince haksız tutuklamadan doğan

tazminat istemidir.

AÇIKLAMALAR :

1- Müvekkil Y. S. K., üzerine atılı adam öldürme ve bıçakla yaralama suçlarından **09.07.2006** tarihi itibariyle, Ankara 5. Sulh Ceza Mahkemesi'nin 2006/.... sorgu no'su ile tutuklanmıştır.

2-Ankara Sincan L Tipi cezaevinde tutuklu kalan müvekkil hakkında, **31.12.2008** tarihli iddianame ile yukarıda bahsi geçen suçlardan Ankara 2. Ağır Ceza Mahkemesi'nin 2006/.... esas sayılı dosyasıyla dava açılmıştır.

3- Yargılama sürerken Cumhuriyet Savcısı ısrarla, 06.04.2007 tarihli 4. celsede ve 25.05.2007 tarihli 5. celsede mevcut delil durumu ve suç vasfının değişme ihtimali de dikkate alınarak müvekkilin tahliyesi yönünde mütalaasını belirtir iken, Sayın Mahkemece müvekkil bir türlü serbest bırakılmamıştır.

Haksız Yakalama ve Tutuklamadan Doğan Tazminat Davaları

4- Neticeten Ankara 2. Ağır Ceza Mahkemesi Başkanlığı'nın 2006- esas ve 2007/ karar sayılı 22.06.2007 tarihli ilamı ile müvekkil üzerine atılı adam öldürme suçundan beraat etmiş, yaralama eyleminden ise 5 ay hapis cezası ile cezalandırılmıştır.

5- Hükümün temyizi, CMK 231. maddede yapılan değişiklikler ve Yargıtay 1. Ceza Dairesi'nin 2009- esas ve 2009-karar sayılı bozma ilamı nedeni ile yeni esas numarası alan dosyada, aynı mahkemenin 2009- esas ve 2010-karar sayılı ilamı ile müvekkil yönünden 5 aylık ceza aynen takdir edilmiştir.

6- Ankara 2. Ağır Ceza Mahkemesi Başkanlığı'nın 2009- esas ve 2010-..... karar sayılı ilamı 01.11.2010 tarihli Yargıtay 1. Ceza Dairesi'nin 2010- esas ve 2010- karar sayılı ilamı ile ONANARAK KESİNLEŞMİŞTİR.

7- Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 141. maddesinin f fıkrası uyarınca, mahkum olup da gözaltında ve tutuklulukta geçirdiği süreler hükümlülük sürelerinden fazla olanların Devletten tazminat istemek hakları vardır. Bu çerçevede 08.07.2006 tarihleri ile 22.06.2007 tarihleri arasında 11 ay 14 gün süre ile tutuklu kalan ve 2 gün de gözaltı süresi dahil edildiğinde toplam 11 ay 16 gün özgürlüğünden yoksun kalan müvekkilin tutuklulukta geçirdiği süre hükümlülük süresinden 6 ay 16 gün fazladır.

8- Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin Kişi Özgürlük ve Güvenlik Hakkı'nı düzenleyen 5. maddesi haksız yakalanan yahut tutuklanan kimselerin tutuklu kaldığı süre içerisinde tutukluluk koşullarının devam edip etmediğinin denetlenmesini, tutukluluk koşulları ortadan kalktı ise kişi ya da kişilerin derhal serbest bırakılması gerektiğini ifade etmiştir. Mansur/ Türkiye, Labita / İtalya vb kararlarında Mahkeme yukarıda belirtilen hususları zikretmiştir. Oysa olayımızda müvekkilin tutukluluğu dosya üzerinden birkaç kez incelenmesine, Sayın Cumhuriyet Savcısı tarafından ısrarla tahliye yönünde mütalaa verilmiş olmasına, tahliye taleplerimizi yinelemiş olmamıza rağmen müvekkilin 11 ay 16 gün süre ile fazladan 6 ay 16 gün tutuklu kalması tazminatı gerektirir.

Haksız Yakalama ve Tutuklamadan Doğan Tazminat Davaları

SONUÇ VE İSTEM: Yukarıda izah edilen nedenlerle, müvekkil hakkında uygulanan haksız tutuklama işlemleri nedeniyle,

a- Brüt asgari ücret üzerinden belirlenecek 5.000 TL. tazminatın davalıdan alınarak başvurucuya ödenmesine,

b- 10.000,00 TL. manevi tazminatın davalıdan alınıp davacıya ödenmesine,

c- Yargılama gideri ve avukatlık ücretinin davalıya yükletilmesine karar verilmesini saygılarımla vekaleten arz ve talep ederim. 08.12.2010

Davacı – Başvurucu Y.S. K.Vekili

Ek. Vekaletname, harç makbuzu

*** YUKARIDA YER ALAN BAŞVURU DİLEKÇESİ TUTUKLULUK SÜRESİ HÜKÜMLÜLÜK SÜRESİNDEN FAZLA OLAN CMK 141. MADDESİ F FIKRASINA DAYALI OLARAK YAPILAN BİR BAŞVURUYA İLİŞKİNDİR.**

*** BU DİLEKÇE ÖRNEĞİ MADDİ VE MANEVİ
TAZMİNAT TALEPLİDİR.**

**ANKARA NÖBETÇİ AĞIR CEZA MAHKEMESİ
BAŞKANLIĞI'NA**

DAVACI :M.Ç
VEKİLİ :M.Ç. vekili
DAVALI : Maliye Hazinesi
GÖZALTINA ALMA
TARİHİ : 02.02.2011
TUTUKLANMA TARİHİ : 04.02.2011
SERBEST BIRAKILMA
TARİHİ : 07.02.2011
HÜKÜM TARİHİ : 27.12.2011
KESİNLEŞME TARİHİ : 04/01/2012
KONUSU : CMK 141 vd maddelerince haksız yakalamadan doğan

tazminat istemidir.

AÇIKLAMALAR :

Müvekkil M.Ç., üzerine atılı evden hırsızlık suçundan **02.02.2011** tarihi itibariyle, gözaltına alınmıştır.

Evden hırsızlık suçundan gözaltına alınan müvekkil, Ankara Sulh Ceza Mahkemesi'nin tarihli 2011-... sorgu no'lu kararı ile tutuklanmış, 07.02.2011 tarihine kadar Sincan Cezaevi'nde tutuklu olarak kalmış; 07.02.2011 tarihinde 10.000 TL nakti teminatı Maliye Veznesi'ne yatırarak tahliye edilmiştir. Müvekkil hakkında Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 11.02.2011 tarihli 2011-.....soruşturma no'lu iddianamesi

Haksız Yakalama ve Tutuklamadan Doğan Tazminat Davaları

ile “Mala Zarar Verme, Kilitlenmek Suretiyle Muhafaza Altına Alınan Eşya Hakkında Hırsızlık, Konut Dokunulmazlığını İhlal Etme” suçlarından Ankara Asliye Ceza Mahkemesi'nin 2011-..... esas sayılı dosyasıyla dava açılmıştır.

Bir yıla yakın yargılama neticesinde, Ankara Asliye Ceza Mahkemesi'nin 2011-..... esas sayılı, 27.12.2011 tarihli ilamı ile müvekkil Mehmet Çoban üzerine atılı “Mala Zarar Verme, Kilitlenmek Suretiyle Muhafaza Altına Alınan Eşya Hakkında Hırsızlık, Konut Dokunulmazlığını İhlal Etme” suçlarından beraat etmiştir.

Ankara Asliye Ceza Mahkemesi'nin 2011-..... esas sayılı, 27.12.2011 tarihli ilamı süresinde temyiz edilmemesi sebebiyle 04.01.2012 tarihinde KESİNLEŞMİŞTİR.

Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 141. maddesinin e fıkrası uyarınca, kanuna uygun olarak yakalandıktan veya tutuklandıktan sonra haklarında kovuşturmayaya yer olmadığına veya beraatlerine karar verilenlerin Devletten tazminat istemek hakları vardır. Bu çerçevede 03.02.2011 ile 04.02.2011 tarihleri arasında 2 gün gözaltında tutularak özgürlüğünden yoksun kalan müvekkilin Devletten maddi ve manevi tazminat isteme hakkı mevcuttur.

Müvekkilim, olay tarihinde yevmiyeli günlük 30 TL'ye çalışan bir oto yıkamacısı iken, üzerine atılı “hırsızlık” suçu nedeniyle tutuklanmış, 04.02.2011- 07.02.2011 tarihleri arasında Sincan Ceza evinde tutuklu kalmıştır. Bu süre zarfında tutuklu olması nedeniyle işten çıkarılmıştır. O tarihten Ekim 2011 ayının başına kadar işsiz kalmıştır. Şu an aylık asgari ücretle yine oto yıkamacısı olarak çalışmaya başlamıştır.

Ayrıca, müvekkilim yargıldığı davada tarafıma avukatlık ücreti ödemek zorunda kalmıştır. Maddi tazminatın hesabında bu hususun da dikkate alınması gerekir.

Müvekkilim 10.000 TL nakti teminat karşılığı tahliye edilmiş, bu zaman içerisinde de bu paradan yoksun kalmış, parasını nemalandıramamış, maddi sıkıntı içerisinde düşmüştür.

Haksız Yakalama ve Tutuklamadan Doğan Tazminat Davaları

Yakınlarından borç almak suretiyle temin ettiği kefaletin temin edilememesi halinde hakkında tutuklama verilen tutuklama kararının devam edeceğini bilen müvekkil, manevi olarak yaşadığı sıkıntıya ek olarak maddi bir sıkıntı da yaşamıştır. Bir yıla yakın süredir isnad edilen hırsızlık suçundan yargılanmak müvekkilim için utanç vericidir. Neticeten üzerine atılı suçtan beraat etmesi müvekkilimin bu süreç içerisindeki yaşadığı acı ve elemi giderememektedir. CMK 141-e bendi uyarınca, müvekkilim adına iş bu davayı açma zarureti doğmuştur.

SONUÇ VE İSTEM : Yukarıda izah edilen nedenlerle, CMK 141-e bendinde belirtildiği üzere, müvekkil hakkında kanuna uygun olarak yakalandıktan sonra beraatine karar verilmesi nedeniyle,

10.000,00 TL. manevi tazminatın davalıdan alınıp davacıya ödenmesine,

7.000.00 TL maddi tazminatın davalıdan alınıp davacıya ödenmesine,

Maddi ve manevi tazminata haksız yakalama tarihi olan 02.02.2011 tarihinden itibaren yasal faiz işletilmesine,

Yargılama gideri ve avukatlık ücretinin davalıya yükletilmesine karar verilmesini saygılarımla vekaleten arz ve talep ederim. 05/ 01/2012

Davacı M.Ç. Vekili

Ek. Vekaletname, harç makbuzu, ikametgah ve ücret bilgisi

BİLİRKİŞİ RAPORU ÖRNEĞİ

AĞIR CEZA MAHKEMESİ BAŞKANLIĞINA

ANKARA

BİLİRKİŞİ RAPORU

Dava Dosya No : 2010/ Esas
Davacı : Y.S.K
Vekili : Y.S.K Vekili
Davalı : Maliye Hazinesi
Konusu : CMK 141. maddesince Haksız
Tutuklamadan Doğan Tazminat
İstemidir.

İNCELEME : Dava dosyası ekinde bulunan mahkemenin 2009/ Esas sayılı dava dosyası incelendiğinde; Davacı Y.S.K. hakkında Ankara 2. Ağır Ceza Mahkemesinde 2006/ Esas no ile dava açıldığı, davacının 07.07.2006 tarihinde gözaltına alındığı ve 09.07.2006 tarihinde de tutuklandığı, 25.05.2007 tarihli oturumunda da davacı Y.S.K 'nın tahliye edildiği ve davacı hakkında verilen 22.06.2007 tarih ve Dosya No: 2006/, Karar No: 2008/ sayılı kararda davacının yapılan yargılama sonunda 5 ay hapis cezası ile cezalandırıldığı görölmüştür. 07.07.2006 -24.05.2007 tarihleri arasında 322 gün tutuklu kaldığı, bu süreden 5 aylık hapis cezası tenzil edildiğinde 322 gün tutukluluktan 5 aylık hapis cezası tenzil edildiğinde 322- 150 gün hapis = 172 gün haksız yere tutuklu kaldığı anlaşılmıştır.

Davacı 07.07.2006-24.05.2007 tarihleri arasındaki 322 günlük süreden davacının yatması gereken 150 günlük hapis cezası tenzil edildiğinde davacının 04.12.2006-24.05.2007 tarihleri arasında 172 gün haksız yere tutuklu kaldığı görölmüştür.

a) 04.12.2006-24.05.2007 tarihleri arasında haksız yere 172 gün tutuklu kaldığı görölmekle davacının bu tarihler arasındaki maddi kazanç kaybı hesaplandığında,

Haksız Yakalama ve Tutuklamadan Doğan Tazminat Davaları

Davacının dosya içeriği bilgilerden inşaat firmalarında işi olarak çalıştığı grlmekle maddi kazanç kaybının haksız yere tutuklu kaldığı srelerde çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca tespit edilen aylık asgari ücret üzerinden hesaplandığında;

01.01.2006-31.12.2006 tarihleri arası aylık 531.000.000 TL

01.01.2007- 30.06.2007 tarihleri arası aylık 562.000.000 TL

olduğu grlmektedir.

b) Davacı 04.12.2006-31.12.2006 tarihleri arası tutuklu kalmakla 28 günlük maddi kazanç kaybı hesaplandığında,

Aylık 531.000.000 TL cretten -74.340.000 TL sigorta primi - 68.499.000 TL Gelir Vergisi - 3.186.000 TL Damga Vergisi= 384.984.000 TL bir aylık net ücret, bir günlük ücret ise 384.984.000 TL / 30 gün = 12.832.800 TL'dir.

Davacı Aralık 2006 ayında 28 gün tutuklu kaldığından 12.832.800 TL X 28 gün = 359.318.400 TL olduğu,

c) 01.01.2007 -30.06.2007 tarihleri arası aylık asgari cret 562.500.000 TL olmakla net creti hesaplandığında;

562.500.000 TL'den 78.750.000 TL SSK primi -72.562.500 TL Gelir Vergisi - 3.375.000 TL Damga Vergisi = 407.812.500 TL bir aylık ücrettir.

Ocak 2007-Nisan 2007 arası 4 aylık cret 407.812.500 TL X 4 ay = 1.631.250.000 TL olduğu,

d) 01.05.2007 - 24.05.2007 tarihleri arası maddi kazanç kaybı hesaplandığında 1 aylık net ücret (c'de belirtildiği üzere) 407.812.500 TL olduğundan bir günlük net ücret hesabı :

407.812.500 : 30 gün = 13.593.750 TL

01.05.2007 - 24.05.2007 tarihleri arası 24 günlük net ücret kaybı ise 13.593.750 TL X24 gün = 326.250.000 TL olduğu,

Haksız Yakalama ve Tutuklamadan Doğan Tazminat Davaları

Davacının haksız yere tutuklu kaldığı 172 günlük maddi kazanç kaybı ise;

Yukarıda a, b, c, d bölümlerinde açıklandığı üzere;
 $359.318.400 - 1.631.250.000 + 326.250.000 \text{ TL} = 2.316.818.400 \text{ TL}$
olduğu tespit edilmiştir.

SONUÇ : İnceleme bölümünde arz ve izah olunduğu üzere davacı Y.S.K 'nın haksız yere tutuklu kaldığı sürelerdeki maddi kazanç kaybının 2.316, 81 TL olduğu sonuç ve kanaatine varılmış olmakla;

İşbu rapor Yüce Mahkemenin takdirlerine saygıyla arz olunur. 21.06.2011

Bilirkişi C. A.

E. Sayıştay Uzman Denetçisi

*** GEREKÇELİ KARAR ÖRNEĞİ MADDİ VE MANEVİ
TAZMİNAT TALEPLERİNE İLİŞKİNDİR.**

T.C

ANKARA

10. AĞIR CEZA MAHKEMESİ

DOSYA NO : 2010/

KARAR NO: 2011/

GEREKÇELİ KARAR
TÜRK MİLLETİ ADINA

BAŞKAN : OKTAY SADAY 21366
ÜYE : EMİN ÇIVGIN 20979
ÜYE : NAİLE GÜNDOĞDU TAŞ 23650
C. SAVCISI : MUSTAFA SAĞIROĞLU 24393
KATİP : NERİMAN UYUMUŞ 11279
DAVACI : Y.S.K
VEKİLİ : Y.S.K Vekili
DAVALI : MALİYE HAZİNESİ
VEKİLİ : AV. M.Ç.K Hazine Vekili
KONU : C.M.K 141
KARAR TARİHİ : 08.09.2011

Maliye Hazinesi aleyhine açılan şahsi davanın yapılan açık duruşmaları sonunda:

GEREĞİ DÜŞÜNÜLDÜ:

İDDİA ;

Davacı Y.S.K vekili mahkememize verdiği 08.12.2010 havale tarihli dilekçe ile müvekkili davacı Y.S.K'nın adam öldürme ve bıçakla yaralama suçlarını işlediğinden bahisle hakkında Ankara Cumhuriyet Başsavcılığının 26.09.2006 tarihli ve 2006/ sayılı iddianamesiyle Ankara 2. Ağır Ceza Mahkemesinde

Haksız Yakalama ve Tutuklamadan Doğan Tazminat Davaları

kamu davası açıldığını, bu süreçte Ankara 5. Sulh Ceza Mahkemesinin 09/07/2006 tarih ve 2006/.... Sorgu sayılı kararıyla tutuklandığını ve mahkemesince yargılama sonucu 22.06.2007 tarihinde tahliye edildiğini,

Yapılan yargılama sonucunda Ankara 2. Ağır Ceza Mahkemesinin 22.06. 2007 tarih ve 2006/.... Esas ve 2007/.... Sayılı kararı ile davacı sanığın atılı adam öldürme suçuna iştirak ve silahla adam yaralama suçlarından beraatine, Bekir A.'yı sopa ile yaralama suçundan 5 ay hapis cezası ile cezalandırılmasına karar verildiği, söz konusu kararın temyizi üzerine verilen kararın Yargıtay 1. Ceza Dairesinin 05.10.2008 gün ve 2009/.... Esas ve 2009/.... Sayılı ilamı ile Yargıtay bozma ilamında ileri sürülen gerekçe ile hükmün bozulmasına karar verildiği, anılan mahkemenin 2009/.... Esasına kayden yeniden yapılan yargılama sonucu verilen 16.02.2010 tarih ve 2009/... esas, 2010/... sayılı 5 aylık hapis cezasının Yargıtay 1. Ceza Dairesinin 01.11.2010 tarih ve 2010/... esas, 2010/... sayılı ilamı ile onandığı ve kesinleştiği, davacı vekili müvekkilinin tutuklulukta geçirdiği süre hükümlülük süresinden 6 ay 16 gün fazla olduğunu haksız tutuklama nedeniyle brüt asgari ücret üzerinden 5.000.00 TL maddi ve 10.000.00 TL manevi tazminatın davalı hazineden tahsiline, yargılama gideri ve avukatlık ücretinin davalı hazineye yüklenmesine karar verilmesini talep etmiştir.

Davacı sanık Y.S.K hakkında Ankara 2. Ağır Ceza Mahkemesince bozma üzerine verilen 16.2.2010 tarih ve 2009/... esas ve 2010/.... Sayılı karar Yargıtay 1. Ceza Dairesince 01.11.2010 gün ve 2010/.... -... sayılı ilamla onanarak kesinleştiği, böylece 08.12.2010 havale tarihli dilekçe ile başvuru yapıp dava açıldığından davanın yasal 3 aylık sürede açıldığı kanısına varılmıştır.

Davalı hazine vekili 10.01.2011 tarihli dilekçesinde davanın yasal dayanaktan yoksul olduğunu, usul ve yasaya aykırı olarak açılan davanın reddine karar verilmesini talep etmiştir.

CMK'nın tazminat isteminde bulunacak kişiler başlığında belirtildiği üzere CMK 141/f maddesinde "**mahkum olup da**

gözültü ve tutuklulukta geçirdiği süreleri, hükümlülük sürelerinden fazla olan kişi veya kişiler maddi ve manevi her türlü zararlarını, Devletten isteyebilirler.” şeklinde hüküm altına alınmıştır.

Davacı sanık Y.S.K Ankara 5. Sulh Ceza Mahkemesinin 09/07/2006 tarih ve 2006/... sorgu sayılı kararla atılı suçlardan tutuklanmıştır.

Ankara 2. Ağır Ceza Mahkemesinin celp ve tetkik edilen 16.02.2010 tarih ve 2009/... Esas, 2010/... karar sayılı dosyanın incelenmesinde davacı sanık Y.S.K'nun Bekir Alpaslan'ı sopa ile yaralandığından TCK 86/2, 29/1, 62. maddeleri uyarınca neticeten 5 ay hapis cezası ile tecziyesine karar verildiği, anılan bu kararın beraat kararları yönünden müdahil vekili ile ceza yönünden de sanık vekilince temyiz edildiği, Yargıtay 1. Ceza Dairesinin 05.10.2008 gün ve 2009/... -.... Sayılı ilamı ile beraat kararlarının onandığı, ayrıca yaralama yönünden bozma ilamında belirtilen gerekçe ile hükmün bozulmasına karar verildiği, bozma üzerine yapılan yargılamada 16.02.2010 tarih ve 2009/... esas ve 2010/... sayılı kararla verilen hükmün aynı dairenin 01.11.2010 tarih ve 2010/...-....Sayılı ilamı ile onanarak kesinleştiği anlaşılmıştır.

Davacının celp edilen Ankara 2. Ağır Ceza Mahkemesinin dosyasındaki cezası dışında mahsuba konu bir kararın bulunmadığı anlaşılmıştır.

Davacının davasının süresinde açtığı, tazminat istemi de CMK'nın 142 maddesindeki koşulların mevcut olduğu da açıktır.

Toplanan delillerden sonra dava dosyası teknik bilirkişiye tevdi edilmiş ve dosyada mevcut 17.04.2011 ve 21.06.2011 tarihli raporlarda belirtildiği üzere, aşgari ücret üzerinden davacı sanığın fazladan tutuklu kaldığı, 172 gün için mahrum kaldığı kazanç tutarının 2.316.00 TL olduğu belirtilmiş, bu raporlar mahkememizce dosya kapsamına uygun ve yeterli kabul edilmiştir.

Haksız Yakalama ve Tutuklamadan Doğan Tazminat Davaları

Anayasanın 19. maddesi gereğince herkesin kişi hürriyeti ve güvenliğine sahip olduğu, haksız tutuklanan kişilerin uğradıkları zararın tazminat hukukunun genel prensiplerine göre devletçe ödeneceği hüküm altına alınmıştır.

Manevi tazminata gelince,

Manevi tazminat gerçek anlamda bir zarar değildir, mal varlığının aktifinde bir azalma meydana gelmediği gibi pasifinde çoğalma meydana gelmez, manevi tazminatın amacı yapılan yasa dışı bir işlem veya eylem nedeniyle duyulan acıların ve ızdırapların bir ölçüde giderilmesidir.

Manevi tazminat taraflar için bir zenginleşme nedeni olmayacağı gibi bir yoksullaşma nedeni de olmamalıdır.

Objektif bir kriter olmamakla birlikte hükmedilecek manevi tazminatın davacı sanığın sosyal ve ekonomik durum üzerine atılan suçun niteliği tutuklanmasına neden olan olayın cereyan tarzı tutuklu kaldığı süre gibi unsurlar nazara alınarak zenginleşme sonucu doğurmayacak şekilde hak ve nesafet kurallarına uygun makul bir miktarın hakim tarafından manevi tazminat olarak tayin ve takdir olunması gerekir.

Bu nedenlerle, toplanan deliller, yargılama dosyaları birlikte incelendiğinde, davacının haksız tutuklamadan doğan maddi ve manevi tazminat talebinin yerinde olup yasal koşulları taşıdığı, fazlaya ilişkin talebin reddi ile bilirkişi raporunda belirtilen 2.316.00 TL maddi tazminat ile mahkemece takdir edilen 3.000.00 TL manevi tazminatın CMK 141-145 maddeleri gereğince davalı hazineden alınarak davacıya verilmesine, faiz konusunda herhangi bir talep bulunmadığından bu konuda karar verilmesine yer olmadığına, fazlaya ilişkin talebin reddine karar vermek gerekmiştir.

İzah edilen nedenlerle oluşan hukuki ve vicdani kanaat uyarınca aşağıdaki hüküm kurulmuştur.

HÜKÜM : Yukarıda açıkladığı üzere,

Davacı Y.S.K'nın Ankara 2. Ağır Ceza Mahkemesinin dos-

Haksız Yakalama ve Tutuklamadan Doğan Tazminat Davaları

yasında yargılandığı ve sonuç olarak kesinleşen 5 ay hapis cezasının dışında tutuklu kaldığı süre için talebin kısmen kabulü ile bilirkişi raporunda belirtilen 2.316 TL maddi tazminat ile 3.000 TL manevi tazminatın davalı hazineden alınarak davacıya verilmesine,

Dava dilekçesinde faiz talebi bulunmadığından bu konuda bir karar verilmesine yer olmadığına,

Davacının fazlaya ilişkin talebinin reddine,

Av. Asgari ücret tarifesinin 13/3 fıkrası gereğince davacı lehine hükmedilen tazminat miktarı üzerinden tarifenin 3. kısmına göre hesap edilen miktar 2. bölümdeki ücretten az olamayacağından, 2.200 TL nispi vekalet ücretinin davalı hazineden alınarak davacıya verilmesine,

Davanın mahiyeti gereği harç alınmasına yer olmadığına,

Dair, davacı vekilinin yüzüne davacı ile davalı hazine vekilinin yokluğundan C.Savcısının huzuru ile hükmün tebliğ ve tefhiminden itibaren 7 gün içinde mahkemeye bir dilekçe verilmesi veya Zabıt Katibine bir beyanda bulunulması suretiyle Yargıtay'da temyizi kabil ve talebe uygun olarak oy birliği ile verilen karar açıkça okunup usulen anlatıldı. 08.09.2011

BAŞKAN 21366 ÜYE 20979 ÜYE 23650 KATİP 11279

Haksız Yakalama ve Tutuklamadan Doğan Tazminat Davaları

*** GEREKÇELİ KARAR ÖRNEĞİ SADECE MANEVİ
TAZMİNAT TALEBİNE İLİŞKİNDİR.**

T.C

ANKARA

AĞIR CEZA MAHKEMESİ

DOSYA NO : 2010/.....

KARAR NO : 2011/.... (Tazminat Davası)

**GEREKÇELİ KARAR
TÜRK MİLLETİ ADIN A**

BAŞKAN : RAMAZAN AKSAN 29196
ÜYE : ZEKİ GÜNGÖR 20854
ÜYE : HATİCE ZERRİN GÜRKANLI 38583
C. SAVCISI : MEHMET KIRAN33261
KATİP : AYFER YAĞMUR 110104
DAVACI : D.K
VEKİLLERİ : AV. E.K. – AV. K.U
DAVALI : MALİYE HAZİNESİ, Maliye Hazinesi Siirt Merkez
/ Siirt
VEKİLİ : Av. A.E Hazine Vekili Ankara
DAVA : 466 Sayılı Yasaya göre tazminat
DAVA TARİHİ : 05/08/2010
KARAR TARİHİ : 05/04/2011

466 Sayılı Yasa uyarınca tazminat talebinde bulunan davacı D.K. vekili Av. K.U.'nın açmış olduğu tazminat davasının yapılan yargılaması sonucunda:

GEREĞİ DÜŞÜNÜLDÜ :

Davacı vekili dava dilekçesinde müvekkilinin Ankara Cumhuriyet Başsavcılığının 2009/... ve 2009/.... Sayılı soruşturma

Haksız Yakalama ve Tutuklamadan Doğan Tazminat Davaları

dosyalarının kapsamından 19.04.2010 tarihinde sabah saat 06.00 da gözaltına alındığını ve 3 gece gözaltında kaldıktan sonra Savcılık tarafından ifadesi dahi alınmadan serbest bıraktığını, daha sonra müvekkil hakkında Ankara Cumhuriyet Başsavcılığının 02.07.2010 tarihli karar ile takipsizlik kararı verildiğinden maddi, manevi yönden zarara uğradığını belirterek 5.000 TL manevi zararın ödenmesine karar verilmesi için mahkememize tazminat davası açılmıştır.

MÜTALAA :

İddia makamı esas hakkındaki mütalaasında, davanın kısmen kabulüne, kısmen reddine karar verilmesini talep ve mütalaa etmiştir.

DAVACI :

Davacı vekili, duruşmalardaki beyanında da dava dilekçesini tekrar ile müvekkilinin haksız yere gözaltında kaldığından dilekçesinde belirttiği 5.000 TL manevi tazminata karar verilmesini talep etmiştir.

DAVALI :

Davalı hazine vekili ise davanın reddine karar verilmesini talep etmiştir.

KANITLARIN DEĞERLENDİRİLMESİ VE GEREKÇE :

Dosya kapsamına göre davacı hakkında Ankara Cumhuriyet Başsavcılığının 2009/.... ve 2009/..... sayılı soruşturma dosyaları kapsamında narkotik şube polislerince evinde gözaltına alındığı ve 2 gün gözaltında kaldıktan sonra Savcılık tarafından hakkında isnat edilen suçlarla ilgili olarak 02.07.2010 tarihli karar ile takipsizlik kararı verildiği ve söz konusu kararın 2010 yılının Temmuz ayının son haftası itibariyle tebliğ edilmiş olduğu anlaşılmıştır.

Davacının CMK. nun 142. maddesindeki tazminat istemi koşullarını taşıdığı, tazminat isteminin yasal süresinde yapıldığı mahkememizin davaya bakmaya yetkili ve görevli mah-

Haksız Yakalama ve Tutuklamadan Doğan Tazminat Davaları

keme olduğu anlaşılmakla, yapılan yargılama neticesinde tüm dosya kapsamına göre davacının Ankara Cumhuriyet Başsavcılığınca 2009/... ve 2009/.... Sayılı kararı ile hakkında soruşturma yapıldığı, soruşturma sonucunda Ankara Cumhuriyet Başsavcılığınca 02.07.2010 tarihli takipsizlik kararı verildiğinden davacıya atılı suçun niteliği, gözaltına alınması neden olan olayın oluş şekli, davacının gözaltında geçirmiş olduğu süre ile duyduğu elem ve üzüntünün tazmini bakımından ekonomik sosyal durumu da gözetilerek zenginleşme sonucunu doğurmayacak 800 TL manevi tazminata karar verilmesi hak ve nesafet uygun görülmüş olup aşağıdaki hüküm kurulmuştur.

HÜKÜM :

1- Davanın kısmen kabulü ile 800 TL manevi tazminatın 19.04.2010 tarihinden itibaren işleyecek yasal faizi ile birlikte davalı Hazine'den tahsili ile davacıya ödenmesine,

2-Fazlaya ilişkin talebin **REDDİNE**,

3-Davacı kendini vekil ile temsil ettirdiğinden avukatlık ücret tarifesine göre 2.200 TL ücreti vekaletin davalı hazine'den tahsili ile davacıya ödenmesine dair,

4- Davanın mahiyeti itibariyle harç alınmasına yer olmadığına,

Dair, davalı vekili Av. A.E. ile davacı vekili Av. K.U.'nın yüzlerine karşı, davacının yokluğunda, Cumhuriyet Savcısı Mehmet Kıran'ın huzurunda, isteme uygun, duruşmada hazır bulunanlar için tefhimden itibaren, duruşmada hazır bulunmayanlar için gerekçeli kararın tebliğ tarihinden itibaren, 7 gün içinde mahkememize verilecek dilekçe veya Zabıt Katibine bildirilecek beyanla Yargıtay nezdinde temyiz yolu açık olmak üzere temyiz edilmediği takdirde hükmün kesinleşeceğinin ihtarı ile açık oturumda oybirliği ile verilen karar açıklanıp anlatıldı. 05.04.2011

Başkan 29196

Üye 20854

Üye 38583

Katip 110104

T.C.

ANKARA

3. AğIR CEZA MAHKEMESİ

DOSYA NO : 2011/.....

KARAR NO : 2012/.....

GEREKÇELİ KARAR
TÜRK MİLLETİ ADINA

BAŞKAN : ALİ ALTINKAYA 25958
ÜYE : BERRİN ÖRKEN 33912
ÜYE : BEDRİ KESMEZ 36930
C.SAVCISI : MUHİTTİN BUYRUK 37323
KATİP : NURTEN BİLGİÇ 46563
DAVACI :
DAVACI VEKİLİ :
DAVALI : MALİYE HAZİNESİ
VEKİLİ :.....
DAVA KONUSU : 5271 Sayılı CMK.'nın 141 ve 142 maddeleri
gereğince haksız tutuklanma nedeniyle
tazminat
DAVA TARİHİ : 30.06.2011
KARAR TARİHİ : 13.03.2012

Mahkememize açılan tazminat davasının yargılanması sonunda:

GEREĞİ DÜŞÜNÜLDÜ :

Davacı vekili 30.06.2011 havale tarihli dilekçesinde özetle; müvekkilinin Ankara 19. Asliye Ceza Mahkemesi'ne ait 2007/.... E., 2011/.... K. sayılı dosyasında örgüte üye olmakla birlikte örgüt adına suç işlemek için yardım etmek suçundan yargılanıp beraat ettiğini, beraat ettiği davada haksız olarak 4 gün süreyle gözaltında kaldığını belirterek çalışamadığı bu süre içerisindeki maddi kaybı için 2.000 TL maddi, ya-

Haksız Yakalama ve Tutuklamadan Doğan Tazminat Davaları

şadığı büyük acı ve elemin telafisi için de 20.000 TL manevi tazminata hükmedilmesini talep etmiştir.

Davalı Hazine vekili ise dosyaya sunduğu 15.11.2011 havale tarihli dilekçesinde maddi ve manevi tazminat koşulları oluşmadığı gerekçesiyle davanın reddine karar verilmesini istemiştir.

Cumhuriyet Savcısı; maddi tazminata ilişkin talebin reddine, takdir olunacak manevi tazminat üzerinden davanın kısmen kabulüne karar verilmesini mütalaa etmiştir.

Ankara 19. Asliye Mahkemesi'nin 2007/..... E., 2011/624 K. sayılı ilamın kesinleşme şerhini içerir onaylı örneği getirtilip incelenmiş, davacı suç örgütüne yardım etmekten yargılanıp 31.05.2011 tarihinde beraat ettiği, kararın davacı yönünden süresi içerisinde yasal yollara başvurulmadığından 08.06.2011 tarihinde kesinleştirildiği, davacı vekilinin 30.06.2011 tarihinde 3 aylık yasal süre içerisinde iş bu tazminat davasını açtığı görülmüştür.

Tarafların dilekçe ve beyanlarına göre delilleri toplanmış, davacının beraat ettiği Ankara 19. Asliye Ceza Mahkemesi'nin ilamı celb edilmiş, sosyal ve ekonomik durumu araştırılmış, tutukluluk ve gözaltında kaldığı süreye ilişkin onaylı ilam örneği celp olunup incelenmiş, tazminat hesabına dair bilirkişi raporu alınmıştır.

İbraz olunan ikametgah belgesine göre, davacının yerleşim yerinin Çankaya/ Ankara olmasından dolayı da davaya bakma yetkisinin mahkememize ait olduğu tespit edilmiştir.

Davacının beraat ettiği Ankara 19. Asliye Ceza Mahkemesi dosyasında gözaltında kaldığı 4 günlük süre içerisinde çalıştığı kurumda maaşını eksiksiz olarak aldığı anılan bilirkişi raporunda mevcut deliller itibariyle davacının herhangi bir maddi kaybının söz konusu olmadığı dolayısıyla maddi tazminat isteminin yerinde bulunmadığı saptanmıştır.

Buna karşılık davacının gözaltında kaldığı süre, olay nedeniyle yaşamış olabileceği üzüntü, yaşadığı çevreden tazminata

Haksız Yakalama ve Tutuklamadan Doğan Tazminat Davaları

konu olay sebebiyle hissettiği olumsuzluklar ve dosya kapsamındaki diğer hususlara nazaran mağduriyetinin telafisi bakımından lehine taktiren 1.000 TL manevi tazminata hükmedilmesi hakkaniyete uygun görülmüş, fazlaya ilişkin manevi tazminata dair diğer istemleri yerinde görülmemiştir.

Açıklanan tüm bu hususlar ile izah edilen gerekçeye göre davanın maddi tazminat yönünden reddine, manevi tazminat talebinin ise kısmen kabulüne dair aşığıdaki şekilde hüküm kurmak gerekmiştir.

HÜKÜM : Yukarıda açıklanan gerekçe ve nedenlerle;

Davacının yerinde görülmeyen maddi tazminat talebinin REDDİNE,

Davacının manevi tazminat istemine ilişkin talebinin KISMEN KABULÜ ile takdiren 1000 TL manevi tazminatın -isteme göre- dava tarihinden itibaren işleyecek yasal faiziyle davalı hazineden alınarak davacıya verilmesine, fazlaya ilişkin talebin reddine,

Davacı davada kendini vekille temsil ettirdiğinden yürürlükteki A.A.Ü.T ye göre 2.400 TL vekalet ücretinin davalıdan alınarak davacıya verilmesine,

Kararın mahiyetine göre yapılan yargılama giderlerinin davalı hazine üzerinde bırakılmasına,

Dair, davacı vekilinin yüzüne karşı, davacı asil ve davalı tarafın yokluğunda, hazır olanlar yönünden kararın tefhim, hazır olmayan taraflar için ise tebliğ tarihinden itibaren 7 gün içerisinde mahkememize ulaştırılacak dilekçe veya zabıt katibine beyanda bulunmak ve 46 TL temyiz harcı yatırılmak suretiyle Yargıtay nezdinde temyizi kabil olmak üzere iddia makamında C.Savcısı Muhittin Buyruk olduğu halde isteme uygun oybirliğiyle verilen karar açıkça okunup usulen anlatıldı. 13.03.2012

Başkan 25958

Üye 33912

Üye 36930

Katip 46563

EMSAL YARGITAY KARARLARI

a- EMSAL YARGITAY CEZA GENEL KURUL KARARLARI

1- TAZMİNAT DAVALARINDA SÜREYE İLİŞKİN YARGITAY CEZA GENEL KURUL KARARLARI

T.C.

YARGITAY

CEZA GENEL KURULU

E. 2009/1-256

K. 2010/57

T. 23.3.2010

- *HAKSIZ TUTUKLAMA NEDENİYLE TAZMİNAT (Üzerinden Çok Uzun Yıllar Geçen Tazminat Davalarında Davacıların Resmi Kurumlara Adli Sicil Kayıtlarının İbrazı veya Kesinleşmiş Kararları Sunma Zorunlulukları Bulunan İşlemleri Yapmaları - Davanın Yasal Süresinde Açılmadığı)*
- *ÜZERİNDEN ÇOK UZUN YILLAR GEÇEN TAZMİNAT DAVALARI (Haksız Tutuklama Nedeniyle Tazminat - Davacıların Resmi Kurumlara Adli Sicil Kayıtlarının İbrazı veya Kesinleşmiş Kararları Sunma Zorunlulukları Bulunan İşlemleri Yapmaları/Davanın Yasal Süresinde Açılmadığı)*
- *KORUMA TEDBİRLERİ NEDENİYLE TAZMİNAT (Üzerinden Çok Uzun Yıllar Geçen Tazminat Davalarında Davacıların Resmi Kurumlara Adli Sicil Kayıtlarının İbrazı veya Kesinleşmiş Kararları Sunma Zorunlulukları Bulunan İşlemleri Yapmaları - Davanın Yasal Süresinde Açılmadığı)*

334/m.30

466/m.1, 2

ÖZET : Dava, haksız, tutuklanma sonucu uğramış olduğu zararlar nedeniyle yasal faizi ile birlikte ve manevi tazminatın

tahsili istemidir. Sanığın yokluğunda verilen beraat hükmü, aleyhe temyiz edilmesi nedeniyle kesinleşmiştir. Kesinleşen bu hükmün davacıya tebliğ edildiğine ilişkin dosyada herhangi bir bilgi ve belge bulunmamaktadır. Her ne kadar Belediye çalışan sanık davacı henüz beraat kararı kesinleşmeden bu kararı çalıştığı kuruma sunmuş ise de, ibraz edilen kararda, hükmün aleyhe temyiz nedeniyle henüz kesinleşmediğinin karara şerh edilerek, mahkeme başkanı tarafından imzalanıp mühürlendiği saptanmış olup, kesinleşme keyfiyeti bu kararın sunulmasından yaklaşık dört ay sonra gerçekleşmiştir. Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nca ve Özel Dairelerce, üzerinden çok uzun yıllar geçen tazminat davalarında, davacıların resmi kurumlara adli sicil kayıtlarının ibrazı veya kesinleşmiş kararları sunma zorunlulukları bulunan işlemleri yapmaları ve bu hususun dosya içeriğiyle saptanması halinde, davanın yasal süresinde açılmadığının kabulü ile reddine karar verilmesi gerekir.

DAVA : Davacının haksız, tutuklanma sonucu uğramış olduğu zararlar nedeniyle yasal faizi ile birlikte; 34.300 YTL. manevi tazminatın davalı hazineden tahsiline yönelik isteminin, 466 sayılı Yasanın 2 ve 5271 sayılı CYY'nın 142/1. maddeleri uyarınca reddine ilişkin, D. 3. Ağır Ceza Mahkemesi'nce verilen 17.11.2006 gün ve 160-537 saydı karar, davacı vekili tarafından temyiz edilmekle, dosyayı inceleyen Yargıtay 1. Ceza Dairesi'nce 02.04.2009 gün ve 763-1799 sayı ile;

“... 21.04.1975 gün ve 3-5 sayılı İçtihadı Birleştirme Kararı uyarınca, 466 sayılı Yasanın 2. maddesindeki dava açma süresinin, beraat kararı kesinleştikten sonra kesinleşme şerhli beraat kararının bizzat sanığa tebliğinden itibaren başlayacağı, incelenen dosyada ise kesinleşmiş beraat kararının sanığa (davacıya) tebliğ edilmediği anlaşıldığından, davanın yasal sürede açıldığı kabul edilerek taleple ilgili bir karar verilmesi gerekirken, yazılı şekilde davanın süresi içinde açılmadığından bahisle reddi yönünde hüküm tesisi...” isabetsizliğinden bozulmuştur.

D. 3. Ağır Ceza Mahkemesi'nce 25.06.2009 gün ve 202-232 sayı ile;

Haksız Yakalama ve Tutuklamadan Doğan Tazminat Davaları

“... Davacı, hakkındaki beraat kararının kesinleştiiğini bilmektedir. Zaten beraat kararının verildiği 26.12.1995 tarihinden sonra davacı, 08.01.1996 tarihinde D. Belediyesi’nde bulunan şahsi dosyasına mahkeme tarafından verilen beraat kararını sunmuştur. Bu işlemin davacı tarafından yapılmasından yaklaşık 3,5 ay sonra Yargıtay’ca karar onanmış ve kesinleşmiştir. Belediyeye karar, Yargıtay onama tarihinden 3,5 ay kadar önce sunulmuş olsa da bu durum davacının kararın kesinleştiğini bilmesi olgusunu değiştirmez. Memur olan davacının, hakkındaki beraat kararının hangi aşamada olduğunu takip etmediğini, Yargıtay sürecinin ne şekilde sonuçlandığını bilmediğini kabul etmek mümkün değildir. Yargıtay’ın onama kararının verildiği tarih olan 22.04.1996 tarihinden, davanın açıldığı 26.05.2005 tarihine kadar geçen 9 yıl içinde davacının beraat kararının kesinleşmediğini bilmediğinden söz etmek mümkün değildir. Yargı süreci ve bu arada tutuksuz dosyanın temyiz inceleme süresinin biraz uzun olduğu bilinen bir durum olsa da temyiz davasının 9 yıl süreceğini düşünmek ve bu arada kararın Yargıtay’dan henüz dönmediğini ve dolayısıyla kesinleşmediğini düşünmek hayatın olağan akışına uygun değildir.

Mahkememizin kanaatine göre davacı ve davacı vekili haksız tutuklama tazminatı davasını açmak için gerekli olan 3 aylık süreyi kaçırmışlar, bu sürenin başlamasını sağlamak amacıyla sanık müdafii Av. Y. A. kararı tebellüğ etmiş ve bundan sonra bu davayı açmıştır. Bu şartlar altında davacının davacı vekilinin iyiniyetli olduğundan söz etmek, kararı tebellüğ ettiği tarihe kadar hakkındaki beraat kararının kesinleştiğinden haberdar olmadıklarını kabul etmek mümkün değildir. Yukarıda da belirtildiği gibi ağırlaştırılmış sorumluluğu kabul edilmekte, ancak yasa ile düzenleme yapılması halinde tazminat verilebileceği belirtilmektedir. Haksız yakalanan ve tutuklanan kişilere karşı devletin tazminat sorumluluğunun dayanağı öğretide, farklı teorilere dayandırılmış şahsi kusur, yardım, kusursuz sorumluluk, haksız fiil, risk teorisi veya organ teorisi gibi kavramlarla açıklanmaya çalışılmıştır. 466 sayılı Yasanın gerekçesinde ise: “...yakalanmaları ve tutuklanmalarında kanna uymayan bir cihet bulunmamakla beraber bilahare hak-

larında kovuşturma yapılmasına veya son soruşturmanın açılmasına yer olmadığına veyahut beraatlarına karar verilerek bu suretle tutuklanmaları veya yakalanmalarının haksızlığı meydana çıkmış olanların da Devletten tazminat isteyebilecekleri ve bu tazminatın hukuki mesnedinin de objektif mesuliyet esasına istinat ettiği netice ve kanaatine varılmaktadır” açıklamasına yer verilmiştir.

Yasanın 2. maddesinin birinci fıkrasında, “1 nci maddede yazılı sebeplerle zarara uğrayanlar, kendilerine zarar veren işlemlerin yapılmasına esas olan iddialar sebebiyle haklarında açılan davalar sonunda verilen kararların kesinleştiği veya bu iddiaların mercilerince karara bağlandığı tarihten itibaren üç ay içinde, ikametgahlarının bulunduğu mahal ağır ceza mahkemesine bir dilekçeyle başvurarak uğradıkları her türlü zararın tazminini isteyebilirler...” hükmüne yer verilmiştir.

2. maddenin 1, fıkrasında belirtilen üç aylık dava açma süresi ise, 21.04.1975 gün ve 3-5 sayılı Yargıtay İçtihadı Birleştirme Kararı uyarınca, davacı hakkında açılan ve beraatla sonuçlanan ceza davasının kesinleştiğinin tebliği veya bu kesinleşmenin öğrenilmesinden itibaren başlamaktadır.

İncelenen dosyada:

Davacı sanık K. Ö. ile birlikte sanıklar İ. Ö., S. Ö. ve M. K. haklarında, tasarlayarak adam öldürme ve 6136 sayılı Yasaya aykırılık suçlarından cezalandırılmaları istemiyle 20.12.1994 gün ve 361 sayılı iddianame ile kamu davası açıldığı, 11 gün göz altında kalan sanık K. Ö.’in, 19.12.1994 gün ve 830 sorgu nolu tevkif müzekkeresi ile tutuklandığı, 14.11.1995 tarihinde ise tahliye edildiği, 04.05.1995 gün ve 179-59 sayı ile tasarlayarak adam öldürmek ve 6136 sayılı Yasaya aykırılık suçlarından cezalandırılmasına karar verilen, davacı sanık K. . hakkındaki hükmün, Yargıtay 1. Ceza Dairesi’nce 13.11.1995 gün ve 2828-3301 sayı ile adam öldürmek suçu yönünden, beraat kararı verilmesi gerektiği görüşüyle bozulmasına karar verildiği, bozma üzerine yerel, mahkemece, 26.12.1995 gün ve 186-178 sayı ile sanığın adam öldürmek suçundan beraatına, 6136 sayılı Ya-

Haksız Yakalama ve Tutuklamadan Doğan Tazminat Davaları

saya aykırılık suçundan ise ağır para cezası ile mahkûmiyetine karar verildiği, C.Savcısı tarafından, sanık aleyhine temyiz edilen hükmün, Yargıtay 1. Ceza Dairesi'nce 22.04.1996 gün ve 1218-1472 sayı ile 6136 sayılı Yasaya aykırılık suçu yönünden hüküm kurulmasının fazladan verilmiş ve infaz edilmemesi gereken bir karar olduğu saptamasına yer verilerek, onandığı, hükmün bu şekilde 22.04.1996 tarihinde kesinleştiiği,

Kesinleşme şerhini içeren beraat hükmünün ise, 20.05.2005 tarihinde kalemde sanık müdafii Av. Y. A.'a tebliğ edildiği, bu tarihten önce kesinleşmiş beraat hükmünün sanık veya müdafiiine tebliğ edildiğine ilişkin dosyada herhangi bir bilgi ve belgenin bulunmadığı, D. Büyükşehir Belediye Başkanlığı'nın 22.01.2006 tarihli yazı ve eklerine göre, beraat kararı sanık tarafından çalıştığı belediyeye 08.01.1996 tarihinde, sunulmuş ise de, ilgili kararın henüz kesinleşmeden Belediye Başkanlığına sunulduğu ve bu hususun kararı da şerh edilip mahkeme başkanı tarafından imzalanıp mühürlendiği,

anlaşılmaktadır.

Bu açıklamalar ışığında somut olay değerlendirildiğinde:

21.04.1975 gün ve 3-5 sayılı Yargıtay İçtihadı Birleştirme Kararı uyarınca, sanıkların yokluğunda hükmolunan beraat kararlarının kesinleşme şerhi ile birlikte ilgiliye tebliği zorunlu olduğundan, 466 sayılı Yasanın 2. maddesinde öngörülen üç aylık dava açma süresi beraat eden kişinin kesinleşmeyi öğrendiği tarihten itibaren başlamaktadır. Yasanın 2. maddesinde dava açma süresi açıkça belirtilmiş olduğundan ve bu maddenin uygulanma koşulları yasa gücünde olan İçtihadı Birleştirme Kararında da açıkça belirtildiğinden, dava açma süresi yönünden, Borçlar Yasası veya bir başka yasada tazminat davası açılması için yargılama sonunda 26.12.1995 gün ve 186-178 sayı ile davacının beraatına karar verildiği bildirilip, 34.300.000.000 TL manevi tazminatın karar tarihinden itibaren inilecek yasal faizi ve vekalet ücretiyle birlikte hazineden tahsili talep edilmiş. D. 3. Ağır Ceza Mahkemesi'nce 17.11.2006 gün ve 160-537 sayı ile: beraat kararının kesinleşmesinden

sonra aradan gecen süre nazara alınarak yasada öngörölen 3 aylık yasal sürenin geçmiş olması nedeniyle açılan tazminat davasının süre yönünden reddine karar verilmiş, hüküm Özel Dairece, 21.04.1975 gün ve 3-5 sayılı İçtihadı Birleştirme Kararı uyarınca. 466 sayılı Yasanın 2. maddesindeki dava açma süresinin, beraat kararı kesinleştikten sonra kesinleşme şerhli beraat kararının bizzat sanığa tebliğinden itibaren başlayacağı, kesinleşmiş beraat kararının (davacıya) tebliğ edilmediğı, bu nedenle açılan davanın süresinde olduğu gerekçesiyle bozulmuştur.

Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nca çözümlenmesi gereken uyuşmazlık, 466 sayılı Yasa hükümleri uyarınca açılmış bulunan tazminat davasının. Yasanın 2. maddesinin 1. fıkrasında ön görölen üç aylık süre içinde açılıp açılmadığının belirlenmesi noktasında toplanmaktadır.

1 Haziran 2005 tarihinde yürürlüğe giren 5320 sayılı CYY'nun Yürürlük ve Uygulama Şekli Hakkındaki Yasa'nın. 18. maddesi ile 07.05.1964 gün ve 466 sayılı Yasa Dışı Yakalanan veya Tutuklanan Kimselere Tazminat Verilmesi Hakkındaki Yasa yürürlükten kaldırılmış ve 5271 sayılı Yasanın Yedinci Bölümünde, Koruma Tedbirleri Nedeniyle Tazminat ana başlığı altında, 141 ila 144. maddelerinde, tazminat isteme koşulları ve sonuçları yeniden kapsamlı bir şekilde düzenlenmiş ise de 5320 sayılı Yasanın 6. maddesindeki; “ (1) Ceza Muhakemesi Kanununun 141 ila 144 üncü maddeleri hükümleri, 1 Haziran 2005 tarihinden itibaren yapılan işlemler hakkında uygulanır.

(2) Bu tarihten önceki işlemler hakkında ise, 7.5.1964 tarihli ve 466 sayılı Kanun Dışı Yakalanan veya Tutuklanan Kimselere Tazminat Verilmesi Hakkında Kanun hükümlerinin uygulanmasına devam olunur” hükmü uyarınca, 466 sayılı Yasa hükümleri 1 Haziran 2005 tarihinden önce gerçekleşen işlemler yönünden varlığını sürdürdüğünden uyuşmazlık konusunun bu yasa hükümleri kapsamında değerlendirilmesi gerekmektedir.

Haksız Yakalama ve Tutuklamadan Doğan Tazminat Davaları

Haksız ve hukuka aykırı olarak yakalanan veya tutuklanan kimselere tazminat ödenmesi esası, ölkemizde ilk kez 1961 Anayasası'nda düzenlenmiş. 30. maddesinde, yakalama ve tutuklamanın hangi hallerde söz konusu olacağı açıklandıktan sonra maddenin son fıkrasında: "Bu esaslar dışında işleme tabi tutulan kimselerin uğrayacakları her türlü zararlar kanuna gere Devletçe ödenir" hükmü yer almıştır.

Anayasa'da yer alan bu düzenleme doğrultusunda. 15.05.1964 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren "Kanun Dışı Yakalanan veya Tutuklanan Kimselere Tazminat Verilmesi Hakkındaki" 466 sayılı Yasanın 1. maddesinde 7 bent halinde, tazminatı gerektiren haller ayrıntılı olarak düzenlenmiş, 466 sayılı Yasanın 1. maddesinin 8. bendinde yer alan, aynı tür suçtan mahkûm olanlar, itiyadı suçlular ve suç işlemeyi meslek veya geçinme vasıtası haline getirenlerin tazminat işleyemeyeceklerine ilişkin hüküm 10.01.1991 gün ve 3696 sayılı Yasa ile kaldırılmıştır.

Öte yandan. Devletimizin tarafı olduğu İnsan Hakları Avrupa Sözleşmesi'nin 5. maddesinde de kişilerin öğürlüğünün hangi hallerde sınırlandırılabilereğı belirlenmiş ve maddenin son fıkrasında bu koşullara aykırı dayanılması halinde mağdur olan herkesin tazminat istemeye hakkı olduğu esas kabul edilmiştir.

Haksız yakalanan ve tutuklanan kimselere tazminat ödenmesi esası 1982 Anayasası'nda da sürdürölmüş ve 19. maddesinde yakalama ve tutuklama koşullarına işaret edildikten sonra maddenin son fıkrasında, "Bu esaslar dışında bir işleme tabi tutulan kişilerin uğradıkları zarar kanuna göre, Devletçe ödenir" hükmüne yer verilmiştir.

Anılan hüküm bu kez 17.10.2001 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 4709 sayılı Yasanın 4. maddesi ile "Bu esaslar dışında bir işleme tabi tutulan kişilerin uğradıkları zarar tazminat hukukunun genel prensiplerine göre, Devletçe ödenir" şeklinde değiştirilmiştir.

Öğretide yer alan yaygın görüŖe göre; mahkemelerin bağımsızlığı ve hakimlik teminatı esaslarına nazaran kural olarak Devletin yargılama faaliyetinden dolayı mali müebbet hapis cezasını gerektiren bir fiil nedeniyle yargılanan bir kısmı hakkındaki davayı takip etmediğini, kararın verildiği tarih olan 1996 yılından tazminat davasının açıldığı 2005 yılına kadar dava sonucundan haberdar olmadığım kabul etmek iyiniyet kuralları ile bađdaŖmamaktadır.

Haksız, tutuklama tazminatına iliŖkin yargılamada tazminata iliŖkin hukuk kurallarının uygulanacağı düşünöldüğünde medeni hukukta kabul edilen iyiniyet kuralının bu davalarda da uygulanması gerekmektedir.

Davacının iyiniyetli olup olmadığı hal ve Ŗartlara ve dosya kapsamına göre değerlendirilmesi gereken bir durumdur. AđırlaŖtırılmıŖ müebbet ağır hapis cezası ile yargılanan ve memur olan davacının, sonucu memuriyetini ve buna bağlı olarak sosyal haklarını önemli derece etkilenecek bir davanın beraatla sonuçlanmasından sonra kararın kesinleŖip kesinleŖmediđini takip etmediğini ve kesinleŖmediđini bilmediğini kabul etmek iyiniyet kuralları ile bađdaŖmaz.

Kanaatimizce, iyiniyet kuralları gözetilerek davanın uzun bir süre içerisinde açılıp açılmadığının tespiti gerekmektedir.

Davanın uzun bir zamandan sonra açılıp açılmadığının tespitinin, tazminat davası için Borçlar Kanununun 60. maddesinde belirtilen zarar görenin zararı ve failini öğrendiği tarihten itibaren bir sene ve her halde zararı doğuran fiilin gerçekteŖmesinden itibaren on senelik sürelerle göre belirlenmesi mümkün değildir. Çünkü 466 sayılı Yasanın 2. maddesi Borçlar Kanununda öngörölen sürelerden farklı süreler belirlemiŖ ve kendilerine zarar veren iŖlemlerin yapılmasına esas olan iddialar sebebiyle haklarında açılan davalar sonunda verilen kararların kesinleŖtiđi veya bu iddiaların mercilerince karara bağlandığı tarihten itibaren üç ay içinde dava açılabilceğini hüküm altına almıŖtır. Göröldüğü üzere dava açma için 3 aylık süre öngörölmüŖ, bu sürenin baŖlangıç tarihi hükümlerin kesinleŖtiđi veya

Haksız Yakalama ve Tutuklamadan Doğan Tazminat Davaları

bu iddiaların mercilerince karara bağlandığı tarihten itibaren 3 ay olarak belirtilmiştir. Kanunun bu şekilde kısıtladığı dava açma süresinin dışına çıkarak haksız tutuklama tazminatı için sürenin haksız fiiller için belirlenen 10 yıllık süre olduğunu kabul etmek mümkün değildir. Dolayısıyla dava açma süresinin beraat kararından sonra uzun bir süre olup olmadığını hal ve şartlara ve iyiniyet kurallarına göre belirlemek en uygun yöntem olacaktır. Bu yöntemle göre hareket edildiğinde mahkememizin kanaatine göre, ağırlaştırılmış müebbet ağır hapis cezası gerektiren bir suçtan dolayı verilen beraat kararının kesinleşmesinden 9 yıl sonra dava açılması iyiniyet kuralları ile bağdaşan bir durum değildir.

10 yılı aşan bir süreden sonra açılan davada davacı asilin bu uzun süre içerisinde hakkındaki hükmün kesinleştiğini bilmediğinden söz edilmesinin yaşamın olağan akışına uygun bulunmadığı gerekçesiyle davanın reddine karar verilmesi yönündeki Ceza Genel Kurulu kararlarının doğru olduğu inancındayız. Nitekim mahkememizin kararı da bu karar doğrultusunda şekillenmiştir. Kanaatimizce 9 yıla yakın zaman geçmesi halinde de davacının hakkındaki hükmün kesinleştiğini bilmediğinden söz edilmesinin yaşamın olağan akışına uygun bulunmadığını kabul etmek gerekir. Nitekim davacı karardan haberdardır ve yukarıda belirtildiği gibi mahkemenin beraat kararını bizzat kuruma vermiştir” gerekçesi gösterilerek önceki kararda direnilmiştir.

Bu kararında davacı vekili tarafından temyiz edilmesi üzerine, Yargıtay C. Başsavcılığı'nın “bozma” istekli 03.12.2009 gün ve 225688 sayılı tebliğnamesi ile Yargıtay Birinci Başkanlığı'na gönderilen dosya Ceza Genel Kurulunca değerlendirilmiş ve açıklanan gerekçelerle karara bağlanmıştır:

KARAR : Davacı K. Ö. vekili tarafından D. Ağır Ceza Mahkemesi'ne sunulan 26.05.2005 tarihli dilekçe ile davacı K. Ö.'in taammüden adam öldürmek suçunda dolayı D. 1. Ağır Ceza Mahkemesi'nin 1995/186 esas sayılı dosyasında 11 gün gözaltında olmak üzere, 19.12.1994 ila 14.11.1995 tarihleri arasında tutuklu kaldığı, öngörülen sürelerin 466 sayılı Yasaya

dayalı tazminat davalarında kıyasen de olsa uygulanması olanağı bulunmamaktadır.

Sanığın yokluğunda verilen beraat hükmü, aleyhe temyiz edilmesi nedeniyle 22.04.1996 tarihinde kesinleşmiştir. Kesinleşen bu hükmün davacıya tebliğ edildiğine ilişkin dosyada herhangi bir bilgi ve belge bulunmamaktadır. Her ne kadar Belediyede çalışan sanık davacı henüz beraat kararı kesinleşmeden bu kararı çalıştığı kuruma sunmuş ise de, ibraz edilen kararda, hükmün aleyhe temyiz nedeniyle henüz kesinleşmediğinin karara şerh edilerek, mahkeme başkanı tarafından imzalanıp mühürlendiği saptanmış olup, kesinleşme keyfiyeti bu kararın sunulmasından yaklaşık dört ay sonra gerçekleşmiştir. Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nca ve Özel Dairelerce, üzerinden çok uzun yıllar geçen tazminat davalarında, davacıların resmi kurumlara adli sicil kayıtlarının ibrazı veya kesinleşmiş kararları sunma zorunlulukları bulunan işlemleri yapmaları ve bu hususun dosya içeriğiyle saptanması halinde, davanın yasal süresinde açılmadığının kabulü ile reddine karar verilmesi gerektiği yönünde kararları bulunmakta ise de, somut olaya ilişkin dosyada böyle bir belirlemeye yönelik bilgi ve belge bulunmamaktadır.

Bu itibarla isabetli olan Özel Daire bozma ilamına uyulması gerekirken, varsayımlarla önceki hükümde direnilmesi isabetsiz olup yerel mahkeme direnme kararının bozulmasına karar verilmelidir.

Çoğunluk görüşüne katılmayan Kurul Üyeleri;

“Memur olan davacının, hakkındaki beraat kararının hangi aşamada olduğunu takip etmediğini, Yargıtay sürecinin ne şekilde sonuçlandığını bilmediğini kabul etmenin hayatın olağan akışı içinde mümkün olmadığı, onama kararının verildiği tarih olan 22.04.1996 tarihinden, davanın açıldığı 26.05.2005 tarihine kadar geçen 9 yıl içinde davacının beraat kararının kesinleşmediğini bilmediğinden söz edilemeyeceği” gerekçeleriyle direnme hükmünün onanması gönünde oy kullanmışlardır.

Haksız Yakalama ve Tutuklamadan Doğan Tazminat Davaları

SONUÇ :

Açıklanan nedenlerle;

1- Yerel mahkeme direnme hükmünün BOZULMASINA,

2- Dosyanın mahalline gönderilmek üzere Yargıtay C. Başsavcılığı'na TEVDİİNE, 09.03.2010 tarihinde yapılan ilk müzakerede yasal çoğunluk sağlanamadığından, 23.03.2010 günü yapılan ikinci müzakerede tebliğnamedeki isteme uygun olarak oyçokluğu ile karar verildi.

T.C.

YARGITAY

CEZA GENEL KURULU

E. 2006/8-329

K. 2007/66

T. 13.3.2007

- **YARGITAY CUMHURİYET BAŞSAVCISININ İTİRAZ YETKİSİ** (*Yargıtay Ceza Dairelerinden Birinin Kararına Karşı İlanın Kendisine Verildiği Tarihten İtibaren 30 Gün İçinde Ceza Genel Kuruluna İtiraz Edebileceği - Sanık Lehine İtirazlarda Süre Aranmayacağı*)
- **SANIK LEHİNE CEZA GENEL KURULUNA İTİRAZ** (*Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının Yargıtay Ceza Dairelerinden Birinin Kararına Karşı İtirazlarda Süre Aranmayacağı*)
- **SANIK KAVRAMI** (*Kovuşturmanın Başlamasından İtibaren Hükümün Kesinleşmesine Kadar Suç Şüphesi Altında Bulunan Kişi Olduğu*)
- **HAKSIZ TUTAKLAMA TAZMİNATI** (*Sanık Sıfatını Taşıyanlar İçin Geçerli Bulunan Lehe İtiraz Yasa Yoluna Başvurulduğunda Süre Koşulu Aranmayacağı Yönündeki Usul Kuralının Bu Sıfatı Taşımayan Tazminat Davacısı Yönünden Geçerli Sayılamayacağı*)
- **SÜRE ŞARTI** (*Sanık Sıfatını Taşıyanlar İçin Geçerli Bulunan Lehe İtiraz Yasa Yoluna Başvurulduğunda Süre Koşulu Aranmayacağı Yönündeki Usul Kuralının Bu Sıfatı Taşımayan Haksız Tutuklama Tazminatı Davacısı Yönünden Geçerli Sayılamayacağı*)
- **LEHE İTİRAZ YOLU** (*Sanık Sıfatını Taşıyanlar İçin Geçerli Bulunan Lehe İtiraz Yasa Yoluna Başvurulduğunda Süre Koşulu Aranmayacağı Yönündeki Usul Kuralının Bu Sıfatı Taşımayan Haksız Tutuklama Tazminatı Davacısı Yönünden Geçerli Sayılamayacağı*)

5271/m.2,142/6,308

2709/m.19/son

466/m.1

Haksız Yakalama ve Tutuklamadan Doğan Tazminat Davaları

ÖZET : 5271 sayılı CMY.nın “Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının İtiraz Yetkisi” başlıklı 308. maddesinde, Yargıtay Ceza Dairelerinden birinin kararına karşı Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının, ilamın kendisine verildiği tarihten itibaren 30 gün içinde Ceza Genel Kuruluna itiraz edebileceği öngörölmüştür. Ancak, itiraz süresi kural olarak 30 gün olmakla beraber ayrık bir hüküm de getirilmiş ve sanık lehine itirazlarda süre aranmayacağı kurala bağlanmıştır.

Sanık kavramı, CMY.nın 2. maddesinin, 1. fıkranın, (b) bendinde, “Kovuşturmanın başlamasından itibaren hükmün kesinleşmesine kadar, suç şüphesi altında bulunan kişi” olarak tanımlanmıştır.

Somut olayda, lehine itiraz yasa yoluna başvuru olan kişi, “sanık” sıfatında bir kimse değildir. Hakkındaki ceza yargılamasının beraat hükmü ile sonlanması nedeniyle sanıklık sıfatı kalkmış, Anayasa ve 466 sayılı Yasa hükümleri gereğince, haksız tutuklama nedeniyle tazminat isteyen, “davacı” konumu gerçekleşmiştir. Bu nedenle, “sanık” sıfatını taşıyanlar için geçerli bulunan “lehe itiraz yasa yoluna başvurulduğunda süre koşulu aranmayacağı” yönündeki usul kuralının bu sıfatı taşımayan haksız tutuklama tazminatı davacısı yönünden geçerli sayılabilmesi olanaklı değildir. Yargıtay C.Başsavcılığı bu konulardaki itirazlarını ilamın kendisine tevdiinden itibaren 30 günlük yasal sürede yapmadıkça itirazın Ceza Genel Kurulu’na görüşülmesi olanağı kalmayacaktır.

DAVA : Davacı Ender Maden’e haksız olarak tutuklu kaldığı günler karşılığında 466 sayılı Yasa uyarınca 678.057.750 lira maddi ve 20.000.000.000 lira manevi tazminat ödenmesine, fazlaya ilişkin istemin reddine, 60.000.000 lira dilekçe yazım ücretinin davalı Hazine’den alınarak davacı vekiline verilmesine ilişkin Kartal 1. Ağır Ceza Mahkemesince 22.03.2004 gün ve 89-98 sayı ile verilen hükmün davacı ve davalı vekilleri tarafından temyiz edilmesi üzerine dosyayı inceleyen Yargıtay 8. Ceza Dairesince 20.06.2006 gün ve 2242-5481 sayı ile;

“... 1- Tutuklandığı tarihte öğrenci olan ve herhangi bir iş ve

meslek sahibi olmadığı kabul edilen davacıya maddi tazminata hükmolunamayacağıın gözetilmemesi,

2- Objektif bir kriter olmamakla beraber, hükmedilecek manevi tazminatın davacının sosyal ve ekonomik durumu, üzerine atılı suçun niteliği, tutuklu kaldığı süre de gözetilmek suretiyle, zenginleşme sonucu doğurmayacak şekilde hak ve nesafet kurallarına uygun bir miktar olarak tayin ve tespiti gerekirken bu ölçülere uymayacak miktarda fazla manevi tazminata hükmolunması,

3- Yürürlükte bulunan avukatlık ücret tarifesine göre 90.000.000 lira yerine 60.000.000 lira olarak noksan dilekçe yazım ücretine hükmedilmesi,

4- Davanın niteliği gereği harca tabi olmadığı gözetilmeden davacı aleyhine nispi harca hükmolunması“ isabetsizliğinden hükmün bozulmasına, ancak bu aykırılıkların CYUY.nun 322. maddesine göre düzeltilmesi olanağı bulunduğundan hükümden, “678.057.750 TL. maddi tazminatın davalı hazineden alınıp davacıya verilmesine“ ilişkin kısmın çıkartılarak “maddi tazminat isteminin reddine“ denilmek ve “kabul edilen miktar üzerinden 1.157.971.234 TL. nispi harcın davacıdan tahsiline“ ilişkin kısmın da hükümden çıkartılması ile hükmolunan manevi tazminatın 3 milyar liraya indirilmesi ve dilekçe yazım ücretinin 90.000.000 liraya yükseltilmesi suretiyle hükmün düzeltilerek onanmasına karar vermiştir.

Yargıtay C.Başsavcılığı ise bu karara karşı 11.12.2006 gün ve 299538 sayı ile;

“... 1- 03.10.2001 tarih ve 4709 sayılı Yasanın 4. maddesi ile değişik Anayasanın 19/son maddesi uyarınca, maddede gösterilen esaslar dışında bir işleme tabi tutulan kişilerin uğradıkları zararın tazminat hukukunun genel prensiplerine göre Devletçe ödeneceği kuralı ile buna paralel olan 466 sayılı Yasanın 1. maddesine göre, her türlü zararların bu Kanun hükümleri dairesinde Devletçe ödeneceği ve Anayasada yapılan değişiklikten sonra yürürlüğe giren 5271 sayılı CMK.nun 142/6. maddesine göre

Haksız Yakalama ve Tutuklamadan Doğan Tazminat Davaları

ise verilecek tazminat miktarının tazminat hukukunun genel prensiplerine göre saptanacağı yönündeki düzenlemeler karşısında, haksız tutuklamadan kaynaklanan maddi zarar kavramının kapsamının daha geniş tutulması gerekmektedir. 466 sayılı Yasa uygulamasında her türlü zarar deyiminin öncelikle maddi zararları kapsadığı, maddi zararların ise, kar kaybı şeklinde gerçekleşen kişinin haksız tutuklanma veya yakalanma dolayısıyla uğradığı kazanç kaybı olarak kabul edildiği, bunun da kişinin mesleğine göre tespit edileceği, yani yakalanan veya tutuklanan kimsenin mesleki uğraşına göre uğrayacağı her türlü maddi kayıp olarak tanımlandığı bilinmektedir. Bunun yanı sıra tutuklama veya yakalamadan doğan diğer bazı giderler ve zararlar da söz konusu olabilir. Bu kapsamda ise ceza davası dolayısıyla avukata ödenen vekalet ücreti maddi zarar olarak kabul edilir. Bunun dışında haksız tutuklamadan doğan ve belgelenen tüm zararların bu kapsamda tazmin edilmesinin de Anayasa hükmü olduğu ancak ileride ortaya çıkması muhtemel zararlar karşılığı olarak ve soyut biçimde maddi tazminat talep edilemeyeceği kabul edilmektedir.

Dava konusu olayda ise lise öğrencisi olup yatılı okuyan davacının, gözaltına alındığı 17.04.2001 ve tahliye edildiği 05.09.2001 tarihleri arasındaki sürenin, Haziran ayından sonraki kısmının okulların yaz tatiline rastladığı, köyde oturan davacının bu dönemde köy işlerinde ailesinin yanında çalışarak destek olacağı veya köyde başka birisinin yanında ücretli olarak çalışma imkanı bulunduğu ve bu çalışmanın belgelenmesinin mümkün bulunmadığı ancak ülke koşulları nazara alındığında bu durumun mutlak kabul edilmesi gerektiği, soyut biçimde davacının öğrenci olduğundan bahisle talebin reddine karar verilmesinin hak ve adalete uygun olmadığı gibi bu şekilde kesin bir yargının her koşulda isabetli olmayacağı ve yanlış sonuçlara yol açabileceği zira her öğrencinin çalışma imkanlarının ve yaşam koşullarının farklılık gösterdiği düşünülüp, davacının bu yönde talebinin de bulunduğu göz önüne alınarak gözaltı ve tutukluluk süresinin yaz tatiline tekabül eden bölümü yönünden tazminat talebinin kabulü ile o tarihte geçerli olan net asgari ücret üzerinden hesaplanacak miktar

tazminat ile ayrıca tebliğnamemizin 2 numaralı bendinde belirtildiği üzere, davacının tazminat davasına konu ceza davası nedeniyle ödemiş bulunduğu vekalet ücretinin de maddi zarar kapsamında tazmini gerektiğinden buna dair açık talebi de gözetilerek, hüküm tarihinde yürürlükte bulunan avukatlık asgari ücret tarifesi uyarınca belirlenecek vekalet ücreti toplamının maddi tazminat olarak hükmolunması gerektiğinden dolayı Yerel Mahkeme hükmünün bozulması yerine yazılı gerekçe ile maddi tazminat talebinin tümünden reddi şeklinde düzeltilerek onama kararı verilmesi,

2- 4 ay 19 gün süre ile gözaltında ve tutuklu kalan, bu nedenle öğretim hayatı kesintiye uğrayan ve başarısı düşen, ayrıca manevi olarak da bir takım kayıplara uğradığı anlaşılan davacı hakkında mahkemece tayin olunan manevi tazminat miktarının indirilmesi sonucu hükmolunan 3.000.000.000 liranın çok az olduğu, manevi tazminatın belirtilen ölçütler doğrultusunda hak ve nesafet kurallarına uygun makul ve makbul bir miktar olarak Yerel Mahkemece yeniden tayin ve tespiti gerektiğinden ve bu durumda CMUK.nun 322. maddesinin uygulama koşulları oluşmadığından, mahkeme kararının bozulması yerine manevi tazminat miktarının indirilmesi suretiyle düzeltilerek onama kararı verilmesi,

3- Tebliğnamemizin 4 numaralı bendinde yer alan ve Yargıtay Ceza Genel Kurulunun 20.04.2004 tarih ve 47-101 sayılı kararına aykırı olarak mahkemece vekalet ücretinin davacı yerine vekiline verilmesine karar verilmesinin isabetsizliğine ilişkin bozma nedeni hakkında olumlu veya olumsuz bir karar verilmemesi,

4- Yargıtay Ceza Genel Kurulunun 20.09.2005 tarih ve 2005/88-2005/98 sayılı kararı gereğince, davacı yararına hüküm tarihinde yürürlükte bulunan avukatlık asgari ücret tarifesinin 13/4. maddesi uyarınca tarifenin üçüncü kısmı gereğince ve ikinci kısmın ikinci bölümünün onuncu sırasındaki ücretten az olmamak üzere vekalet ücretine hükmedilmesi gerektiğinden, dilekçe yazım ücreti tayinine ilişkin mahkeme kararının bozulması yerine dilekçe yazım ücretinin miktarının

Haksız Yakalama ve Tutuklamadan Doğan Tazminat Davaları

yükseltilmesi suretiyle düzeltilerek onanmasına karar verilmesi, hususları yasaaya aykırı bulunduğundan...” görüşüyle itiraz yasa yoluna başvurarak, Özel Daire kararının kaldırılmasına, Yerel Mahkeme hükmünün anılan nedenlerle bozulmasına karar verilmesini talep etmiştir.

Dosya Yargıtay Birinci Başkanlığına gönderilmekle, Yargıtay Ceza Genel Kurulunca okundu, gereği konuşulup düşüldü:

KARAR : İncelenen dosya içeriğine göre;

Özel Daire ilamının 20.07.2006 tarihinde Yargıtay C.Başsavcılığına gönderildiği, aradan 5 aya yakın bir süre geçtikten sonra Yargıtay C.Başsavcılığınca 11.12.2006 tarihinde itiraz yasa yoluna başvurulduğu anlaşılmaktadır.

Ceza Genel Kurulu Başkanı Osman Şirin tarafından, Yargıtay C.Başsavcılığı itirazının süresinde olup olmadığının öncelikle değerlendirilmesi gerektiğinin ileri sürülmesi üzerine, bu hususun Yargıtay İç Yönetmeliğinin 27. maddesi uyarınca ön sorun olarak ele alınması kararlaştırılmıştır.

Konuya ilişkin yasal düzenleme incelendiğinde;

5271 sayılı CMY.nın “Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının İtiraz Yetkisi” başlıklı 308. maddesinde, Yargıtay ceza dairelerinden birinin kararına karşı Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının, ilamın kendisine verildiği tarihten itibaren 30 gün içinde Ceza Genel Kuruluna itiraz edebileceği öngörülmüştür. Ancak, itiraz süresi kural olarak 30 gün olmakla beraber ayrık bir hüküm de getirilmiş ve sanık lehine itirazlarda süre aranmayacağı kurala bağlanmıştır.

Sanık kavramı, CMY.nın 2. maddesinin, 1. fıkranın, (b) bendinde, “Kovuşturmanın başlamasından itibaren hükmün kesinleşmesine kadar, suç şüphesi altında bulunan kişi” olarak tanımlanmıştır.

Somut olayda, lehine itiraz yasa yoluna başvuru olan kişi, “sanık” sıfatında bir kimse değildir. Hakkındaki ceza yargıla-

masının beraat hükmü ile sonlanması nedeniyle sanıklık sıfatı kalkmış, Anayasa ve 466 sayılı Yasa hükümleri gereğince, haksız tutuklanma nedeniyle tazminat isteyen, “davacı” konumu gerçekleştirmiştir. Bu nedenle, “sanık” sıfatını taşıyanlar için geçerli bulunan “lehe itiraz yasa yoluna başvurulduğunda süre koşulu aranmayacağı” yönündeki usul kuralının bu sıfatı taşımayan haksız tutuklama tazminatı davacısı yönünden geçerli sayılabilmesi olanaklı değildir. Yargıtay C.Başsavcılığı bu konulardaki itirazlarını ilamın kendisine tevdiinden itibaren 30 günlük yasal sürede yapmadıkça itirazın Ceza Genel Kurulu’na görüşülmesi olanağı kalmayacaktır.

Bu itibarla Yargıtay C.Başsavcılığı itirazının süre yönünden reddine karar verilmelidir.

Çoğunluk görüşüne katılmayan Kurul Üyelerinden M.Tatar; “04.12.2004 gün ve 5271 sayılı “Ceza Muhakemesi Kanunu” nun Üçüncü Kısmının “Olağanüstü Kanun Yolları” üst başlıklı Birinci Bölümünde, “Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının İtiraz Yetkisi” başlığı ile yer alan 308. maddede; Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının, Yargıtay Ceza Dairelerinden birinin kararına karşı, resen yada istem üzerine, 30 gün içerisinde Ceza Genel Kuruluna itiraz edebileceğı hususu düzenlenerek son cümlesindeki kurulla “sanık lehine itirazda süre aranmaz” denilip, sanık aleyhine sonuç doğurmuş yasaya aykırılıkların düzeltilmesi yolu, süreye bağılı olmaksızın açılmış bulunmaktadır.

Olağanüstü kanun yollarını, “olağan kanun yollarıyla düzeltilmeyecek hukuka aykırılıkların giderilmesine yönelik olanaklardır” diye tanımladığımızda ve olağan kanun yollarından geçerek yada geçmeden kesinleşen kararlardan sonra artık hükümlünün ceza açısından kazanılmış hakka sahip olduğunu düşündüğümüzde, yalnız sanık yararına olarak yanlışlıkların düzeltilmesinde süre aranmamasının doğru ve amaca uygun olduğu da görülmektedir. Ancak maddede yer alan “sanık” kelimesinin salt bu kelimeyle sınırlı olarak anlaşılmasının doğru olmayacağı, itiraz yolunu yalnızca “sanıklar” yararına kabul ettiğimizde şu sakıncalarla karşılaşılabilmesi düşünülmektedir:

Haksız Yakalama ve Tutuklamadan Doğan Tazminat Davaları

-Mahkumiyet hükmü Yargıtay Ceza Dairesi kararı ile onanarak kesinleşen sanığın statüsü artık “hükümlü” olarak değiştikten sonra, onama kararına karşı otuz gün geçtikten sonra “hükümlü” yararına itirazda bulunulamayacaktır. Onama kararındaki hukuka aykırılıkların başka bir şekilde giderilmesi olanağı da ortadan kalkacaktır.

-“Şüpheli” hakkında verilen takipsizlik kararını itiraz üzerine yasaya aykırı olarak kaldıran Ağır Ceza Başkanlığı kararını, kanun yararına bozma istemi üzerine inceleyen ve istemi reddederek yerinde bulan Yargıtay Ceza Dairesinin kararı hukuka aykırılıklar taşısa da, 30 gün geçtikten sonra itiraz yoluyla Ceza Genel Kurulunun önüne getirilemeyecektir. Çünkü burada henüz “sanık” yoktur.

Bu sakıncaların ortadan kaldırılmasının yolunun ise usul hukukunda “kıyas”ın da kullanılabileceğini gözeterek ve maddedeki “sanık” kelimesini geniş ve amaçsal bir yoruma tabi tutarak; “ceza yargılamasının herhangi bir aşamasında “ceza ya da güvenlik önlemi tehdidi altında kalmış ilgili” olarak anlamak olduğu kanısına varılmaktadır.

Belirtilen anlayışla somut olaya baktığımızda; haksız tutuklamadan doğan zararının karşılanması amacıyla talep ve karar tarihinde yürürlükte olup sonradan yürürlükten kaldırılan ve yargılaması Ceza Usul Kanunu’na bağlı olarak yapıлып, kanun yolu olarak “temyizi belirlemiş olan 466 sayılı Yasaya dayalı olarak verilmiş kararların Yargıtay ilgili ceza dairelerince incelenip onanması halinde, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının bu onama kararında davacı aleyhine gördüğu hukuka aykırılıkları onun yararına olarak ve süreye bağlı olmaksızın, CMK. nun 308. maddesi uyarınca itiraz yoluyla Ceza Genel Kuruluna getirebileceğini, anılan davadaki “davacı”nın haksız güvenlik önlemi uygulanan “sanık” ile kıyaslanmasının doğru olacağı, aksine kabulün otuz günlük süre sonunda mevcut hukuka aykırılıkların hiçbir şekilde giderilememesi sonucunu doğuracağını düşündüğümden sayın çoğunluk görüşüne katılmıyorum.” görüşüyle;

2 Kurul Üyesi ise, “Sanık lehine itirazlarda süre aranmayacağına ilişkin kural, 466 sayılı Yasa uyarınca tazminat isteyen davacı hakkında kıyasen uygulanmalıdır. Bu nedenle Yargıtay C.Başsavcılığı itirazının esastan incelenmesi gerekir“ görüşüyle karşı oy kullanmışlardır.

SONUÇ : Açıklanan nedenlerle;

1- Yargıtay C.Başsavcılığı itirazının süre yönünden REDDİNE,

2-Dosyanın mahalline gönderilmek üzere Yargıtay C.Başsavcılığına tevdiine, 13.03.2007 günü oyçokluğu ile karar verildi.

T.C.

YARGITAY

CEZA GENEL KURULU

E. 1990/9-194

K. 1990/229

T. 15.10.1990

- **SÜRE BAŞLANGICI (Haksız Tutuklama Nedeniyle Açılan Tazminat Davasında)**
- **HAKSIZ TUTUKLAMA NEDENİYLE TAZMİNAT DAVASI (Hak Düşürücü Süre)**
- **TAZMİNAT DAVASINDA HAK DÜŞÜRÜCÜ SÜRE (Haksız Tutukluluk Nedeniyle Açılan)**
- **TEFHİM (Haksız Tutuklama Nedeniyle Tazminat Davasında Sürenin Başlangıcı)**

466/m.2

ÖZET : Ceza davasındaki beraat kararı; ister sanığın isterse vekilinin yüzüne karşı veya yokluklarında verilmiş olsun, kesinleştikten sonra vaki tebliğden itibaren 466 sayılı Kanunun öngördüğü yasal süre işlemeye başlayacaktır.

Haksız Yakalama ve Tutuklamadan Doğan Tazminat Davaları

DAVA : 466 sayılı Yasaya göre maddi ve manevi tazminat isteğinde bulunan Zakarya'nın bu davasının reddine ilişkin, (İstanbul Altıncı Ağır Ceza Mahkemesi)nce 14.4.1989 gün 156/119 sayı ile verilen hükmü, davacı vekilinin temyizi üzerine inceleyen Yargıtay Dokuzuncu Ceza Dairesi, 24.10.1989 gün ve 2612/4256 sayı ile;

“Süreklilik gösteren yargısal görüşe nazaran 466 sayılı Kanunun 2. maddesinin öngördüğü kanuni süre beraet kararının kesinleştiiğinin, tutuklu kalan sanığa tebliğ edilmesinden sonra işlemeye başlayacağından davacıya bu yönde bir tebligat yapıp yapılmadığı araştırılarak sonucuna göre karar verilmesi gerektiğinin düşünülmemesi“

isabetsizliğinden bozmuş,

Yerel Mahkeme ise, 18.12.1989 gün 262/374 sayı ile;

“Vekille takip edilen davalarda tebligat vekile yapılır. Karar, vekilinin yüzünde olduğundan, asile ayrıca tebligat gerekmez. Dava süresinde açılmamıştır“.

gerekçesiyle önceki hükümde direnmiştir.

Bu hükmün de, Yargıtay'ca incelenmesi davacı tarafından süresinde istenildiğinden dosya, Yargıtay C. Başsavcılığının bozma istemli 14.6.1990 tarihli tebliğnamesiyle Birinci Başkanlığa gönderilmekle; Ceza Genel Kurulu'nca okundu, gereği konuşulup düşünöldü:

KARAR : Dosya içeriğine göre; 3.7.1981 günü gözaltına alınan ve 6.8.1981 tarihinde tutuklanan davacı hakkında, İstanbul Sıkıyönetim İki Numaralı Askeri Mahkemesi'nde, TCY.nın 141/4, 173/3, 142. maddeleri ile 1402 sayılı Yasanın 17., Askeri Ceza Yasasının 30., 1076 sayılı Yasanın 23. maddeleri gereğince cezalandırılması için kamu davası açılmıştır. 21.2.1984 günü salıverilen davacı, adı geçen Mahkemenin 29.7.1986 gün, 2/178 sayılı kararı ile beraet etmiş ve karar davacı vekilinin yüzüne karşı tefhim edilmiştir. Davacı, 6.7.1987 tarihinde mahkemeye başvurarak 466 sayılı Yasaya göre maddi ve manevi tazminat

talebinde bulunmuştur. Yerel Mahkemece, “beraet kararının davacı vekilinin yüzüne karşı verildiği ve3 gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiş, davacı vekilinin temyizi üzerine Özel Dairece bozulmuştur.

Özel Daire ile Yerel Mahkeme arasındaki uyuşmazlık tazminat davasının süresinde açılıp açılmadığına ilişkindir:

21.4.1975 gün, 3/5 sayılı İçtihadı Birleştirme Kararında açıklandığı üzere, yasal hakların kullanılmasını sağlayabilmek için ilgililerin, haklarındaki karar ve hükümlerden haberdar edilmeleri Usul Hukukunun ana kuralları arasında yer almaktadır. Bildirilmeyen bir karar sonucunda, kişilerin yasal haklarını arayamaz ve alamaz durumda bırakılmaları adalet ilkeleri ile bağdaşmaz.

466 sayılı Yasanın 2. maddesinin ilk fıkrasında; “1. maddede yazılı haksız tutuklama ve benzeri nedenlerle zarara uğrayanların, kendilerine zarar veren işlemlerin yapılmasına esas olan iddialar sebebiyle haklarında açılan dava sonunda verilen kararların kesinleştiği veya bu iddiaların mercilerince karara bağlandığı tarihten itibaren üç ay içinde dava açarak uğradıkları her türlü zararın tazminini isteyebileceği” belirtilmiştir. Burada yasa koyucu, davacının bildiği bir kesinleşmeyi kastetmiştir. Bu durumda maddedeki “kesinleşmiş karar” sözünü ilgilinin haberdar olduğu kesin karar anlamında yorumlamak gerekir. Yasadaki üç aylık başvuru süresi davacının beraet kararının kesinleştiğini öğrendiği tarihten itibaren başlamalıdır.

Öte yandan, beraat kararının sanık veya vekilinin yüzüne karşı tefhim edilmesi de yeterli değildir. Tefhim edilen karar, kesinleşmiş bir beraat kararı değildir. Ayrıca ceza davasındaki vekilin yetki ve görevi, ceza davası ile sona ermiş olup tazminat davası ise yeni bir davadır. Vekilin tazminat davasını takip yükümlülüğü de yoktur.

Beraet kararlarının Yargıtay’ca onanması veya CMUY.nun 322. maddesinin verdiği yetkiye dayanılarak davanın esasına

Haksız Yakalama ve Tutuklamadan Doğan Tazminat Davaları

hükmedilmek suretiyle Yargıtay'ca doğrudan beraat kararı verilmesi halinde de, bu kararların yerel mahkemece ilgiliye tebliği gerekir.

Açıklanan nedenlerle, ceza davasındaki beraat kararı ister sanığın, isterse vekilinin yüzüne karşı veya yokluklarında verilmiş olsun, kesinleştikten sonra vaki tebliğden itibaren, 466 sayılı Yasanın öngördüğü yasal süre işlemeye başlayacaktır. Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun duraksamasız uygulaması da bu doğrultudadır.

Olayımızda, İstanbul Sıkıyönetim İki Numaralı Askeri Mahkemesi'nin 13.3.1989 tarihli yazısında belirtildiği üzere, 29.7.1986 günü sanık vekilinin yüzüne karşı verilen hüküm, kararın yazımı, basımı tamamlandıktan sonra tebliğ için 27.1.1987 tarihinde kaleme teslim edilmiş ve bu tarihten sonra görüldüğü için Birinci Ordu komutanları gönderilmiştir. Mahkemece, kararın kesinleştiiği kabul edilen 7.8.1986 tarihinde karar, Birinci Ordu Komutanı tarafından görülmediğinden henüz kesinleşmemiştir. Yazılmayan bir karara dayanarak, tazminat davası açılması ve hak düşümü süresinin hüküm tefhiminden başlatılması olanaksızdır. Dava açma süresi, hakkında verilen beraat kararının kesinleştiiğinin tutuklu kalan davacıya bildirilmesi ile başlayacağından, bu yönde araştırma yapılarak sonucuna göre davanın süresinde olup olmadığının saptanması için direnme hükmünün bozulmasına karar verilmelidir.

SONUÇ : Açıklanan nedenlerle, Yerel Mahkeme direnme hükmünün istem gibi (BOZULMASINA), 15.10.1990 günü oybirliğiyle karar verildi.

T.C.

YARGITAY

CEZA GENEL KURULU

E. 2000/8-44

K. 2000/48

T. 7.3.2000

- *HAKSIZ TUTUKLAMA TAZMİNATI (Beraat Kararından 13 Yıl Sonra Açılan Davanın Reddedileceği)*
- *DAVA AÇMA SÜRESİ (Haksız Tutuklama Nedeniyle Tazminat Davası)*

466/m.2

ÖZET : Haksız olarak tutuklanan kişi hakkında verilen beraat kararının kesinleştiği tarihten 13 yıl sonra açılan tazminat davasının reddi gerekir.

DAVA : 466 sayılı Yasaya göre manevi tazminat isteğinde bulunan M.E.`nin, bu davanın kısmen kabulü ile lehine doksan beş milyon lira manevi tazminata hükmedilmesine ilişkin Amasya Ağır Ceza Mahkemesince verilen 28.5.1998 gün ve 7-61 sayılı hükmün davacı ve davalı vekilleri tarafından temyizi üzerine dosyayı inceleyen 8. Ceza Dairesi 2.12.1998 gün ve 14258/15915 sayı ile;

“Erzincan 3. Ordu ve Sıkıyönetim Komutanlığı 1 Nolu Askeri Mahkemesindeki 5.10.1983 gün ve 1983/185 sayılı karar bir kısım sanıkların mahkumiyetine, davacı sanık M.E.`nin beraatine ilişkin olup, 29.11.1984 tarihinde kesinleştiği karar altına verilen açıklamadan anlaşılmış, Amasya Ağır Ceza Mahkemesinden yazılan yazıya verilen 26.2.1998 günlü cevapta 353 sayılı Yasanın 174 ve 244. maddelerine göre işlem yapıldığı, kesinleşmiş kararın ikinci kez tebliğine yasal imkan bulunmadığı belirtilmiş, bu Yasanın 174. maddesinde sanığın gıyabında tefhim edilen hükümlerin usulen sanığa tebliğ edileceği öngörülmüş bulunmakla, hüküm mahkemesince gerekli tebligatın

Haksız Yakalama ve Tutuklamadan Doğan Tazminat Davaları

kesinleşme tarihinden önce yapıldığı belirlenmiş, nitekim Yargıtay Ceza Genel Kurulunun 18.11.1997 gün 1997/1-223 esas ve 245 karar sayılı içtihatındaki hükme ilişkin bir başka davacı hakkındaki değerlendirmesi de dikkate alındığında 29.11.1984 tarihinde kesinleşmiş karar aleyhine 29.12.1997 yani 13 yıl sonra açılan davanın 466 sayılı Yasanın 2. maddesinde öngörülen süre içerisinde açıldığının kabulü mümkün olamayacağı halde yazılı şekilde tazminata hükmedilmesi“ isabetsizliğinden bozulmuştur.

Yerel Mahkeme ise; 7.1.1999 gün ve 11-1 sayı ile

“Kesinleşmiş beraat kararı sanığa tebliğ edilmemiştir. Dava açma süresi kesinleşmiş kararın bizzat davacıya (sanığa) tebliğiyle başlar, tebligat yapılmamışsa kesinleşme tarihinden sonra geçen sürenin bir önemi yoktur.“ gerekçesiyle önceki hükümde direnmiştir.

Bu kararın da davalı vekili tarafından temyizi üzerine dosya Yargıtay C. Başsavcılığının bozma istekli 3.2.2000 günlü tebliğnamesiyle Birinci başkanlığa gönderilmekle Ceza Genel Kurulunca okundu, gereği konuşulup düşünüldü:

KARAR : Davacı vekili 29.12.1997 tarihli dava dilekçesinde, TCY.nin 313/2-5- 6, 315, 264, 6136 S.Y.nin 13/1 ve 353 S.Y.nin 251/1. maddeleriyle cezalandırılması istemiyle açılan davada haksız olarak tutuklu kaldığını bir milyar lira manevi tazminata hükmedilmesini talep etmiş, Amasya Ağır Ceza Mahkemesince istemin kısmen kabulüne karar verilmiş, hüküm Özel Dairece davanın süresinde açılmadığı gerekçesiyle bozulmuştur.

Kanun Dışı Yakalanan veya Tutuklanan Kimselere Tazminat Verilmesi Hakkındaki 466 sayılı Yasanın 2. maddesinde, “birinci maddede yazılı sebeplerle zarara uğrayanlar, kendilerine zarar veren işlemlerin yapılmasına esas olan iddialar sebebiyle haklarında açılan davalar sonunda verilen kararların kesinleştiği üç ay içinde, ikametgahlarının bulunduğu mahal Ağır Ceza Mahkemesine bir dilekçeyle başvurarak uğradıkları her türlü zararın tazminini isteyebilirler.“ hükmü yer almak-

tadır. Maddede belirtilen üç aylık dava açma süresi, davacı hakkında açılan ve beraatle sonuçlanan ceza davasını kesinleştiğinin tebliğı veya bu kesinleşmenin öğrenilmesinden itibaren başlamaktadır.

İncelenen dosyada Erzincan 3. Ordu ve Sıkıyönetim komutanlığı 1 nolu Askeri Mahkemesine, davacı M.E. nin TCY. nin 313/2-5-6, 315, 264, 6136 S.Y.nin 13/1 ve 353 S.Y.nın 251. maddeleriyle cezalandırılması istemiyle kamu davası açılmıştır. 8.4.1982 tarihinde gözlem altına alınıp bilahare tutuklanan sanık 6.11.1982 tarihinde salıverilmiştir. 5.10.1983 gün ve 590/185 sayılı karar ile sanığın beraatine karar verilmiş, hüküm temyiz edilmeksizin 29.11.1984 tarihinde kesinleşmiştir. Hüküm sanığın yokluğunda verilmiş ise de, davacı adına tazminat isteğinde bulunan Av. K.D. davacı sanık hakkında beraatle sonuçlanan davada vekil olarak bulunmuş ve karar yüzüne karşı verilmiştir.

Kaldı ki 466 sayılı Yasa uyarınca tazminat isteğine ilişkin dava 29.12.1997 tarihinde, beraat kararının verildiğı 5.10.1987 tarihinden 13 yıl sonra açılmıştır. Davacı asilin bu uzun süre içerisinde hakkındaki hükmün kesinleştiğini bilmediğinden söz etmek normal yaşam gözlemlerine uygun bulunmamakta olup 1984 yılında kesinleştiğı bildirilen beraat kararı nedeniyle süresinden sonra 29.12.1997 tarihinde açılan davanın reddine karar verilmesi gerekirken, yerinde olmayan gerekçelerde direnilmesi isabet-siz olup, direnme kararının bozulmasına karar verilmelidir.

Çoğunluk görüşüne katılmayan iki kurul üyesi, 3 aylık dava açma süresi, beraat kararının kesinleştiğinin davacı sanığa bildirilmesinden itibaren başlamaktadır. Kesinleşmiş kararın tebliğ edildiğine dair dosyada bir bilgi ve belge bulunmamaktadır. Bu nedenle direnme hükmünün onanmasına karar verilmelidir, gerekçesiyle karşı oy kullanmışlardır.

SONUÇ : Açıklanan nedenlerle, Yerel Mahkeme direnme hükmünün isteme aykırı olarak BOZULMASINA, dosyanın mahalline gönderilmek üzere Yargıtay C. Başsavcılığına tevdi-ne 7.3.2000 günü oyçokluğuyla karar verildi.

2- HAKSIZ YAKALAMA VE TUTUKLAMA KARARLARINA KARŞI MANEVİ TAZMİNAT DAVALARINDA KRİTERLER

T.C.

YARGITAY

CEZA GENEL KURULU

E. 2004/9-70

K. 2004/83

T. 6.4.2004

- *KANUN DIŞI YAKALANAN VEYA TUTUKLANAN KİMSELERE TAZMİNAT VERİLMESİ (Belirlenirken Dikkate Alınması Gereken Temel Ölçüler)*
- *KANUN DIŞI TUTUKLAMA (Manevi Tazminat Talebi - Belirlenirken En Temel Ölçülerden Birinin Ne Kadar Süre İle Haksız Olarak Gözetim ve Tutuklulukta Geçirildiğidir)*
- *HAKSIZ TUTUKLAMADA GEÇEN SÜRE (Manevi Tazminat Talebi - Belirlenirken En Temel Ölçülerden Birinin Süre Olduğu)*
- *MANEVİ TAZMİNAT TALEBİ (Kanun Dışı Tutuklama Nedeniyle - Belirlenirken En Temel Ölçülerden Birinin Ne Kadar Süre İle Haksız Olarak Gözetim ve Tutuklulukta Geçirildiğidir)*

466/m.1, 2

ÖZET : Kanun Dışı Yakalanan veya Tutuklanan Kimselere Tazminat Verilmesi Hakkındaki 466 Sayılı Yasa'ya göre davacı-sanık lehine manevi tazminat belirlenirken dikkate alınması gereken en temel ölçülerden biri ne kadar süre ile haksız olarak gözetim ve tutuklulukta geçirdiğidir.

DAVA : 466 sayılı Yasaya göre manevi tazminat isteminde bulunan davacı Mehmet'in talebinin kısmen kabulü ile lehine kırk milyar lira manevi tazminata hükmedilmesine ilişkin Yalova Ağır Ceza Mahkemesinden verilen 22.10.2002 gün ve 272-161 sayılı hüküm davacı vekili ile davalı vekili tarafından temyiz edilmekle dosyayı inceleyen Yargıtay 9.Ceza Dairesince 12.6.2003 gün ve 780-1083 sayı ile;

Haksız Yakalama ve Tutuklamadan Doğan Tazminat Davaları

(Objektif bir kriter olmamakla birlikte, hükmedilecek manevi tazminatın davacının sosyal ve ekonomik durumu, üzerine atılı suçun niteliği, tutuklanmasına neden olan olayın cereyan tarzı, tutuklu kaldığı süre ve benzeri hususlar da gözetilmek suretiyle, zenginleşme sonucu doğurmayacak şekilde, hak ve nasafet kurallarına uygun makul ve makbul bir miktar olarak tayin ve tespiti gerekirken, davacıya, bu ölçülere uymayacak miktarda fazla manevi tazminata hükmedilmesi) isabetsizliğinden bozulmuş,

Yerel Mahkeme ise 16.09.2003 gün ve 106-125 sayı ile;

(Davacı Mehmet Y.'ın yasadışı Hizbullah örgütü üyesi olmak suçundan dolayı 14.4.1994 tarihinde Diyarbakır Emniyet Müdürlüğü tarafından gözlem altına alındığı, aynı suçtan dolayı Diyarbakır 2 numaralı DGM Yedek Hakimliği tarafından 10.05.1994 tarihinde tutuklandığı; hakkında Diyarbakır 4 numaralı DGM'inde yapılan yargılama sonunda 13.02.2001 tarihinde mahkumiyetine yeterli delil bulunmadığı gerekçesiyle beraatine karar verildiği, sanığın tahliye tarihinin 01.12.1998 olduğu bu nedenle 4 yıl 7 ay 17 gün süre haksız olarak tutuklu kaldığı anlaşılmaktadır.

Yargıtay Ceza Genel Kurulunun 11.05.1999 tarih ve 9/102-115 sayılı ilamında haksız tutuklama nedeniyle hükmolunacak manevi tazminatın belirlenmesinde gözönüne alınacak kıstaslar açıklanmıştır.

Buna göre: “Manevi zarar tutuklanan şahsın sosyal çevresinde itibarının sarsılmasına; hürriyetinden yoksun kalması nedeniyle duyulan elem ve ıztırap ve ruhi sıkıntılarının bir nebze de olsa giderilmesi amacına yöneliktir. Manevi zararın tümüyle giderilmesi olanaksız ise de; tayin edilecek manevi tazminat kişinin acı ve ıztıraplarının giderilmesinde, sıkıntılarının azaltılmasında etken olacaktır. Bu nedenle manevi tazminata hükmedilecek kişinin cezaevinde kaldığı süre, sosyal ve ekonomik durumu, toplumsal konumu, atılı suçun niteliği, tutuklanan şahıs üzerinde bıraktığı olumsuz etkiler dikkate alınarak zenginleşme sonucu doğurmayan, adalet ve hakkaniyet ilkeleriyle bağdaşır bir miktar olmasına özen gösterilmelidir.”

Haksız Yakalama ve Tutuklamadan Doğan Tazminat Davaları

Davacı Mehmet 06.07.1992 tarihinde Dicle Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesinden “Kimyager” ünvanıyla mezun olmuştur. Davacı 02.03.1966 doğumlu olup, tutuklandığı tarihte 28 yaşındadır. 15.10.1992 tarihinde Menşure ile evlenmiş, bu evliliğinden 11.10.1993 tarihinde Esmâ 14.12.1994 tarihinde Ali Recai isimli çocukları dünyaya gelmiştir. Davacı cezaevine girdiği tarihte 2 yıllık evli ve 6 aylık bir çocuk babasıdır. Cezaevine girdikten 8 ay sonra ikinci çocuğu dünyaya gelmiştir. 4 yıl 7 ay 17 gün tutuklu kalan davacı bu süre zarfında ailesiyle ve küçük yaştaki çocuklarıyla ilgilenememiş, eşi ve çocukları onun destek yardım ve şefkatinden mahrum kalmıştır. Üniversite mezunu olan davacı, ayrıca bu süre zarfında çalışma, iş kurma imkanlarından da yoksun kalmıştır.

Tüm bu hususlar birlikte değerlendirildiğinde ve özellikle davacının 4 yıl 7 ay 17 gün gibi çok uzun süre ve devamlı olarak cezaevinde kaldığı gözönüne alındığında takdir olunan 40.000.000.000. TL manevi tazminatın adalet ve hakkaniyete uygun olduğu kanısına varılmıştır.) gerekçesi ile önceki hükümde direnmiştir.

KARAR : Davacı sanığın yasadışı Hizbullah örgütüne üye olduğu iddiasıyla 14.4.1994 günü Diyarbakır Emniyet Müdürlüğünce gözaltına alındığı, 15.4.1994 tarihinde sanığın yer göstermesine dayalı olarak yapılan aramada 3 adet değişik çap ve markalarda tabanca ile bunlara ait şarjör ve mermilerin bulunduğu, 3.5.1994 tarihinde kolluk güçleri tarafından alınan ifadesinde örgütle tanışma süreci ve örgüt içindeki faaliyetleri ile aldığı görevlerden söz ettiği, Diyarbakır C.Savcılığında alınan ifadesinde; kolluk ifadesini kabul etmediğı, yer göstermesi sonucunda elde edilen ruhsatsız iki silahın kendisine ait olduğunu, diğer silahın ise babasına ait ruhsatsız tabanca olduğunu belirttiğı, 10.5.1994 tarihinde Yedek Hakimlikte sorgusu yapılarak aynı gün 1994/151 sayılı karar ile tutuklandığı, davacının da aralarında bulunduğu 35 sanık hakkında Diyarbakır DGM C.Başsavcılığının 26.5.1994 gün ve 1186 sayılı iddianamesi ile yasadışı Hizbullah örgütünün sair efradı olmak ve örgüt mensuplarına yardım suçlarından kamu davası açıldığı, davacı-sa-

nığın ise Hizbullah örgütünün Menzil grubunun Őura üyesi ve yürütme organının siyasi kanat sorumlusu olduğu iddiasıyla TCY'nın 125. ve 40. maddeleri gereğince cezalandırılmasının talep edildiği, Diyarbakır DGM'nin 1.12.1998 gün ve 426 sayılı kararıyla davacı-sanığın TCY'nın 169 ve 3713 sayılı Yasanın 5. ve TCY'nın 59. maddeleri uygulanmak suretiyle 3 yıl 9 ay ağır hapis cezası ile cezalandırılmasına, tutuklulukta ve gözetimde geçen sürenin cezasından mahsubu ile kararla birlikte tahliyesine karar verildiği, kararın Yargıtayca bozulması üzerine bu kez Yerel Mahkemece bozmaya uyularak davacı sanığın beraatine, ruhsatsız silah bulundurmak suçundan ise suç duyurusunda bulunulmasına karar verildiği, bu kararın kesinleştiği, ancak kesinleşme kararının sanığa tebliğ edilmediği naip hakim tarafından düzenlenen ve dosya arasında bulunan rapordan anlaşılmaktadır.

Davacı sanığın tutuklu kaldığı günler için, 466 sayılı Kanun Dışı Yakalanan Veya Tutuklanan Kimselere Tazminat Verilmesi Hakkındaki Kanuna göre talep ettiği manevi tazminat isteğinin kısmen kabulü ile davacının haksız olarak gözetim ve tutuklulukta geçirdiği 4 yıl 7 ay 17 günlük süre dikkate alınarak lehine kırk milyar lira manevi tazminata hükmedilmesine karar verilen davada Özel Daire ile Yerel Mahkeme arasındaki uyuşmazlık, davacı-sanık lehine hükmedilen tazminatın hak ve nasafete uygun, makbul ve makul bir miktar olup olmadığına ilişkindir.

Ceza Genel Kurulundaki müzakere sırasında, somut olayda 466 sayılı Yasa uyarınca manevi tazminat hükmüne konu olabilecek nitelikte ve haksız biçimde gözetim altında ve tutuklulukta geçirilen sürenin, tam ve doğru olarak belirlenip belirlenmediği hususunun Kurul Başkanı tarafından önsorun olarak gündeme getirilmesi üzerine, Yargıtay İç Yönetmeliğinin 27. maddesi uyarınca bu husus öncelikle ele alınıp incelenmiŐtir.

Kanun Dışı Yakalanan veya Tutuklanan Kimselere Tazminat Verilmesi Hakkındaki 466 Sayılı Yasanın 1. maddesinin 6. bendinde; "Kanun dairesinde yakalandıktan veya tutuklandıktan sonra haklarında kovuşturma yapılmasına veya son soruŐtur-

Haksız Yakalama ve Tutuklamadan Doğan Tazminat Davaları

manın açılmasına yer olmadığına veyahut beraatlerine veya ceza verilmesine mahal olmadığına karar verilen“ kimselerin uğrayacakları her türlü zararların bu Yasa hükümlerine göre Devletçe ödeneceği hükme bağlanmış, 2. maddesinde ise; “birinci maddede yazılı sebeplerle zarara uğrayanlar ... uğradıkları her türlü zararın tazminini isteyebilirler“ hükmüne yer verilmiştir; Yasada sözü edilen zarardan maksat maddi ve manevi zarardır.

Manevi zarar; tutuklanan şahsın sosyal çevresinde itibarının sarsılması, hürriyetinden yoksun kalınması nedeniyle duyulan elem ve ızdırap ve ruhi sıkıntıların bir nebze de olsa giderilmesi amacına yöneliktir. Manevi zararın tümüyle giderilmesi olanaksız ise de, tayin edilecek manevi tazminat kişinin acı ve ızdıraplarının dindirilmesinde, sıkıntılarının azaltılmasında etken olacaktır. Bu nedenle manevi tazminata hükmedilirken kişinin cezaevinde kaldığı süre, sosyal ve ekonomik durumu, toplumsal konumu, atılı suçun niteliği, tutuklamanın şahıs üzerinde bıraktığı olumsuz etkiler dikkate alınarak, zenginleşme sonucu doğurmayacak, adalet ve hakkaniyet ilkeleriyle bağdaşır bir miktar olmasına özen gösterilmelidir.

Dosya incelendiğinde, tazminat davasına ilişkin dosya içerisinde sadece davacı-sanık hakkındaki önceki beraat kararının onaylı suretinin bulunduğu, Yedek Hakimlikteki sorgusuna ilişkin tutanak ile tutuklama müzekkeresinin bulunmadığı, tazminat dosyasının temyiz incelemesi için Yargıtay’a yollanması aşamasında, beraatle sonuçlanmış olan ceza davasına ilişkin dosyanın Yargıtay denetimine olanak sağlayacak biçimde ekte gönderilmediği, bu nedenlerle davacı-sanığın hangi suç ve eylemleri sebebiyle tutuklandığı, ruhsatsız silah bulundurma suçundan da tutuklanıp tutuklanmadığı, ya da tutuklama kararına konu suç veya suçların ruhsatsız silah bulundurma eylemini de kapsamına alıp almadığı belirlenemediği gibi davacı-sanık hakkında ruhsatsız silah bulundurmak eylemi nedeniyle gerçekleştirilen suç duyurusunun sonucunun da araştırılmadığı, böylelikle davacı-sanık lehine manevi tazminat belirlenirken dikkate alınması gereken en temel ölçülerden biri olmasına karşın, davacı-sanığın 4 yıl 7 ay 17 günlük sürenin

tamamını mı, yoksa bir kısmını mı haksız olarak gözetim ve tutuklulukta geçirdiği anlaşılamamaktadır.

Bu itibarla, diğer yönleri incelenmeyen ve eksik soruşturma ya dayalı olarak verildiği anlaşılan direnme hükmünün öncelikle açıklanan nedenden dolayı bozulmasına karar verilmelidir.

SONUÇ : Açıklanan nedenle, Yerel Mahkeme direnme hükmünün **BOZULMASINA**, dosyanın yerine gönderilmek üzere Yargıtay C.Başsavcılığına gönderilmesine, 06.04.2004 günü sonucu itibariyle tebliğnamedeki düşünceye uygun olarak oybirliği ile karar verildi.

T.C.

YARGITAY

CEZA GENEL KURULU

E. 2008/9-193

K. 2009/60

T. 17.3.2009

- **HAKSIZ TUTUKLAMA NEDENİYLE MANEVİ TAZMİNAT TALEBİ** (*Manevi Tazminat Miktarının Haksız Tutukluluğun Gerçekleştii Tarihteki Paranın Satın Alma Gücü ve Tutuklu Kalınan Süre Gözönüne Alındığında Fazla Tayin Edildiğinin Kabulü Gereği*)
- **MANEVİ TAZMİNATIN BELİRLENMESİ** (*Haksız Tutuklama Nedeniyle - Tutukluluğun Gerçekleştii Tarihteki Paranın Satın Alma Gücü ve Tutuklu Kalınan Süre Gözönüne Alındığında Manevi Tazminatın Fazla Tayin Edildiğinin Dikkate Alınacağı*)
- **TERÖR ÖRGÜTÜ ÜYESİ OLMA İDDİASI İLE TUTUKLANMA** (*Davacının Haksız Olarak Tutuklandığı Manevi Tazminatın Belirlenmesinde Haksız Tutukluluğun Gerçekleştii Tarihteki Paranın Satın Alma Gücü ve Tutuklu Kalınan Sürenin Gözönüne Alınacağı*)

466/m.2

Haksız Yakalama ve Tutuklamadan Doğan Tazminat Davaları

ÖZET : Terör örgütü üyesi olma suçu ile gözaltına alınan davacı lehine haksız olarak tutuklu kaldığı süre için yerel mahkeme tarafından maddi ve manevi tazminata hükmedilen somut olayda, çözümü gereken uyuşmazlık; hükmedilecek manevi tazminatın miktarına ilişkindir. Davacının beraat ettiği bu davada tutuklu olarak kaldığı süre 112 gün olup davacı vekili dava dilekçesinde 91 gün üzerinden tazminat talebinde bulunmuştur. Hükmedilen manevi tazminat miktarının, haksız tutukluluğun gerçekleştiği tarihteki paranın satın alma gücü de göz önüne alındığında, tutuklu kalınan süre ile orantılı ve makul olmayıp fazla olduğu sonucuna ulaşılmaktadır. Bu itibarla direnme hükmü isabetsiz olduğundan bozulmasına karar verilmelidir.

DAVA : Davacı Tuncay Eren'in haksız olarak tutuklu kaldığı süre karşılığında 1.328,05 YTL maddi ve 3.000 YTL manevi tazminatın davalı Hazineden alınarak davacıya verilmesine, fazlaya ilişkin istemin reddine, davacı vekiline 350 YTL vekalet ücretinin takdirine ilişkin Eyüp 2. Ağır Ceza Mahkemesince verilen 24.05.2005 gün ve 476-137 sayılı hükmün, davalı Hazine vekili tarafından temyiz edilmesi üzerine, dosyayı inceleyen Yargıtay 9. Ceza Dairesince 18.09.2006 gün ve 2757-4444 sayı ile;

“... Vekalet ücretinin hüküm tarihine göre 800 YTL. yerine, 350 YTL. olarak noksan tayini temyiz edenin sıfatı itibarıyla bozma nedeni yapılmamıştır.

yerinde görülmeyen sair itirazların reddine;

Ancak,

1- Ceza Genel Kurulunun Dairemizce de benimsenen 20.04.2004 gün ve 2004/47-101 sayılı kararında da belirtildiği üzere vekalet ücretinin davacı yerine, vekili yararına hükmedilmesi,

2- Objektif bir kriter olmamakla birlikte, hükmedilecek manevi tazminatın davacının sosyal ve ekonomik durumu, üzerine atılı suçun niteliği, tutuklanmasına neden olan olayın

cereyan tarzı, tutuklu kaldığı süre ve benzeri hususlar da gözetilmek suretiyle, zenginleşme sonucu doğurmayacak şekilde hak ve nasafet kurallarına uygun makul ve makbul bir miktar olarak tayin ve tespiti gerekirken, davacıya bu ölçülere uymayacak miktarda fazla manevi tazminata hükmedilmesi...”,

isabetsizliğinden bozulmuştur.

Eyüp 2. Ağır Ceza Mahkemesi ise 27.11.2006 gün ve 62-415 sayı ile;

“... Davacı, terör örgütü üyesi olması suçlamasıyla 12.02.2003 tarihinde gözaltına alınmış, 13.02.2003 tarihinde tutuklanmış ve 04.05.2003 tarihinde ise tahliye edilmiştir. 112 gün tutuklu olarak Askeri Cezaevi ve Yüksek Güvenlikli F Tipi Cezaevinde kalmıştır. Davacı, suç tarihinde fiilen vatani görevini yapmak üzere gitmiş olduğu eğitim birliğinde bulunduğu mahkemece tespit edilmiş ve bu nedenle de beraat etmiştir.

Hiç kuşku yoktur ki bu olay öncelikle davacının ruhsal sükun ve dengesini sarsacak, askerlik dönüşü kurmayı tasarladığı yaşam düşüncesini, amaçladığı hayatı gerçekleştirmesini engelleyeceği gibi öbür taraftan gerek aile içinde ve gerekse toplum içinde terör örgütü üyesi zannı ile kendisine karşı bir kuşku yaratacak ve toplumsal saygınlığını zedeleyecektir.

O halde davacının sosyal ve ekonomik durumu, tutuklu kaldığı süre, ülkenin ekonomik durumu, paranın satın alma gücü gözetildiğinde mahkememizce hükmedilen manevi tazminat miktarı zenginleşme sonucunu doğurmayacak şekilde hak ve nesafet kurallarına uygun makul ve makbul bir miktar olduğu bu haliyle mahkememizce önceki hükümde direnilmesi yönünde kanaat hasıl olduğundan aşağıdaki hüküm tesis edilmiştir.

HÜKÜM: Yukarıda yazılı haklı gerekçelerden ötürü:

Mahkememizin daha önce vermiş olduğu 24.05.2005 tarihli hükümde belirtildiği şekilde davacının 1.328,05 YTL maddi ve 3.000 YTL manevi tazminat talebinin kabulüne, fazlaya ait

Haksız Yakalama ve Tutuklamadan Doğan Tazminat Davaları

maddi ve manevi tazminat taleplerinin reddine, davacı vekili için 350 YTL ücreti vekaletin davacıya ödenmesine...”

şeklinde direnme kararı vermiştir.

Bu hükmün de davalı Hazine vekilince temyiz edilmesi üzerine dosya, Yargıtay C.Başsavcılığının “bozma” istekli 11.07.2008 gün ve 118552 sayılı tebliğnamesi ile Yargıtay Birinci Başkanlığına gönderilmekle, Ceza Genel Kurulu’nca değerlendirilmiş ve açıklanan gerekçelerle karara bağlanmıştır:

KARAR : Davacı Tuncay Eren lehine haksız olarak tutuklu kaldığı süre için yerel mahkeme tarafından maddi ve manevi tazminata hükmedilen somut olayda, çözümü gereken uyuşmazlık; hükmedilecek manevi tazminatın miktarına ilişkindir.

Kanundışı yakalanan veya tutuklanan kimselere tazminat verilmesi hakkındaki 466 sayılı Yasanın 2. maddesinde; “Birinci maddede yazılı sebeplerle zarara uğrayanlar ... uğradıkları her türlü zararın tazminini isteyebilirler” hükmü yer almaktadır. Anılan maddede sözü edilen zarardan amaçlanan husus maddi ve manevi zarardır.

Manevi zarar, tutuklanan kişinin sosyal çevresinde itibarının sarsılması, özgürlüğünden yoksun kalınması nedeniyle duyulan elem, ızdırap ve ruhsal sıkıntıların bir ölçüde de olsa giderilmesi amacına yöneliktir. Uğranılan manevi zararın tümüyle giderilmesinin olanaksız olduğu kuşkusuzdur. Bununla birlikte tayin edilecek manevi tazminat, kişinin acı ve ızdıraplarının dindirilmesinde, sıkıntılarının azaltılmasında etken olacaktır. Bu nedenle manevi tazminata hükmedilirken kişinin cezaevinde kaldığı süre, sosyal ve ekonomik durumu, toplumsal konumu, atılı suçun niteliği, tutuklamanın şahıs üzerinde bıraktığı olumsuz etkiler dikkate alınarak, zenginleşme sonucu doğurmayacak, adalet ve hakkaniyet ilkeleriyle bağdaşır bir miktar olmasına özen gösterilmelidir.

İncelenen dosya içeriğine göre;

Davacının 12.02.2003 tarihinde Kırklareli ilinde gözaltına

alındığı, Kırklareli Sulh Ceza Mahkemesince 13.2.2003 tarihinde terör örgütüne üye olmak suçundan tutuklandığı, hakkında İstanbul DGM Cumhuriyet Başsavcılığınca 765 sayılı TCY'nın 168/2, 3713 sayılı Yasanın 5, TCY'nın 264/6-8, 31, 33, 40. maddeleri uyarınca kamu davası açıldığı, yargılamanın yapıldığı İstanbul 6. DGM'nce 04.06.2003 tarihinde tahliye edildiği, 03.09.2003 gün ve 77-190 sayılı kararla beraatına karar verildiği ve bu kararın temyiz edilmeksizin 11.09.2003 tarihinde kesinleştiği anlaşılmaktadır.

Davacının beraat ettiği bu davada tutuklu olarak kaldığı süre 112 gün olup davacı vekili dava dilekçesinde 91 gün üzerinden tazminat talebinde bulunmuştur.

Bekar olan ve ailesiyle birlikte oturan davacı, giyim sektöründe işçi olarak çalışmakta olup aylık kazancı yaklaşık 300 YTL'dir. Belirtilen tespitler ve ilkeler doğrultusunda, hükmedilen manevi tazminat miktarının, haksız tutukluluğun gerçekleştiği tarihteki paranın satınalma gücü de göz önüne alındığında, tutuklu kalınan süre ile orantılı ve makul olmayıp fazla olduğu sonucuna ulaşılmaktadır. Bu itibarla direnme hükmü isabetsiz olduğundan bozulmasına karar verilmelidir.

Çoğunluk görüşüne katılmayan Kurul Başkanı ve bir kısım Kurul Üyeleri; somut olay değerlendirildiğinde, davacı lehine hükmedilen 3.000 YTL manevi tazminatın fazla olmadığı düşüncesiyle direnme hükmünün onanması gerektiği görüşüyle karşı oy kullanmışlardır.

SONUÇ : Açıklanan nedenlerle;

1- Eyüp 2. Ağır Ceza Mahkemesinin 27.11.2006 gün ve 62-415 sayılı direnme hükmünün **BOZULMASINA**,

2- Dosyanın mahalline gönderilmesi için Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına TEVDİİNE, 17.03.2009 günü yapılan müzakerede oyçokluğuyla karar verildi.

3- TUTUKLAMA KARARINA KENDİ DAVRANIŞI (KUSURLU HAREKETİ) İLE SEBEBİYET VERME HALİ

T.C.

YARGITAY

CEZA GENEL KURULU

E. 1984/9-9

K. 1984/426

T. 10.12.1984

- *EMNİYETTE ALINAN İFADELER (Başka Yan Delillerle Desteklenmedikçe Tek Başına Yeterli Bir Delil Olmaması-Haksız Tutuklama Nedeniyle Tazminat)*
- *HAKSIZ TUTUKLAMA NEDENİYLE TAZMİNAT (Baskıya Dayalı Olarak Alınan İfade-Sanıkların İkrarı)*
- *SANIKLARIN İKRARI (Haksız Tutuklama Nedeniyle Tazminat)*
- *TUTUKLANMAYA KENDİ KUSURLU HAREKETİ İLE SEBEBİYET VERMEYEN KİŞİ (Tazminat)*

1412/m.247

765/m.141,313,536

ÖZET : Sanık kasıtlı bir hareketi yahut ağır bir kusuru veya ihmali ile mesela bir yakınınu kurtarmak maksadıyla şüpheyi kendi üzerine çekmek için bir takım deliller uydurursa tazminat ödenmez. Kendi kusurlu hareketi ile tutuklanma işlemine sebebiyet vermedikleri anlaşılan davacılar tazminat ödenmelidir.

DAVA : 466 sayılı Yasaya dayararak manevi tazminat isteğinde bulunan Nazif Kurtulmuş, Hasan Karakuş ve Mehmet Cihangir'in bu isteklerinin reddine ilişkin Eyüp 2. Ağır Ceza Mahkemesince verilen 29.12.1982 gün ve 40/156 sayılı hüküm davacıların temyizi üzerine Yargıtay 9. Ceza Dairesince bozulmuştur.

Haksız Yakalama ve Tutuklamadan Doğan Tazminat Davaları

İlk hükmünde direnmeyi kapsayan 12.10.1983 gün ve 110/118 sayılı son hükmün incelenmesi davacılar vekili tarafından istenilmiş, koşulu da yerine getirilmiş olduğundan, dosya C.Başsavcılığının hükmün bozulması istemini bildiren 5.4.1984 gün ve 9/4274 sayılı tebliğnamesiyle Birinci Başkanlığa gönderilmekle Ceza Genel Kurulunca okundu, gereği konuşulup düşünöldü:

KARAR : Haksız yere tutuklu kaldıkları günler için 466 sayılı Yasa uyarınca manevi tazminat isteğinde bulunan Nazif Kurtulmuş, Hasan Karakaş ve Mehmet Cihangir'in davalarının reddine ilişkin hükmü Özel Daire:

(Beraatle sonuçlanan Ceza Davasından geçerli sayılmayan ikrarların tazminat davasında red sebebi sayılması) isabetsizliğinden oybirliği ile bozmuştur.

Yerel Mahkeme ise, davacıların beraat ettikleri davanın hazırlık soruşturması sırasında mahkeme sanıkların ikrarlarına ve sanık Hüseyin Dönmez'in evinde sol içerikli kitaplar bulunmasına dayanarak tevkif kararı vermiştir. Bu nedenle tevkif haksız sayılamaz. Sonradan yapılan yargılamada bu deliller tartışılıp değerlendirilerek anılan ikrarlar ile mahkumiyete gidilemeyeceği gerekçesiyle beraata karar verilmiştir. Tutuklama hakimi ikrarın zora dayalı olduğunu takdir edemez gerekçesiyle direnmeye karar vermiştir.

Dosya içeriğine göre 7.2.1981 olay günü GAZİOSMANPAŞA KÜÇÜK KÖY semtinde kurulan Cumartesi pazarında iki kişinin pankart astıkları İbrahim Çakıroğlu tarafından emniyete ihbar olunmuş ve bu iki kişinin eşkali muhbir tarafından açıklanmıştır.

3.3.1981 günü sanıklardan Hasan Karakaş yakalanmış, siyasi şubede 4.3.1981 günü alınan ifadesinde;

Mustafa Zeka adındaki İGD elemanı tarafından 2 sene önce İGD'ye girdiğini, Veli Yavuz adındaki sanık arkadaşı ile birlikte Küçükköy bölgesinde örgütlenme işini gerçekleştirdiklerini, tarihten 4-5 ay önce Veli Yavuz ve Mehmet Cihangir adında-

Haksız Yakalama ve Tutuklamadan Doğan Tazminat Davaları

ki sanıklarla bir komite oluşturup aralarına Nafiz Kurtulmuş, Mustafa Kart ve Aydın Serim'i de aldıkları, kendi aldıkları kararlara göre pankartlar astıklarını ve 7.2.1981 günde Küçükköy Cumartesi Pazarına sözkonusu "28-29 Ocak'ı unutmadık İGD 15'ler aramızda İGD" sloganları yazılı iki adet pankartı Mustafa Kart'ın evinde hazırlayarak astıklarını, 28-29 Ocak 1981 tarihinde yine Küçükköy Şemsipaşa mahallesindeki bir duvara (28- 29 Ocak'ı unutmadık İGD) yazılarını komite kararı gereğince Mehmet Cihangir ve Aydın Serin ile yazdıklarını, eylemleriyle halkı mevcut iradeden soğutup aksayan kötü taraflarını halka göstererek taraftar toplayıp demokratik devrime ulaşmak gayesinde olduklarını söylemiş, 7.3.1981 günlü karakolda verdiği ifadede Küçükköy'de bulunan Halk evine gidip gelirken sanık Hüseyin Dönmez'i tanıdığını ve Hüseyin Dönmez'in kendisini himayesine alarak Küçükköy bölgesinde çeşitli yerlere yazı yazmak ve pankart asmak emrini verdiğini, kendisiyle Şemsipaşa mahallesinde Gönen adlı kahvehane ile karşısındaki Sabahçı kahvesinde buluştuklarını, emri burada alıp Hüseyin Dönmez'in Gaziosmanpaşa İGD sorumlusu olduğunu ifade etmiş, savcılık ifadesinde ise; emniyet ifadelerinin doğru olmadığını ve suçları inkarla sadece Plevne Lisesi mezunlar derneğine Veli Yavuz ile birlikte gittiğinde Mustafa Zeka'yı tanıdığını, bu dernekte ilerici liseliler derneği rümuзları bulunduğunu, Hüseyin Dönmez'in ablasının lise arkadaşı bulunduğunu o münasebetle tanıdığını; ikrar ifadesinin baskıya dayalı bulunduğunu ileri sürmüş, askeri hakimde ve duruşmada da suçu kabul etmemiştir.

Sanık Mehmet Cihangir 3.4.1981 günlü emniyet ifadesinde, Hasan Karakaş ve Nazif Kurtulmuş adındaki şahıslarla İGD hareketini yürütmek için komite kurduklarını, kendi görevinin aidat toplamak, Hasan Karakaş'ın örgütleme, Nafiz'in ise eğitim işi olduğunu, Veli Yavuz, Mustafa Kart ve Ali Aydın isimli kimselerle irtibat kurduklarını, duvarlara "Kemal Türkler'in hesabını soracağız, 28-29 Ocak tarihlerinde de 15'leri unutmadık İGD" rumuzlu yazılar yazdıkları 7.3.1981 günlü karakol ifadesinde ise İGD görüşünde olup İGD'nin sorumlusu Hüseyin Dönmez'in verdiği emir üzerine kendi arzularıyla Küçük-

köy Sokullu-Mehmetpaşa Caddesine 15 leri unutmadık ibareli bombasız pankart astıklarını ve olayın 12 Eylül'den sonra olduğunu, Hasan Karakaş, Mustafa Kart ve Aydın Serin ile aynı kahvede buluştuklarını ve Savcılık ifadelerinde ise, her iki emniyet ifadesini kabul etmediğini, Veli Yavuz hariç diğer sanıkların tanımakla beraber İGD.li olmadığını, yazı da yazmadığını ve yazılan pankarttan haberi olmadığını söylemiştir.

Sanık Nazif Kurtulmuş ise 27.3.1981 günlü emniyette verdiği ifadesinde Hasan Karakaş ve arkadaşlarının tesiriyle 1981 yılında İGD. sempazitanı olduğunu, 6.2.1981 günü Hasan Karakaş, Mehmet Cihangir ve Aydın Serin ile birlikte Cumartesi pazarında pankart asmaya karar verip yerini tesbit ettiklerini ve birlikte malzemelerini temin edip evlerinin altında kendilerine ait boş dükkanda (28-29 Ocak 921. Mustafa Suphi'yi unutmadık, 15'ler aramızda- İGD) yazısını bez üzerine yazıp çıta da çıkararak ve bomba süsü verilmiş tenke kutuyu da gazete kağıdına sarıp bağladıktan sonra Sokullu-Mehmetpaşa Caddesiyle Gaziosmanpaşa Caddelerinin keştiği kavşaktaki pazar direklerine asarak kaçıttıklarını, bu olaydan 3 hafta evvelde Vefa Poyraz Lisenin alt tarafındaki evlerin duvarlarına arkadaşlarıyla birlikte İGD rumuzlu yazılar yazdıklarını ifade etmiş, Savcılık ifadesinde ise emniyet ifadesini kabul etmediğini, baskı altına alındığını, kendisinin Orhan Yüksel adında mahalleden tanıdığı arkadaşını ihbar ettiğini, zira kendisini nezarette iken gördüğünde baskı karşısında bildiklerini söylemeye mecbur kaldığını ve bu arada kendisinin de ismini verdiğini, ifadeyle buna rağmen suçsuz olduğunu ifade etmiştir. Hakimlik ifadesinde ise emniyet ifadesinin doğru olduğunu söylemiş, mahkemede de suçun inkar etmiştir.

Anılan pankartla ilgili olarak soruşturma evrakında önce İbrahim Çakıroğlu adında tanık olarak ifadesi mevcut olup eşkal tarif ettiği görölmüş ve Savcılıkça çağrıldığında arkadan gördüğü için resimleri dahi gösterilme yüz itibarıyla tanıyamayacağını söylemiş, sahiplerinin tanınmasının daha münasip olduğunu ileri sürmüş ve bunun üzerine emniyete yazılar yazılıp olayın cereyan ettiği yerdeki pazarcılardan devamlı olanların

Haksız Yakalama ve Tutuklamadan Doğan Tazminat Davaları

tesbitiyle ifadelerinin alınması istenmiş ve emniyetçe dinlenen Hüseyin Tıkız, Ahmet Çelik, Hüseyin Cüran, Fettah Femiryürek ve İsmail Kaya, pankart asılırken işleriyle meşgul olduklarını, ilgilenmediklerini ve içlerinden Ahmet Çelik iki kişinin 50 metre uzaklıkta arkaları dönük kaçarlarırken gördüğünü ifade etmiştir. Muhbire sanıkların resimleri gösterildiğinde, sanıkların yüzlerini görmediğimizi teşhis edemeyeceğini söylemiştir.

Sanıkların bu ikrarlarına dayanak askeri savcı askeri hakimden tutuklanmaları için karar istemiş, askeri hakim 26.3.1981 tarihli kararıyla; sanıkların üzerlerine atılan suçu işlediklerine ilişkin ikrarlarından başka delil bulunmadığından onları salıvermiştir.

Askeri savcı bu karara itirazda bulunmuş, itirazı inceleyen askeri yargı hakimi,

Yapılan incelemede İbrahim Çakıroğlu isimli bir şahsın ihbarı üzerine sanıklardan Hasan Karakaş'ın ele geçirildiği, bunun ifadesinden faydalanılarak diğer sanıkların ele geçirildikleri, bununla ilgili olarak 4.3.1981 tarihli zabıt varakasının tanzim edildiği, sanıkların hazırlıkta polise verdikleri ifadeylemlerini ikrar ettikleri, Askeri Savcılıkta suçlamaları kabul etmedikleri anlaşılmıştır.

Evrak arasında herhangi bir yüzleştirme zaptına rastlanılmamıştır. Bu nedenle;

Dosyada mevcut olay zabıt varakası ile ihbarda bulunan şahsın yüzleştirme işleminin yapılabilmesi bakımından 353 sayılı Kanununun 71/A.B.D. maddeleri gereğince sanıklar Hasan Karakaş, Mehmet Cihangir, Mustafa Kart, Aydın Seri, Veli Yavuz ve Hüseyin Dönmez'in TCK.nun 141/5,313,536. maddelerine aykırılık fiillerinden dolayı aleyhlerinde tutuklanmalarını gerektirir yeterli sebepler bulunduğundan TUTUKLANMASINA, yeteri kadar gıyabi tevkif müzekkeresi düzenlenmesine 30.3.1981 tarihinde karar vermiş, sanık Mehmet Cihangir 10.4.1981, sanık Nazif 22.6.1981, sanık Hasan ise 19.6.1981 tarihinde yakalanarak gıyabi tevkif müzekkereleri vicahiye çevrilip tutuklanmışlardır.

Yapılan yargılamada sanıkların tahliyelerine 30.6.1981 tarihinde karar verilmiştir.

Askeri mahkeme; sanıklar hakkındaki delilin yapılan ihbar sonucu emniyetçe yürütölen soruşturmada her nasılsa şüphe üzerine karakola celp edilen sanıkların alınan ifadelerindeki ikrardan ibaret bulunduğunu, askeri savcıya sevk edilen sanıkların bu aşamada alınan ifadelerinde ikrarlarının cebir ve taz-yike dayalı olduğunu, ileri sürdüklerini, pankartın asılı olduğu yerde pazarcılık yapan tanık Hüseyin Tıkım, Ahmet Çelik, Hüseyin Gülman, Fettah Demiryürek ve İsmail Kaya dikkat etmedikleri için pankart asanları görmediklerini, bu nedenle teşhis-te bulunamayacaklarını beyan ettiklerini, açıkladıktan sonra,

Sanıkların hazırlık ikrarlarının hangi hallerde, delil olarak kabul edilebileceği gerek CMUK.247 ve gerekse 353 sayılı Yasanın 156. maddesince açıkça belirtilmiştir. Emniyetteki ikrarların kuvvetli ve inandırıcı yan delillere dayanmadıkça müsnet suçların sübutu için yeterli sayılamayacağını ileri sürerek, sanıkların müsnet suçları işlediklerine ilişkin mahkumiyetlerine yeterli yasal, kesin ve inandırıcı sübut delilleri elde edilemediğini ve mevcut şüphenin sanıklar lehine yorumlanacağını belirterek delil yetersizliğinden sanıkların beraatlerine oybir-liğiyle karar vermiştir.

Bu açıklamalardan anlaşılacağı üzere sanık davacıların tazminat isteğine esas alan işlemlere “tutuklanmalarına” kendi ih-mal veya kusurlu hareketleriyle sebebiyet vermedikleri görölmektedir. Zira davacı sanıklar her aşamada bir savunma yolu olarak kabul edilmesi gereken sorgularının sadece emniyetteki bölümünde dava konumu pankartı astıklarını ikrar etmişler, diğer aşamalarda bu ikrarın manevi baskı ve zora dayalı olduğunu savunmuşlardır.

Sanıklar hakkında ihbarda bulunan İbrahim Çakıroğlu pankartın 2 kişi tarafından asıldığını bildirdiği halde, dört sanığın ikrarı alınmıştır. İradi olmadığı savunulan bu ikrarın maddi olaylar ve yan delillerle doğrulanmadığı, beraat kararının geçerli olmayan bu ikrara dayalı bulunduğu anlaşılmaktadır.

Haksız Yakalama ve Tutuklamadan Doğan Tazminat Davaları

466 sayılı Yasanın 4/2. maddesinin geçici komisyon tarafından hazırlanan gerekçesinde “tazminata sebebiyet verme konusuna değinilirken “sanık kasıtlı bir hareketi yahut ağır bir kusur veya ihmali ile tasarının birinci maddesinde yazılı işlemlerden birinin yapılmasına sebebiyet verebilir. Mesela (Bir yakınınu kurtarmak maksadıyla şüpheyi kendi üzerine çekmek için bir takım deliller uydurarak suçlu olduğu kanaatini yaratan bir sanığın hareketi gibi) Bu ahvalde bu kimseye tazminat ödenmesini gerektiren hiçbir sebebin olmadığı “vurgulanmaktadır.

Hal böyle olunca davacıların tazminat isteğine esas olan tutuklanma işlemine kendi kusurlu veya ihmali hareketleriyle sebebiyet vermedikleri görölmektedir.

Bu itibarla direnme hükmünün davacılar vekilinin temyiz itirazlarının kabulü ile bozulmasına karar verilmelidir.

Çoğunluk kararına katılmayan Üyeler; yerel mahkeme kararında açıklanan direnme nedenlerinin yerinde olduğunu belirterek onama yolunda oy kullanmışlardır.

SONUÇ : Yukarıda açıklanan nedenlerle direnme hükmünün istek gibi bozulmasına, depo paralarının geri verilmesine, 10.12.1984 gününde üçte ikiyi geçen çoğunlukla karar verildi.

4- BERAAT KARARININ GEREKÇESİNİN ÖNEMİ

T.C.

YARGITAY

CEZA GENEL KURULU

E. 1989/9-277

K. 1989/334

T. 6.11.1989

- KANUN DIŞI YAKALAMA VEYA TUTUKLAMA NEDENİYLE TAZMİNAT (Verilmiş Beraat Kararının Hangi Gerekçeye Dayandığının Önemli Olmaması)
- BERAAT KARARININ GEREKÇESİ (Haksız Tutuklama Nedeniyle Tazminat Talebi Bakımından Bir Etkisi Olmaması)
- ŞAHSİ KUSUR (Haksız Yakalama ve Tutuklama Tazminatı)

466/m.2

765/m.142/1

ÖZET : Beraetle sonuçlanan önceki hüküm kesinleşmiş bulunduğundan oradaki kanıtların tazminat davasında yeniden ele alınıp değerlendirmeye tabi tutulması ve incelenmesi olanaksızdır.

Sanık, “başkasını kurtarmak amacıyla Şüpheyi kendi üzerine çekmek için birtakım kanıtlar uydurarak suçlu olduğu kanısını yaratmak, kanıtları yok etmek, kaçmak gibi” şahsi kusuru ile tutuklanmasına neden olmadığına göre, davasının reddine karar verilmesi yasaya aykırıdır.

DAVA : 466 sayılı Yasaya göre manevi tazminat isteğinde bulunan Ali'nin bu isteminin reddine ilişkin, (Ankara Altıncı Ağır Ceza Mahkemesi)nce 21 .12.1988 gün 132/197 sayı ile verilen hükmü, davacının temyizi üzerine inceleyen Yargıtay Dokuzuncu Ceza Dairesi, 11.5.1989 gün 182/2448 sayı ile;

“2.5.1977 gün, esas 1977/1, karar 1977/1 sayılı İctihadı Birleştirme Kararı metni ile esprisi gözönünde bulunduramadan yazılı düşüncelerle davacının tazminat isteminin reddine karar verilmesi“

Haksız Yakalama ve Tutuklamadan Doğan Tazminat Davaları

İsabetsizliğinden bozmuş

Yerel Mahkeme ise, 12.6.1989 gün 110/109 sayı ile;

“Beraat dosyası sübut yönünden incelenmemiştir. Teyp kasetindeki sözler kominizm propogandası niteliğinde olup, TCY.nın 142/1. maddesine muhalefet suçunun unsurlarını taşımaktadır. Beraat kararında, bantın yasak sözler taşıdığı belirtilerek kasetin zoralmına karar verilmiştir. Beraat kararı sübuta dair olmayıp suç unsurlarının oluşmaması gerekçesine dayandırılmıştır. Tüm bu sebeplerle davacı kendi kusuru ile tutuklanmasına yol açmıştır.

Bu hükmün de, Yargıtay’ca incelenmesi davacı tarafından süresinde istenildiğinden dosya; Yargıtay C. Başsavcılığ’ının bozma istemli 2.10.1989 tarihli tebliğnamesiyle Birinci Başkanlığa gönderilmekle; Ceza Genel Kurulu’nca okundu, gereği konuşulup düşünöldü:

KARAR : Dosya içeriğine göre,

Davacı, nişanlısının evinde misafir olarak kalırken, evde, cezaevinden kaçanlarla bulunduğu ihbar edilmiş, yapılan arama da sol içerikli kitaplarla birlikte bir adet ses bandı bulunmuştur. Kasetteki sözlerle kominizm propogandası yapıldığından bahisle kamu davası açılmış, davacı iki gün nezarette ve 26.5.1988-14.7.1988 tarihleri arasında da tutuklu olarak kalmıştır. Malatya Devlet Güvenlik Mahkemesi, “sanığın yasak kaseti başkalarına dinletmesinin propaganda mahiyetini almadığı” gerekçesiyle sanığın beraatine, teyp kasetinin zoralmına, kitapların iadesine karar vermiş, bu karar temyiz edilmeksizin kesinleşmiştir.

Özel Daire ile Yerel Mahkeme arasındaki uyuşmazlık, suçun unsurlarının oluşmaması nedeniyle beraat kararı verilmesi halinde, davacının 466 sayılı Yasaya göre tazminat talep hakkının doğup doğmadığı ve davacının kendi kusuru ile tutuklamaya sebep olup olmadığıdır.

2.5.1987 gün, 1/1 sayılı İçtihadı Birleştirme Kararına göre, yasa dairesinde tutuklandığı suçtan beraat eden sanığın Yasa

Dışı Yakalanan veya Tutuklanan Kimselere Tazminat Verilmesi Hakkındaki 466 sayılı Yasanın 2. maddesi gereğince açtığı tazminat davasına bakan mahkeme, Yargıtay'dan geçmeden kesinleşen beraat kararını sübut yönünden inceleyemez.

Yerel Mahkeme; beraet dosyasının sübut yönünden incelenmediğini ileri sürmüş, öte yandan kasetteki sözleri kominizm propagandası niteliğinde olup TCY.nun 142/1. maddesine muhalefet suçunun unsurlarını taşıdığını kabul etmiştir. Beraat kararında bantta yasak sözler olduğu belirtilerek zorlama karar verildiğini, beraetin sübuta ilişkin olmayıp suç unsurlarının oluşmadığı gerekçesine dayanıldığını kabulle tazminat istemini reddetmiştir.

Kesinleşmiş beraat kararlarının eksik incelemeye dayanması veya delillere ters düşmesi halinde tazminat verilmeyeceğine dair yasada bir hüküm mevcut olmadığı gibi beraat nedenleri arasında da bir ayırım yapılmamıştır. Aksine, yasada beraatten başka, haklarında kovuşturma yapılmasına veya son soruşturmanın açılmasına veyahut ceza verilmesine mahal olmadığına karar verilenlere de tazminat verileceği belirtilmekle böyle bir yorum kesinlikle önlenmiştir (2.5.1977 gün, 1/1 sayılı İçtihadı Birleştirme Kararı). Beraat kararının gerekçesi ne olursa olsun, tazminata hükmedilmesi gerekir. Buradaki tazminatın esası, kusursuz sorumluluğa, objektif mesuliyete dayanmaktadır.

Beraatle sonuçlanan önceki hüküm kesinleşmiş bulduğundan oradaki kanıtların tazminat davasında yeniden ele alınıp takdire tabi tutulması, incelenmesi olanaksızdır. Sadece davacının ceza dosyasında ihmal veya kusurlu hareketleri ile tutuklanmaya neden olup olmadığı araştırılacaktır. Bahse konu kusur, tutuklanmaya neden olan hareketler olup, olayın işlenmesindeki kusurlu hareketler değildir.

Davacı, beraat ettiği dava dosyasında, hazırlık soruşturmasında alınan ifadelerinde, bulduğu kaseti nişanlısı ile dinlediğini, propoganda yapmadığını savunarak suçu inkar etmiştir. Sanığın tutuklanma nedeni "suçun niteliği ve mevcut delil" durumudur.

Haksız Yakalama ve Tutuklamadan Doğan Tazminat Davaları

Sanık “başkasını kurtarmak maksadıyla şüpheyi kendi üzerine çekmek için birtakım deliller uydurarak suçlu olduğu kanaatini yaratmak, kanıtları yok etmek, kaçmak gibi” şahsi kusuru ile tutuklanmasına sebebiyet vermemiştir.

O halde, tutuklanmasında şahsi kusur veya ihmali bulunmayan davacının, davasının reddine karar verilmesi usul ve yasaya aykırı olup direnme hükmünün bozulmasına karar verilmelidir.

SONUÇ : Açıklanan nedenlerle, tebliğnamedeki istem gibi Yerel Mahkeme direnme hükmünün (BOZULMASINA), 6.11.1989 gününde oybirliğiyle karar verildi.

5- HÜKÜMLÜLÜK SÜRESİNDEN FAZLA TUTUKLULUK HALİNDE TAZMİNAT

T.C.

YARGITAY

CEZA GENEL KURULU

E. 1973/6-554

K. 1974/95

T. 11.2.1974

- TAZMİNAT DAVASI (Haksız Tutuklama Nedeniyle)
- HAKSIZ TUTUKLAMA NEDENİYLE TAZMİNAT DAVASI (Hükümlülüğünden Fazla Tutuklu Kalan Davacının Tutuklanması Sırasında Suçunu İnkâr Etmesinin Tazminat Talebinin Reddine Neden Olamaması)
- HÜKÜMLÜLÜK SÜRESİNDEN FAZLA TUTUKLU KALAN KİMSE (Davacının Tutuklanması Sırasında Suçunu İnkâr Etmesinin Tazminat Talebinin Reddine Neden Olamaması)

ÖZET : Hükümlülüğünden fazla süre tutuklu kalan davacının tutuklanması sırasında suçunu inkâr etmiş bulunması, tazminat isteminin reddine neden olmaz. 466 sayılı yasanın 4/2. maddesine aykırı değildir. Aynı yasanın 1. maddesinin 7. bendinin açık hükmü karşısında tazminat ödenmesi gerekir.

466/m.1/7,4/2

DAVA : Hırsızlık suçundan dolayı haksız yere tutuklu bırakıldığı günler için 466 Sayılı Kanunun gereğince tazminat verilmesi isteğiyile M. B. tarafından açılan dava üzerine yapılan inceleme sonunda; davacı vekilinin tazminat talebinin reddine ilişkin (Diyarbakır) 1. Ağır Ceza Mahkemesinden verilen 24.4.1973 günlü hüküm davacı vekilinin temyizi üzerine Yargıtay 6. Ceza Dairesince incelenerek, 26.6. 1973 gün ve 6227/6233 sayılı ilamiyle bozulup yerine geri çevrilmiştir.

İlk hükümde direnmeyi kapsayan 13.9.1973 gün ve 188/159 sayılı son hükmün Yargıtayca incelenmesi davacı vekili ta-

Haksız Yakalama ve Tutuklamadan Doğan Tazminat Davaları

rafından istenilmiş, koşulu da yerine getirilmiş olduğundan dosya C. Başsavcılığının hükmün bozulması istemini bildiren 10.2.1973 gün ve 6/7982 sayılı tebliğnamesiyle Birinci Başkanlığa gönderilmekle Ceza Genel Kurulunca okundu, gereği konuşulup düşünöldü:

KARAR : Davacı M. K. vekilinin 466 sayılı yasaya dayanarak, hırsızlık suçundan yapılan yargılama sonunda: (iki ay on dokuz gün) süre ile hapis cezasıyla tecziyesine karar verilerek hükümlölük süresinden (207) gün fazla tutuklu bırakılan müvekkiline tazminat ödenmesi talebiyle Maliye Hazinesi aleyhine açılan dava, mahkemece reddedilmiş davacı vekilinin temyizi üzerine, özel dairesince; tutuklu kaldığı hükümlölüğünden fazla günler için tazminat talep ve dava eden davacının tutuklanması sırasında suçunu inkar etmiş bulunması, fazla günler için tazminat talebinin reddine neden olmayacağı düşünölmesiyle bozulmuştur.

Mahkeme suçunu inkar etmek suretiyle tevkife sebebiyet veren davacıya, tutuklulukta geçirdiğı fazla günleri için tazminat verilmesinin 466 sayılı yasanın 4/2. maddesine aykırı olacağını ileri sürerek eski hükümde direnmiştir.

Yapılan incelemeden, hırsızlık suçundan iki ay dokuz gün hapis cezasına mahkum olan davacının, tutuklu kaldığı sürenin, hükümlölük süresinden (207) gün fazla olduğu anlaşılmış ve 466 sayılı yasanın 7. maddesinin "Mahkum olup da tutuklu kaldığı süre hükümlölük süresinden fazla olan kimselerin uğrayacakları her türlü zarar bu kanun hükümleri dairesinde devletçe ödenir" hükmünü getirdiğı görölmüştür.

466 sayılı yasanın bu açık hükmü karşısında, mahkemenin gösterdiği gerekçede isabet görülemediğinden, davalı vekilinin temyiz itirazlarının kabulü ile direnme hükmünün bozulmasına karar verilmesi gerekir.

SONUÇ : Açıklanan nedenlerle, tebliğnamedeki istem gibi direnme hükmünün BOZULMASINA, depo parasının davacıya iadesine 11.2.1974 gününde oybirliğiyle karar verildi.

6- BERAAT KARARININ MÜDAHİLE TEBLİĞİ ZORUNLULUĞU

T.C.

YARGITAY

CEZA GENEL KURULU

E. 1977/1-69

K. 1977/135

T. 28.3.1977

- *HAKSIZ TUTUKLAMA TAZMİNATI (İlk Soruşturmada Davaya Katılma İsteğinde Bulunan Kişiyeye Beraat Kararının Bildirilmemesi/Kararın Kesinleşmiş Sayılamayacağı - Dayanılarak Açılan Davanın Sonuçlandırılmayacağı)*
- *DAVAYA KATILMA İSTEMİ (İlk Soruşturmada İstemde Bulunan Kişiyeye Haksız Tutuklama Tazminatı İsteyenin Beraat Kararının Bildirilmemesi - Açılan Tazminat Davasının Sonuçlandırılmayacağı)*
- *BERAAT KARARI (İlk Soruşturmada Davaya Katılma İsteğinde Bulunan Kişiyeye Sanığın Beraat Kararının Bildirilmemesi/Kararın Kesinleşmiş Sayılamayacağı - Açılan Haksız Tutuklama Tazminat Davasının Sonuçlandırılmayacağı)*

466/m. 1

ÖZET : Beraat kararı, ilk soruşturmada davaya katılma isteğinde bulunan kişiyeye bildirilmediğine göre, kesinleşmiş sayılamaz. Kesinleşmeyen beraat hükmüne dayanılarak, haksız tutuklama nedeniyle açılan tazminat davasının sonuçlandırılması doğru değildir.

DAVA : Haksız yere tutuklandığı günler için 466 sayılı Kanun gereğince tazminat verilmesi isteğiyle davacı A. tarafından açılan dava üzerine (Diyarbakır Birinci Ağır Ceza Mahkemesi) nden verilen 5.11.1976 günlü hüküm davalı hazine vekilinin

Haksız Yakalama ve Tutuklamadan Doğan Tazminat Davaları

temyizi üzerine Yargıtay Birinci Ceza Dairesince incelenerek, onanmasına dair verilen 27.1.1977 gün ve 252/235 sayılı ilama karşı C. Başsavcılığınca; Birinci Ceza Dairesinin onama kararının kaldırılarak hükmün bozulması istemini bildiren 18.2.1977 gün ve 9 sayılı itiraznamesiyle dosya Birinci Bakanlığa gönderilmekle Ceza Genel Kurulunca okundu, gereği konuşulup düşünöldü:

KARAR : Öldürmeğe teşebbüs suçundan Mardin İkinci Ağır Ceza Mahkemesince haksız yere tutuklandığı günler için tazminat isteminde bulunan A. ya bir miktar maddi ve manevi tazminatın verilmesine ilişkin hükmün özel dairece; "... ölenin kardeşi H. 29.4.1975 ve 30.4.1975 günlü sorgu Hakimliğine yazdığı dilekçeleri ile sanıkların suçlarının sabit olduğundan bahisle tecziyelerini istemişse de, bu dilekçeler üzerine dinlendiği sırada katılma isteğinde bulunmamış, gerek sorgu hakimliğince ve gerekse mahkemece de bu dilekçe sahibinin davaya katılması hakkında bir karar verilmemiş, ilk tahkikat safhasında bile dilekçe sahibi mahkemede bulunmadığı gibi, uzun araştırma sonucu adresi meçhul kaldığı tespit edilerek evvelki ifadelerinin okunmasına karar verildiği, duruşma tutanağının incelenmesinden anlaşılmış olmasına göre, haksız olarak tutuklandığı delillere tamamiyle uygun olarak verilen beraat kararının tetkikinden anlaşılan davalının adresi meçhul kalan müştekiye tebligat yoluna gidilmek suretiyle sonsuza kadar sanık durumunda bırakılmasına adalet ilkeleri, olanak tanımayacağından tebliğnamedeki bu noktaya dayanan bozma düşünöncesine iştirak edilmemiştir..." denilerek onanmasına karar verilmiştir.

C. Başsavcılığı itirazında; (Tazminat istemine esas olarak ceza davasına ait dosyanın tetkikinde; öldürmek suçundan sanık bulunan A. hakkında 7. 3. 1975 günlü talepname ile dava açıldıktan sonra, öldürölenin kardeşi H.B.'nin 30.4. 1975 günlü dilekçe ile davaya müdahaleyi kapsar nitelikte istekte bulunduğu, merciince bu hususta olumlu veya olumsuz bir karar verilmediği ve yokluğunda ittihaz olunan beraat kararını H.B.'ye tebliğ edilmediği görölmüş ve tarafımızdan tanzim olunan

tebliğnamede; Yargıtay incelenmesinden geçmeyen böyle bir kararın kesinleşmiş sayılamayacağı ve buna istinaden tazminat ödenmesi kararının kanuna aykırı olacağı gerekçesiyle hükmün bozulması istenmiştir.

Nitekim: aynı yüksek ceza dairesi benzeri bir olayda 19.1.1977 gün ve 1977/162 - 70 sayılı ilamı ile; “...tazminat isteğine esas olan sanıklar hakkındaki kamu davası 4.2.1975 günlü talepname ile açıldıktan sonra öldürülenin oğlu olan K.O. 14. 2. 1975 günlü dilekçesiyle davaya müdahale isteğinde bulunmuş olduğu halde, bu hususta olumlu veya olumsuz bir karar verilmediği gibi yokluğunda ittihaz olunan beraat hükmünün de kendisine tebliğ edilmediği görölmüş ve bu nedenle kesinleşmiş sayılamayacak beraat kararına istinatla tazminata hükmedilmesini...” kanuna aykırı bularak bozmuş olması bu isteğimizi teyit ettiği halde, bu kerre verilen tazminat hükmünün onanması usul ve kanuna aykırı görölmüştür.

Arz olunan nedenle özel daire kararının kaldırılması ve hükmün tebliğname gereğince bozulması istenilmiştir.

1 - Davaya konu olan Mardin İkinci Ağır Ceza Mahkemesine ait dava dosyasında maktulün kardeşi olup suçtan zarar gördüğu anlaşılan C.H.’nin talepname ile kamu davası açıldıktan sonra sorgu Hakimliğine vermiş bulunduğu, 29.4.1975 ve 30.4.1975 tarihli dilekçeler muhtevası itibariyle davaya müdahale mahiyetinde bulunduğu ve bu konuda olumlu veya olumsuz bir karar da verilmediği cihetle evveleminde davacı hakkında sanık olarak yapılan yargılama sonucu verilen beraat hükmünün müdahale isteminde bulunana Tebligat Kanununun verdiği yasal imkanlarla tebliği gerekir. Ancak adı geçenin temyiz etmemesi halinde hükmün kesinleşeceği, bundan sonra söylenebilecektir. Oysa bu yasal gerek yerine getirilmediği için henüz ortada kesinleşmiş bir beraat hükmünden bahse imkan bulunmadığı cihetle tazminata ilişkin bu davanın bakılarak sonuca gidilmesine, 466 sayılı Kanununun ikinci maddesine göre yasal olanak yoktur.

Haksız Yakalama ve Tutuklamadan Doğan Tazminat Davaları

Bu itibarla C. Başsavcılığı itirazı yerinde görüldüğünden kabulüne, daire kararının kaldırılmasına ve hükmün bozulmasına karar verilmelidir.

2- Çoğunluğa karşı olan görüş ise; sorgu hakimine sözü edilen dilekçeleri veren müştekinin bir daha davayı takip etmediği, ifadesinin bile alınamadığı dikkate alınınca gerekçeleri itibariyle hükmün onanmasına ilişkin özel daire kararı usule ve yasaya uygun bulunduğundan itirazın reddine karar verilmesi gerektiği yolundadır.

SONUÇ : Yukarıda açıklanan nedenle C. Başsavcılığı itirazının kabulüne, Yargıtay Birinci Ceza Dairesinin 27.1.1977 gün ve 252/235 sayılı onama kararının kaldırılmasına ve Diyarbakır Birinci Ağır Ceza Mahkemesinin 5.11.1976 gün ve 97/167 sayılı kararının ortada henüz kesinleşmiş bir beraat hükmü olmadığı halde, davaya bakılarak tazminata ilişkin hüküm tesisinin yasaya aykırı bulunduğu gerekçesi ile BOZULMASINA ve depo parasının geri verilmesine, 7.3.1977 gününde gerekli yasal çoğunluk bulunamadığından 28.3.1977 günlü ve ikinci müzakerede yarıdan bir fazlayı geçen çoğunlukla karar verildi.

7- TAZMİNAT DAVASININ KISMEN KABULÜ - KISMEN REDDİ

T.C.

YARGITAY

CEZA GENEL KURULU

E. 2007/8-2

K. 2007/63

T. 13.3.2007

- *HAKSIZ TUTUKLAMADAN DOĞAN TAZMİNAT (Sadece Davanın Tamamen Reddi Durumunda Davalı Hazine Lehine Dilekçe Yazım Ücretine Hükmedilebileceği)*
- *DİLEKÇE YAZIM ÜCRETİ (Haksız Tutuklamadan Doğan Tazminat Davasında Sadece Davanın Tamamen Reddi Durumunda Davalı Hazine Lehine Dilekçe Yazım Ücretine Hükmedilebileceği)*
- *KISMEN KABUL KISMEN RED (Haksız Tutuklamadan Doğan Tazminat/Sadece Davanın Tamamen Reddi Durumunda Davalı Hazine Lehine Dilekçe Yazım Ücretine Hükmedilebileceği)*

466/m.3

ÖZET : Uyuşmazlık, haksız tutuklamadan doğan tazminat istemlerinin kısmen kabul kısmen reddi halinde, kendisini vekille temsil ettiren davalı Hazine lehine, reddedilen kısım üzerinden dilekçe yazım ücretine hükmedilmesi gerekip gerekmediğine ilişkindir.

Yerel Mahkemenin, sadece davanın tamamen reddi durumunda davalı Hazine lehine dilekçe yazım ücretine hükmedilebileceğini, davanın kısmen kabulü kısmen reddi durumunda hükmedilemeyeceğine ilişkin kararı isabetlidir.

DAVA : Davacı Hayrettin Bilen'in haksız tutuklamadan kaynaklanan manevi tazminat isteminin kısmen kabulü ile

Haksız Yakalama ve Tutuklamadan Doğan Tazminat Davaları

359.750.000 lira maddi tazminatın davalıdan alınarak davacıya verilmesine, davacının fazlaya ilişkin isteminin reddine, manevi tazminat isteminin kısmen kabulü ile 650.000.000 lira manevi tazminatın davalı hazineden alınıp davacıya verilmesine, davacının fazlaya ilişkin isteminin reddine, davacı kendisini vekille temsil ettirdiğinden karar tarihinde yürürlükte bulunan avukatlık asgari ücret tarifesi uyarınca 60.000.000 lira dilekçe yazım ücretinin vekalet ücreti olarak davalı Hazineden alınıp davacıya verilmesine ilişkin olarak Batman Ağır Ceza Mahkemesinden verilen 30.12.2002 gün ve 77-473 sayılı hüküm davalı hazine vekili tarafından temyiz edilmekle dosyayı inceleyen Yargıtay 8. Ceza Dairesince 29.06.2005 gün ve 12148-6033 sayı ile;

`... Davalı vekili lehine, hüküm tarihinde yürürlükte bulunan Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi uyarınca dilekçe yazım ücretine hükmedilmesi gerektiğinin gözetilmemesi...` isabet-sizliğinden bozulmuştur.

Yerel Mahkeme 09.11.2005 gün ve 301-263 sayı ile;

`Sadece davanın tümüyle reddi durumunda davalı Hazine lehine dilekçe yazım ücretine hükmedilebileceğİ, davanın kısmen kabul kısmen reddi halinde dilekçe yazma ücretine hükmedilemeyeceğİ...` gerekçesiyle önceki hükümde direnmiştir.

Bu hükmün de davalı vekili tarafından temyiz edilmesi üzerine dosya Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının `bozma` istekli 15.12.2006 günlü tebliğnamesiyle Yargıtay Birinci Başkanlığına gönderilmekle, Yargıtay Ceza Genel Kurulunca okundu, gereğİ konuşulup düşünöldü:

KARAR : İncelenen olayda;

Davacı Hayrettin Bilen, sonradan beraatine karar verilen ceza davasında haksız olarak tutuklu kaldığı 84 günlük süre için 1,5 milyar lira maddi, 5 milyar lira manevi tazminat isteminde bulunmuş, Yerel Mahkeme her iki istemin de kısmen kabulü ile, 359.750.000 lira maddi, 650.000.000 lira manevi tazminata hükmetmiş, fazlaya ilişkin istemleri reddetmiş, davacı

Haksız Yakalama ve Tutuklamadan Doğan Tazminat Davaları

lehine 60.000.000 lira dilekçe yazım ücretinin davalıdan alınıp davacıya verilmesine karar vermiştir.

Davalı Hazine vekili temyiz dilekçesinin `talebin konusu` ile ilgili bölümüne, `kararın sadece kabule ilişkin kısmının temyizen incelenmesi talebidir` yazıp, `temyiz nedenleri ile ilgili bölümde `eksik incelemeye dayalı olarak alınan kararın usul ve yasa hükümlerine aykırı olduğunu` belirtmek ve `sonuç` başlıklı bölümde ise, `izah edilen nedenlerle ve mahkemenizce resen görülecek sair temyiz nedenleri ile Batman Ağır Ceza Mahkemesi kararının sadece kabule ilişkin kısmının temyizen incelenerek bozulmasını` isteyerek hükmü temyiz etmiştir.

Özel Daire; davalı vekili lehine dilekçe yazım ücretine hükmedilmesi gerektiğinden bahisle hükmü bozmuştur.

Yerel Mahkeme, sadece davanın tamamen reddi durumunda davalı Hazine lehine dilekçe yazım ücretine hükmedilebileceğini, davanın kısmen kabulü kısmen reddi durumunda hükmedilemeyeceğini belirterek önceki hükümde direnmiş, ayrıca kendisini vekille temsil ettiren davacı lehine 100 YTL dilekçe yazım ücretine hükmetmiş, bu hüküm de davalı vekili tarafından temyiz edilmiştir.

Çözümü gereken uyuşmazlık, haksız tutuklamadan doğan tazminat istemlerinin kısmen kabul kısmen reddi halinde, kendisini vekille temsil ettiren davalı Hazine lehine, reddedilen kısım üzerinden dilekçe yazım ücretine hükmedilmesi gerekip gerekmediğine ilişkindir.

466 sayılı Yasanın 3. maddesine göre açılan maddi tazminat davalarında tazminat miktarının hesaplanıp belirlenmesi, bunlardan yasal bir takım kesintilerin yapılması uzmanlığı gerektirdiğinden, maddi tazminat miktarlarının çoğu kere uzman bilirkişi incelemesiyle saptanması gerekmektedir. Öte yandan, tazmini gereken manevi zarar da, haksız yakalama veya tutuklamaya maruz kalan kişilerin salt bu yüzden duydukları üzüntü ve acıya karşılık olup, mahkemece bu zarar tayin ve takdir edilirken, hukukun genel prensiplerinden hareketle, davacının

Haksız Yakalama ve Tutuklamadan Doğan Tazminat Davaları

duyduğu acı ve üzüntünün derecesi, haksız olarak tutuklulukta ve gözaltında geçirdiği süre, günün ekonomik koşulları, paranın satın alma gücü, davacının ekonomik ve sosyal durumu gözönünde bulundurulmaktadır. Bu durumda, gerek maddi gerekse manevi tazminat miktarlarının istem tarihinde davacı tarafından tam olarak bilinmesine olanak bulunmamaktadır. O nedenle, haksız tutuklamadan kaynaklanan tazminat davalarında, davalı lehine avukatlık ücreti ödenebilmesi ancak ve sadece davanın tamamen reddi halinde mümkündür.

Kaldı ki bir an için, kısmen kabul kısmen red halinde davanın reddedilen kısmı üzerinden davalı vekili lehine avukatlık ücreti ödenmesi gerektiği düşünülse bile, somut olayda, davalı Hazine vekili ilk temyizini maddi ve manevi tazminat istemlerinin kabul edilen kısımlarına yöneltmiştir. Dilekçede sair nedenlerden söz edilmiş ise de, bu ifadenin, davanın kabul edilen kısmı yönünden dilekçede ileri sürülmeyen, ancak temyiz incelemesinde rastlanması olası diğer hukuka aykırılıklara işaret ettiği, davalının temyiz dışında tuttuğu reddedilen kısmı temyizen incelenebilir kılan bir istem mahiyetinde olmadığı açıktır. O nedenle Özel Daire bozma kararının, sınırlı temyiz iradesi ortaya koyan davalı vekilinin istemini aşması ve hükmün incelenemeyecek olan bölümüne değinmesi nedeniyle de hatalı bulunduğu anlaşılmaktadır.

Bu itibarla isabetli bulunan direnme hükmünün onanmasına karar verilmelidir.

Öte yandan, Ceza Genel Kurulu'nun 20.09.2005 gün ve 88-98 sayılı kararında vurgulandığı üzere, 466 sayılı Yasa uyarınca yapılan haksız tutuklama tazminatı başvurusunda avukatlık ücretinin, Avukatlık Yasasının 168. maddesine göre hazırlanan ve hüküm tarihinde yürürlükte bulunan Avukatlık Asgari Ücret Tarifesinin 13. maddesinin 4. fıkrası uyarınca saptanması gerekir.

04.12.2004 tarihli Resmi Gazetede yayımlanan Avukatlık Asgari Ücret Tarife'sinin 13. maddesinin 4. fıkrasında;

Haksız Yakalama ve Tutuklamadan Doğan Tazminat Davaları

466 sayılı Kanun Dışı Yakalanan veya Tutuklanan Kimse-
lere Tazminat Verilmesi Hakkında Kanuna göre tazminat için
Ağır Ceza Mahkemelerine yapılan başvurularda, Tarifenin
üçüncü kısmı gereğince avukatlık ücretine hükmedilir. şu ka-
dar ki, hükmedilecek bu ücret ikinci kısmın ikinci bölümünün
onuncu sıra numarasındaki ücretten az olamaz` denilmektedir.

Somut olayda, davacı lehine belirlenen avukatlık ücreti ise
Tarife'de öngörölen bu özel hesaplama yöntemi ile belirlene-
cek 800 YTL yerine 100 YTL dilekçe yazım ücreti olarak saptan-
mıştır. Yerel Mahkemenin bu uygulaması hatalı ise de, hüküm
sadece davalı vekili tarafından temyiz edilmiş bulunduğun-
dan, bu husus bozma nedeni sayılmamıştır.

SONUÇ : Açıklanan nedenlerle;

1- Yerel Mahkeme direnme hükmünün ONANMASINA,

2- Dosyanın yerine gönderilmek üzere Yargıtay Cumhuri-
yet Başsavcılığına tevdiine, 13.03.2007 günü oybirliği ile karar
verildi.

8- TAZMİNAT DAVALARINDA AVUKATLIK ÜCRETİ

T.C.

YARGITAY

CEZA GENEL KURULU

E. 2005/1-88

K. 2005/98

T. 20.9.2005

- *HAKSIZ TUTUKLAMA NEDENİYLE TAZMİNAT (Sorumluluk Hukukunda Faiz Zarar Kapsamına Dahil Olduğu - İstem Halinde Zararı Doğuran Fiil Ya Da İşlem Gününden Başlayarak Faizin Hükme Bağlanması Zorunlu Bulunduğu)*
- *YASAL FAİZ (Haksız Tutuklama Nedeniyle Tazminat - Sorumluluk Hukukunda Faiz Zarar Kapsamına Dahil Olduğu/ İstem Halinde Zararı Doğuran Fiil Ya Da İşlem Gününden Başlayarak Faizin Hükme Bağlanması Zorunlu Bulunduğu)*
- *KANUN DIŞI YAKALAMA VE TUTUKLAMA (Lehine Haksız Tutuklama Tazminatı Ödenmesi Kararlaştırılan Davacı İçin Avukatlık Asgari Ücret Tarifesinin 13. Maddesinin 4. Fıkrası Uyarınca Nispi Vekalet Ücreti Takdir Edilmesi Gereği)*
- *AVUKATLIK ÜCRETİ (Lehine Haksız Tutuklama Tazminatı Ödenmesi Kararlaştırılan Davacı İçin Avukatlık Asgari Ücret Tarifesinin 13. Maddesinin 4. Fıkrası Uyarınca Nispi Vekalet Ücreti Takdir Edilmesi Gereği)*

466/m.1,2

1136/m.168

ÖZET : Haksız tutuklama nedeniyle 466 sayılı Yasa uyarınca hükmedilen maddi ve manevi tazminatlara, sorumluluk hukukunda faiz zarar kapsamına dahil olduğundan ve istem halinde zararı doğuran fiil ya da işlem gününden başlayarak faizin hükme bağlanması zorunlu olduğundan, ayrıca fa-

ize hükmedilmesini yasaklayıcı bir kural bulunmadığından, istem halinde yasal faiz yürütülmelidir.

Öte yandan, lehine haksız tutuklama tazminatı ödenmesi kararlaştırılan davacı için, Avukatlık Asgari Ücret Tarifesinin 13. maddesinin 4. fıkrası uyarınca nispi avukatlık ücreti takdir edilmelidir.

DAVA : 466 sayılı Yasaya göre yasal faizi ve vekalet ücreti ile birlikte maddi ve manevi tazminat isteminde bulunan davacı Ahmet'in talebinin kısmen kabulü ile lehine 2.400.000.000 lira manevi 1.412.712.516 lira maddi olmak üzere toplam 3.812.712.516 lira tazminata ve dilekçe yazma karşılığı olarak 90.000.000 TL avukatlık ücretine hükmedilmesine ilişkin (Diyarbakır 1. Ağır Ceza Mahkemesi)'nce 08.03.2004 gün ve 201-36 sayı ile verilen kararın davacı vekili ile davalı vekili tarafından temyiz edilmesi üzerine, dosyayı inceleyen Yargıtay 1. Ceza Dairesince 10.11.2004 gün ve 3511-3809 sayı ile;

“Toplanan deliller karar yerinde incelenip, davacının maddi ve manevi tazminat istemlerinin kısmen kabul, kısmen reddine hükmedilmiş, incelenen dosyaya göre verilen hükümde bozma nedenleri dışında isabetsizlik görülmemiş olduğundan, davacı vekilinin tazminat miktarlarının düşük olduğuna, davalı hazine vekilinin eksik incelemeye, tazminat miktarlarının fahiş olduğuna, reddedilen kısım üzerinden hazine vekili lehine vekalet ücretine hükmedilmesi gerektiğine ilişkin ve yerinde görülmeyen sair temyiz itirazlarının reddine,

Ancak;

a) Davacı lehine Avukatlık Asgari Ücret Tarifesinin 13. maddesinin 4. fıkrasına göre maktu vekalet ücretine hükmedilmesi gerektiğinin gözetilmemesi,

b) Davacının yasal faiz isteminde bulunduğu, ancak faizin başlangıç zamanını talebinde göstermediği dikkate alınarak davacı lehine dava tarihinden itibaren yasal faize de hükmetmek gerektiğinin düşünülmemesi“ isabetsizliklerinden bozulmuştur.

Haksız Yakalama ve Tutuklamadan Doğan Tazminat Davaları

Yerel Mahkeme 30.12.2004 gün ve 334-324 sayı ile; çeşitli yargısal kararları emsal gösterip içeriklerini yineledikten sonra, "466 sayılı Yasa uyarınca hükmolunan tazminatlara faiz uygulanamayacağı, ayrıca bu davada vekille temsil edilen sanık lehine avukatlık ücreti tayin edilirken ölçü olarak Avukatlık Asgari Ücret Tarifesinde belirtilen "dilekçe yazma ücreti"nin esas alınması gerektiği" gerekçesiyle önceki hükümde direnmiştir.

Bu hükmün de davacı ve davalı vekillerince temyiz edilmesi üzerine dosya Yargıtay C. Başsavcılığı'nın "bozma" görüşü içeren 6.7.2005 günlü tebliğnamesiyle Yargıtay Birinci Başkanlığına gönderilmekle Yargıtay Ceza Genel Kurulunca okundu, gereği konuşulup düşünldü:

KARAR : Davacının tutuklu kaldığı günler için, Kanun Dışı Yakalanan veya Tutuklanan Kimselere Tazminat Verilmesi Hakkındaki 466 sayılı Yasaya göre, ileri sürdüğü maddi ve manevi tazminat isteminin kısmen kabulü ile tutuklulukta geçirdiği 235 günlük süre dikkate alınarak 2.400.000.000 TL manevi, 1.412.712.516 lira maddi olmak üzere toplam 3.812.712.516 TL tazminata ve avukatlık ücreti olarak da 90.000.000 TL dilekçe yazım ücretine hükmedilmesine karar verilen davada Özel Daire ile Yerel Mahkeme arasındaki uyuşmazlık;

1- Haksız tutuklamadan doğan zararın 466 sayılı Yasa uyarınca tazminine karar verildiğinde, ayrıca faize de hükmedilip hükmedilemeyeceği,

2- Lehine haksız tutuklama tazminatı ödenmesi kararlaştırılan davacıya verilecek avukatlık ücreti olarak, Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi'nde belirtilen "dilekçe yazma ücreti"ne mi, yoksa Tarife'nin 13. maddesinin 4. fıkrasında öngörlen yönleme uygun biçimde yapılacak hesaplama sonucu bulunacak nispi avukatlık ücretine mi hükmedilmesi gerektiği hususlarında toplanmaktadır.

Uyuşmazlık konusu hukuki sorunlar sırasıyla incelendiğinde;

Haksız Yakalama ve Tutuklamadan Doğan Tazminat Davaları

1- Ayrıntıları Ceza Genel Kurulunun 13.11.2004 gün ve 177-203 sayılı kararında aklandığı üzere; 17.10.2001 tarihli Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 4709 sayılı Yasa ile, haksız ve hukuka aykırı olarak yakalanan veya tutuklanan kimselerin bu yüzden uğrayacakları her türlü zararların Devletçe tazmin edilmesine olanak sağlayan Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 19. maddesinin son fıkrasında değişiklik yapılarak, bu kişilerin zararlarının “... kanuna göre, Devletçe ödeneceği” yolundaki hükmün kaldırılıp, zararın “... tazminat hukukunun genel prensiplerine göre, Devletçe ödeneceği” yolunda yeni bir hüküm getirilmesi, Anayasal normun değişiklikten önceki ve sonraki biçimlerinde faize hükmedilmesini yasaklayıcı bir kural bulunmaması, ayrıca öğreti ve yargısal içtihatlarda da, sorumluluk hukukunda faizin zarar kapsamına dahil olduğunun, zararın ayrılmaz ögesini oluşturduğunun ve istem halinde zararı doğuran fiil ya da işlem gününden başlayarak faizin hükme bağlanması zorunlu bulunduğunun kabul edilmesi karşısında, haksız tutuklama ve yakalama tazminatına, istem halinde yasal faiz yürütülmesi gereklidir.

Bu bakımdan Yerel Mahkemenin bozmanın 1 nolu bendine yönelik direnme hükmü isabetsizdir.

Bu bozma nedeni yönünden çoğunluk görüşüne katılmayan bir Kurul yesi; Yerel Mahkeme direnme hükmünün haklı nedenlere dayandığını ileri sürerek karşı oy kullanmıştır.

2- Haksız tutuklamadan doğan tazminat istemi kabul edilen davacı lehine avukatlık creti saptanırken uygulanacak ölüye gelince;

466 sayılı Yasadan kaynaklanan tazminat istemini, kabul suretiyle hükme bağlayan mahkemelerin, davacı lehine hkmedecekleri avukatlık ücretini, Avukatlık Yasasının 168. maddesi gereğince hazırlanıp Adalet Bakanlığınca onaylanarak ilan olunan Avukatlık Asgari cret Tarifesi’ne göre saptamaları gerektiğinde kuşku bulunmamaktadır.

Ancak, Kanun Dışı Yakalanan veya Tutuklanan Kimselere

Haksız Yakalama ve Tutuklamadan Doğan Tazminat Davaları

Tazminat Verilmesi Hakkındaki 466 sayılı Yasanın yürürlüğe girdiği 1964 yılından sonraki süreç içinde, 1973 yılına kadar yürürlükte bulunan Avukatlık Asgari Ücret Tarifeleri'nde, haksız tutuklamadan doğan tazminat isteminin kabulü nedeniyle karşı tarafa yükletilecek avukatlık ücreti, diğer takip, dava ve hukuki yardımlardan ayrı ve bağımsız olarak gösterilmemiştir. Bundan dolayı uygulamada, bir kısmı tarifedeki "dilekçe yazma ücreti"nin, bir kısmı ise "nispi avukatlık ücreti"nin esas alınması gerektiği yolunda farklı içtihatların ortaya çıkması üzerine, bu yorumlar 22.1.1973 gün ve 7-1 sayılı İçtihadı Birleştirme Kararında; "466 sayılı Kanuna göre ceza mahkemesine başvurularak tazminat istenmesi halinde; davacı yararına nispi vekalet ücreti hükmedilemeyeceğine, avukatlık ücret tarifesi- nin (dava ve takip dışındaki hukuki yardımlarla) ilgili bölümünde dava dilekçesi yazılması sebebiyle tespit edilen ücretin, vekalet ücreti olarak takdir olunabileceğine" işaret edilmek suretiyle birleştirilmiştir.

Sonraki yıllarda hazırlanan tarifelerde ise, haksız tutuklama tazminatlarına ilişkin başvurularda ödenecek avukatlık ücretinin somut olarak gösterilmesi yoluna gidilmiş ve bu ücret ""dilekçe yazma ücreti"" ile eşdeğer biçimde saptanmıştır.

Ancak 1136 sayılı Avukatlık Yasasının "Avukatlık Ücret tarifesinin hazırlanması" başlığını taşıyan 168. maddesi önce 31.10.1980 tarih ve 2329 sayılı Yasa, daha sonra da 02.05.2001 tarih ve 4667 sayılı Yasanın 81. maddesi ile tümüyle değiştirilerek, tarifenin hazırlanma süresi, yöntemi, onay süreci ve ücretin takdirinde esas alınacak tarifenin belirlenmesine ilişkin yeni kurallar getirilmiştir. Bu yeni yasal düzenleme doğrultusunda Türkiye Barolar Birliği tarafından hazırlanıp Adalet Bakanlığınca onaylanarak kesinleşen ve 4 Aralık 2003 tarih ve 25306 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak aynı gün yürürlüğe giren Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi'nin 13. maddesinin 4. fıkrasında;

"466 sayılı Kanun Dışı Yakalanan veya Tutuklanan Kimse- lere Tazminat Verilmesi Hakkında Kanuna göre tazminat için Ağır Ceza Mahkemelerine yapılan başvurularda, Tarifenin

üçüncü kısmı gereğince avukatlık ücretine hükmedilir. Şu kadar ki, hükmedilecek bu ücret ikinci kısmın ikinci bölümünün onuncu sıra numarasındaki ücretten az olamaz“ denilmektedir.

Buna göre, haksız tutuklama tazminatı istemi nedeniyle ağır ceza mahkemelerine yapılacak başvurularda tayin olunacak avukatlık ücreti, yargı yerlerinde yapılan ve konusu para ile değerlendirilebilen hukuki yardımlara ilişkin nispi miktarlara göre belirlenecek, ancak bu miktar ağır ceza mahkemelerinde takip edilen davalar için tarifinin ilgili kısmında gösterilmiş bulunan maktu avukatlık ücretinden az olamayacaktır.

Görülebileceği üzere, Yerel Mahkemenin uygulamasına dayanak gösterdiği ve Ceza Genel Kurulundaki müzakere sırasında azınlık görüşü tarafından halen geçerli bulunduğu öne sürülen 22.1.1973 tarih ve 7-1 sayılı İçtihadı Birleştirme Kararı, gerek önceki tarifelerde haksız tutuklama tazminatı başvuruları nedeniyle hükmedilecek avukatlık ücretinin açıkça gösterilmemiş olmasının doğurduğu boşluk ve hukuki karışıklığı gidermekle sınırlı bir işlevinin bulunması, gerekse avukatlık ücretinin saptanmasına ilişkin usul ve prensiplerin sonradan iki ayrı yasa değişikliği ile yeniden ve farklı doğrultuda düzenlenmiş olması karşısında, geçerliliğini ve dolayısıyla bağlayıcılığını yitirmiş bulunmaktadır.

Bu nedenle, 466 sayılı Yasa uyarınca yapılan haksız tutuklama tazminatı başvurusunda avukatlık ücretinin, Avukatlık Yasasının 168. maddesine göre hazırlanan ve hüküm tarihinde yürürlükte bulunan Avukatlık Asgari Ücret Tarifesinin 13. maddesinin 4. fıkrası uyarınca saptanması gerekir. Bu itibarla, Yerel Mahkemenin bozmanın bu yönüne ilişkin ısrar kararı da isabetsiz bulunduğundan hükmün her iki nedenden dolayı bozulmasına karar verilmelidir.

Çoğunluk görüşüne katılmayan iki Kurul Üyesi; Yerel Mahkemenin iki nolu bozma nedenine yönelik direnme hükmünün haklı nedenlere dayandığını ileri sürerek, iki nolu bozma nedeni yönünden karşı oy kullanmışlardır.

Haksız Yakalama ve Tutuklamadan Doğan Tazminat Davaları

SONUÇ : Açıklanan nedenlerden dolayı;

1- Yerel Mahkeme direnme hükmünün BOZULMASINA,

2- Dosyanın mahalline gönderilmek üzere Yargıtay C. Başsavcılığına tevdiine,

20.09.2005 günü tebliğnamedeki düşünceye uygun olarak, her iki neden yönünden de oyçokluğu ile karar verildi.

T.C.

YARGITAY

CEZA GENEL KURULU

E. 1986/1-117

K. 1986/389

T. 22.9.1986

- *HAKSIZ TUTUKLAMA (Tazminat)*
- *TAZMİNAT (Haksız Tutuklama Nedeniyle)*
- *BERAATLE SONUÇLANAN DAVADA VEKALET ÜCRETİ (Sanık Talep Etmedikçe Mahkemece Re'sen Tazminine Karar Verilememesi)*
- *TALEP ŞARTI (Beraetle Sonuçlanan Davada Ödenmiş Olan Vekalet Ücreti)*

765/m.37

ÖZET : Davacının kaçtığıını gösterir belge yoktur. Kendi haksız hakeretiyle tutuklanmasına sebep olduğu da kanıtlanamadığıına göre maddi tazminata karar verilmesi yasaya uygundur. Davacı daha önce beraatle sonuçlanan davaya ilişkin ödediği vekalet ücretini istemediğine göre, yerel mahkemenin kendiliğinden tazmine karar vermesi doğru değildir.

DAVA : Kasten adam öldürmek, bu suça iştirak etmek, 6136 sayılı Yasa'ya aykırılık ve adam öldürmeye teşebbüs suçlarından sanık olarak Konya - Ereğli Ağır Ceza Mahkemesi'nde yapılan yargılamaları sonunda beraatlerine karar verilen H.H.K. ile H.K.nin tutuklu kaldığı günlere ilişkin olarak 466 sayılı Yasaya göre vaki tazminat istemi üzerine lehlerine maddi ve manevi tazminat tayin ve takdirine dair, Karaman Ağır Ceza Mahkemesi'nden verilen 14.5.1985 gün ve 159-54 sayılı hüküm, Hazine vekilinin temyizi üzerine Yargıtay Birinci Ceza Dairesi'nce incelenerek 22.10.1985 gün ve 3156-3641 sayılı ilamı ile bozulmasına karar verilmiştir.

Haksız Yakalama ve Tutuklamadan Doğan Tazminat Davaları

İlk hükümde direnmeye ilişkin aynı mahkemeden verilen 27.11.1985 gün ve 132-138 sayılı son hükmün Yargıtay'ca incelenmesi, Hazine vekili tarafından süresinde verilen dilekçeyle istenilmiş olduğundan dosya C. Başsavcılığı'nın hükmün bozulması istemini bildiren, 3.3.1986 gün ve 1-213 sayılı tebliğnamesiyle Birinci Başkanlığa gönderilmesi üzerine; Ceza Genel Kurulu'nca okundu, gereği konuşulup düşünöldü:

KARAR : 466 sayılı Kanuna göre tazminat isteminde bulunan davacıların, tutuklu kaldıkları sürede çiftçi olarak çalışabilecekleri günler gözönünde tutularak, ceza davasında ödedikleri 5000'er lira maktu vekalet ücreti de dahil olduğ halde, H.H.K.nin uğradığı maddi zarar tutarı 112.104 lira ile, H.K.'nin uğradığı maddi zarar tutarı 112.584 liranın Hazine'den alınıp kendilerine verilmesine, keza manevi zarar karşılığı olarak takdir edilen 75.000'er liradan 150.000 lira manevi tazminatın da Hazine'den alınıp davacılara verilmesine ilişkin hükmü, Özel Daire:

(A - Davacıardan H.H.K.nin, 11.11.1979 tarihinde vukubulan öldürme olayından sonra firar sebebiyle C. Savcılığı'nın talebi üzerine Konya - Ereğli Sulh Ceza Mahkemesi'nce, 19.11.1979 gün ve 1979/266 müt. sayı ile hakkında gıyabi tutuklama kararı verildiği ve bunun üzerine yakalandığı ve böylece tazminat isteğine esas olan tutuklama işlemlerine bu haksız davranışı ile sebebiyet verdiği gözetilerek davacı H.H.K.nin tazminat talebinin reddi yerine yazılı şekilde hüküm tesisi,

B - 7.11.1983 tarihli dava dilekçesinde davacılar tarafından talep edilmediği halde, beraat dosyasında ödenen vekalet ücretinin Hazine'den tahsiline karar verilmesi isabetsizliğinden bozmuş;

Yerel mahkeme ise, oyçokluğu ile: (Davacıardan (H.H.K.) nin, sonra firar ettiğine dair dosyada herhangi bir delil bulunmamaktadır.

Ayrıntıları CGK.nun 11.10.1971 gün, 301-330 ve 5. CD. nin 14.4.1972 gün, 1587-1814 sayılı kararında da açıklandığı gibi,

davacıların yargılandıkları ceza davası dolayısıyla ödemiş oldukları avukatlık ücreti, uğradıkları zarar kavramına dahil olduğundan tahsiline karar verilmesi gerekmektedir. Bu giderin müstakilen istenmesi zorunlu değildir. Davacının maddi zararını istemesi bu kavrama dahil olan ve esas davada ödemiş bulunan maktu vekalet ücretinin ödenmesine de şamildir. Başka deyişle davacı maddi tazminat istemekle, esas davada ödediği vekalet ücretini de istemiş demektir. Ayrıca ve açıkça dilekçesinde bunu belirtmesine gerek yoktur gerekçesiyle önceki hükümde direnmiştir.

A - Cumali adlı şahıs, 11.11.1979 günü öldürülmüştür. Bu olayın sanıklarından Mehmet, Hüseyin, Hikmet ve H.K. tutuklanmışlardır.

Halkapınar Bucak Takım Komutanı tarafından Ereğli C. Savcılığı'na yazılan yazıda olayda sanıklarla birlikte olduğu iddia edilen, Hüseyin'in babası H.H.K. ile, Mehmet bilahare gönderileceklerdir denilmektedir.

19.11.1979 tarihinde, C. Savcısının talebi üzerine, Ereğli Sulh Ceza Mahkemesi sanıklardan H.H.K. ve Mehmet'in de giyaben tutuklanmalarına karar vermiş, 3 gün sonra giyabi tutuklama kararı vicahiye çevrilirken yapılan sorgusunda sanık H.H.K.; olay gecesini jandarmalar geldiler. Suç işlemişsin diyerek oğlum H.K.'yi alıp götürdüler. 10 gün geçtikten sonra jandarmalar beni de çağırıp adliyeye sevk ettiler. Olayı görmedim. Olayla ilgim yoktur" demiştir.

Davacı H.H.K.'nin olaydan sonra firar ettiği hususunda dosyada herhangi bir belge bulunmadığı gibi; başka bir şekilde kendi haksız hareketiyle tutuklanmasına sebep olduğu hususunun da kanıtlanmadığını gözönünde tutarak adı geçen davacının tazminat istemini kabul eden Yerel Mahkemenin, Özel Daire bozma kararının "A" bendinde açıklanan bozma nedenine karşı direnme kararı vermesi usul ve yasaya uygun bulunduğundan, hükmün bu yöne ilişkin bölümünün onanmasına karar verilmelidir.

Haksız Yakalama ve Tutuklamadan Doğan Tazminat Davaları

B - Ceza davalarında beraat eden sanıkların bu davalar dolayısıyla ödedikleri vekalet ücretini, 466 sayılı Yasa uyarınca açtıkları tazminat davalarında istemeye hakları varsa da; davacı H.H.K. vekili, dava dilekçesinde müvekkilinin ortaklaşa ektirdiği 200 dönümlük vergi kayıtlı tarlası ve 250 adet küçükbaş hayvanı olduğu, tutuklu kaldığı sürede çiftçilik ve hayvancılığını yürütemediği“nden bahisle tazminat isteminde bulunduğu, daha önce beraatle sonuçlanan davaya ilişkin olarak davacının ödediği vekalet ücretini talep etmediği halde, Yerel Mahkemece, re’sen bu vekalet ücretinin de tazminine karar verilmesi yasaya aykırı olduğundan, Hazine avukatının temyiz itirazının bu nedenle kabulü ile, direnme kararının bu hususa ilişkin bölümünün bozulmasına karar verilmelidir.

SONUÇ : Yukarıda açıklanan nedenlerle, tebliğnamedeki isteme kısmen uygun şekilde, Yerel Mahkeme direnme hükmünde kararımızın “A” bendinde açıklanan ve sanığın kendi haksız hareketiyle tutuklanmasına sebep olmadığına değinen bölümün, üçte ikiyi geçen çoğunlukla ONANMASINA,

Kararımızın “B” kendinde açıklanan ve beraatle sonuçlanan davada sanığın ödediği vekalet ücretinin, 466 sayılı Yasa uyarınca açılan davada, talep olmadığı halde re’sen gözönünde tutulup hüküm altına alınmasının yasaya aykırı olması nedeniyle Yerel Mahkeme hükmünün BOZULMASINA, 22.9.1986 gününde oybirliğiyle karar verildi.

b- EMSAL YARGITAY CEZA DAİRESİ KARARLARI

1- TAZMİNAT DAVALARINDA SÜRE

T.C.

YARGITAY

9. CEZA DAİRESİ

E. 2000/49

K. 2000/189

T. 8.2.2000

- *HAKSIZ TUTUKLAMA TAZMİNATI (Beraat Kararının Askerde Olan Sanığın Annesine Tebliğ Edilmiş Olması Halinde Sürenin İşleyip İşlemeyeceği)*
- *KESİNLEŞMİŞ BERAAT KARARININ ASKERDE OLAN SANIĞIN ANNESİNE TEBLİĞ EDİLMESİ (Haksız Tutuklama Tazminatı Süresinin İşleyip İşlemeyeceği)*
- *DAVA AÇMA SÜRESİ (Haksız Tutuklama Nedeniyle Tazminat-Kesinleşmiş Beraat Kararının Askerde Olan Sanığın Annesine Tebliğ Edilmiş Olması)*

466/m.1,2

ÖZET : Kesinleşmiş beraat kararı, askerde olan sanığın annesine tebliğ edilmiş olduğundan davacının haksız olarak tutuklu kaldığı günler için tazminat istemine ilişkin dava süresinde açılmıştır.

DAVA : Haksız olarak tutuklu kaldığı günler için 466 sayılı Kanun gereğince tazminat isteğinde bulunan N.T.`nin bu isteğinin reddine dair Bakırköy 4. Ağır Ceza Mahkemesinden verilen 16.10.1998 gün ve 1997/4 Esas 1998/147 Karar sayılı hükmün Yargıtayca incelenmesi davacı vekili tarafından istenilmiş olduğundan dava evrakı C. Başsavcılığında tebliğname ile daireye gönderilmekle incelenerek gereği düşünöldü:

Haksız Yakalama ve Tutuklamadan Doğan Tazminat Davaları

KARAR : Kesinleşmiş beraat kararının askerde olan sanığın annesine tebliğ edilmesi karşısında davanın süresinde açıldığı-
nın kabulü gerekirken reddine karar verilmesi,

Kanuna aykırı davacı vekilinin temyiz itirazları bu itibarla yerinde görölmüş olduğundan hükmün bu sebepten dolayı istem gibi BOZULMASINA, 8.02.2000 gününde oybirliğiyle karar verildi.

2- TAZMİNAT DAVALARINDA FAİZ VE FAİZ BAŞLANGICI

T.C.

YARGITAY

1. CEZA DAİRESİ

E. 2004/49

K. 2004/2855

T. 14.7.2004

- **HAKSIZ TUTUKLAMA NEDENİYLE TAZMİNAT TALEBİ** (*Tazminat Miktarının Net Asgari Ücret Üzerinden Hesaplanması Gereği - Faiz Başlangıcı*)
- **FAİZ BAŞLANGICI** (*Haksız Tutuklama Nedeniyle Tazminatta*)
- **ASGARİ ÜCRET ÜZERİNDEN TAZMİNAT MİKTARININ TESBİTİ** (*Haksız Tutuklama Nedeniyle - Hesaplamaya Brüt Asgari Ücretin Değil Net Asgari Ücretin Esas Alınacağı*)
- **NET ASGARİ ÜCRET ÜZERİNDEN HESAPLAMA YAPILMASI GEREĞİ** (*Haksız Tutuklama Sonucu Uğranılan Maddi Zarrarın Tazmini Davasında*)

- *ADAM ÖLDÜRME SUÇUNDAN BERAAT EDEN SANIK (Haksız Tutuklama Nedeniyle Tazminat Talebi - Faiz Başlangıcı)*
- *TUTUKLAMANIN SONA ERDİĞİ TARİHTEN İTİBAREN FAİZ YÜRÜTÜLMESİ GEREĞİ (Haksız Tutuklama Nedeniyle Hükmedilen Tazminata)*

466/m.2

ÖZET : Adam öldürme suçundan yapılan yargılama sonunda beraate karar verilmesi üzerine tutuklu kalınan günler için maddi ve manevi tazminat talep edilmiştir. Tarafsız ve uzman bilirkişi marifetiyle, davacıya verilmesi gereken maddi tazminat miktarının tutuklu kalınan süre için geçerli net asgari ücret dikkate alınarak ve tatil günleri de çıkarılarak hesaplanması gerekirken, brüt tutar üzerinden tespiti hatalıdır. Öte yandan, 466 SK'ya göre, haksız olarak tutuklu kalan kişiler her türlü zararlarının tazminini isteyebilirler. Belirlenen tazminata tutuklamanın sona erdiği tarihten itibaren faize hükmedilmesi gerekirken hükmedilmemesi de hatalı olup bozmayı gerektirmiştir.

DAVA : Adam öldürmek suçundan sanık olarak Antalya Birinci Ağır Ceza Mahkemesi'nce yapılan yargılanması sonunda, beraatine karar verilen R'nin tutuklu kaldığı günler için 466 Sayılı Yasa uyarınca vaki tazminat isteği üzerine (KONYA) Üçüncü Ağır Ceza Mahkemesi'nce yapılan incelemede; dosyada miktarı yazılı maddi-manevi tazminatın davalı Hazine'den alınarak adı geçen davacıya ödenmesine dair ittihaz olunan 12.06.2003 gün ve 73/191 sayılı kararın YARGITAY'ca incelenmesi davalı Hazine vekili ile davacı vekili taraflarından istenilmiş olduğundan dava dosyası Cumhuriyet Başsavcılığı'ndan tebliğname ile dairemize gönderilmekle; incelendi ve aşağıdaki karar tesbit edildi:

KARAR : Toplanıp karar yerinde gösterilen delillere, mahkemenin tahkikat neticelerine uygun olarak tecelli eden kanaatine, takdirine ve dosya münderecaatına göre davacının tutuk kaldığı günler için lehine yazılı miktarda maddi ve manevi taz-

Haksız Yakalama ve Tutuklamadan Doğan Tazminat Davaları

minata hükmolunmasında bozma sebebi dışında yasaya aykırı bir husus bulunmadığından, davalı Hazine vekilinin dilekçesinde yazılı sair itirazlarının reddine,

Ancak;

a) Davanın esasını teşkil eden kesinleşmiş beraat kararının tasdikli bir suretinin dosyaya konulmaması,

b) Tarafsız ve uzman bilirkişi marifetiyle, davacıya verilmesi gereken maddi tazminat miktarının tutuklu kalınan süre için geçerli net asgari ücret dikkate alınarak ve tatil günleri de çıkarılarak hesaplanması gerekirken brüt tutar üzerinden, yazılı şekilde belirlenmesi,

c) Davcının tutuklu kaldığı süreye, paranın satın alma gücüne göre, hak ve nasafet kurallarına uygun, makul bir miktarda manevi tazminata hükmedilmesi gerekirken, yazılı gerekçeyle talebin çok altında bir miktarda manevi tazminata hükmedilmesi,

d) 466 Sayılı Kanununun 2. maddesinin 1. fıkrasında “Uğradıkları her türlü zararın tazminini isteyebilirler” tarzındaki düzenlemenin açık ve kesin hükmü haksız fiil niteliğinde kabul edilen bu tür istemlerin tabi olduğu tazminat hukukunun genel prensipleri ile süregelen hukuksal içtihatlar doğrultusunda, istemin kapsamına faizin de dahil olacağı ve bu bağlamda tutuklamanın nihayete erdiği tarihten itibaren faize hükmedilmesi gerekirken hükmedilmemesi,

e) Davacı lehine Avukatlık Asgari Ücret Tarifesine göre 550 milyon lira yerine yazılı şekilde 426.248.176.-TL nispi vekalet ücretine hükmedilmesi,

SONUÇ : Yasaya aykırı olup davalı Hazine vekili ile davacı vekilinin temyiz itirazları bu itibarla yerinde görüldüğünden kabulü ile hükmün kısmen tebliğnamedeki düşünce hilafına (BOZULMASINA) 14.07.2004 gününde oybirliği ile karar verildi.

T.C.

YARGITAY

9. CEZA DAİRESİ

E. 2009/16326

K. 2010/4874

T. 4.5.2010

- *HAKSIZ YAKALAMA NEDENİYLE TAZMİNAT (Gözaltı Tarihi Yerine Yakalamanın Sona Erdiği Tarihten İtibaren Yasal Faize Hükmedilmesinin Yasaya Aykırılığı)*
- *FAİZ BAŞLANGICI (Gözaltı Tarihi Yerine Yakalamanın Sona Erdiği Tarihten İtibaren Yasal Faize Hükmedilmesinin Yasaya Aykırılığı - Haksız Yakalama Nedeniyle Tazminat Talebi)*
- *VEKALET ÜCRETİ (Haksız Yakalama Nedeniyle Tazminat Talebi - Davanın Kısmen Kabulü Halinde Davalı Yararına Hükmedilemeyeceği)*

466/m. 1, 2

ÖZET : Davacı vekilinin dava dilekçesinde haksız yakalama tarihinden itibaren yasal faiz istemi karşısında, kararlaştırılan maddi ve manevi tazminat için de gözaltı tarihi yerine yakalamanın sona erdiği tarihten itibaren yasal faize hükmedilmesi,

Davanın kısmen kabulü halinde davalı yararına vekalet ücretine hükmedilemeyeceğinin gözetilmemesi, kanuna aykırıdır.

DAVA : Dosya incelenerek gereği düşünöldü:

KARAR : Yapılan yargılamaya, toplanıp karar yerinde gösterilen delillere, mahkemenin kovuşturma sonuçlarına uygun olarak oluşan kanaat ve takdirine, incelenen dosya kapsamına göre davalı vekilinin tüm, davacı vekilinin diğer temyiz itirazlarının reddine,

Ancak;

1- Davacı vekilinin dava dilekçesinde haksız yakalama ta-

Haksız Yakalama ve Tutuklamadan Doğan Tazminat Davaları

rihinden itibaren yasal faiz istemi karşısında, kararlaştırılan maddi ve manevi tazminat için de gözaltı tarihi yerine yakalamanın sona erdiği tarihten itibaren yasal faize hükmedilmesi,

2- Davanın kısmen kabulü halinde davalı yararına vekalet ücretine hükmedilemeyeceğinin gözetilmemesi,

SONUÇ : Kanuna aykırı, olup hükmün bu sebeplerden dolayı **BOZULMASINA**, bu hususların yeniden inceleme yapılmaksızın CMUK'nın 322. maddesine göre düzeltilmesi mümkün bulunduğundan, hükmün 1 ve 2. bendlerindeki "haksız yakalamanın sona erdiği tarihten" ibaresinin çıkarılıp yerine "gözaltı tarihinden" denilmek ve 5. bendin ise hüküm fıkrasından çıkartılması suretiyle, diğer yönleri usul ve yasaya uygun bulunan hükmün düzeltilerek **ONANMASINA**, 04.05.2010 tarihinde oybirliği ile karar verildi.

3- HAKSIZ TUTUKLULUKTA GEÇEN SÜRENİN MAHSUBU

T.C.

YARGITAY

9. CEZA DAİRESİ

E. 2009/2032

K. 2010/5344

T. 13.5.2010

- **HAKSIZ TUTUKLAMA NEDENİYLE TAZMİNAT (Haksız Tutuklulukta Geçen Sürenin Başka İlanın İnfazı Sırasında Mahsup Edilip Edilmediğinin Araştırılması Gereği)**

- **HAKSIZ TUTUKLULUKTA GEÇEN SÜRENİN MAHSUBU (Başka Bir İlamın İnfazı Sırasında Edilip Edilmediğinin Araştırılması Gereği - Haksız Tutuklama Nedeniyle Tazminat)**
- **MAHSUP (Haksız Tutuklama Nedeniyle Tazminat - Tutuklulukta Geçen Sürenin Başka İlamın İnfazı Sırasında Mahsup Edilip Edilmediğinin Araştırılması Gereği)**

5237/m. 63

5271/m. 141

ÖZET : Beraatle sonuçlanan dosyada haksız tutukluluk süresi için tazminat talep edilmiş olup, anılan dosyada haksız tutuklulukta geçen sürenin başka ilamın infazı sırasında mahsup edilip edilmediğı araştırılıp, sonucuna göre karar verilmelidir.

DAVA : Dosya incelenerek gereği düşünöldü:

KARAR : Beraatle sonuçlanan Diyarbakır 4 nolu Devlet Güvenlik Mahkemesi'nin 24.03.1997 tarih, 1994/453 esas 1997/60 karar sayılı dava dosyasında haksız olarak tutuklulukta geçirilen süreler nedeniyle de ayrıca tazminat talep edildiğinin anlaşılması karşısında, anılan dosyada haksız olarak tutuklulukta geçirilen sürelerin Diyarbakır Dördüncü Ağır Ceza Mahkemesi'nin 2003/148 esas, 2005/222 karar sayılı mahkumiyet ilamının infazı sırasında mahsup edilip edilmediğı araştırılıp sonucuna göre bir karar verilmesi gerekirken, eksik inceleme ile davanın reddine karar verilmesi,

SONUÇ : Kanuna aykırı, davacının temyiz itirazları bu nedenle yerinde görölmüş olduğundan, hükmün bu sebepten dolayı (**BOZULMASINA**), 13.05.2010 tarihinde oybirliğıyle karar verildi.

4- HAKSIZ TUTUKLAMA NEDENİYLE İŞ AKDİNİN TAZMİNAT YÖNÜNDEN SONUÇLARI

T.C.

YARGITAY

8. CEZA DAİRESİ

E. 2002/5926

K. 2002/10056

T. 31.10.2002

- *HAKSIZ TUTUKLAMA NEDENİYLE İŞ AKDİNİN FESHİ (Ücret Alacağıın Çalıştığı Günlerdeki Ücret Üzerinden Hesaplanması - Kıdem Tazminatı İle Sosyal Yardım ve İkramiye Konusundaki Taleplerinin de Karşılanması Gereği)*
- *İŞ AKDİNİN FESHİ (Haksız Tutuklama Nedeniyle - Ücret Alacağıın Çalıştığı Günlerdeki Ücret Üzerinden Hesaplanması/Kıdem Tazminatı İle Sosyal Yardım ve İkramiye Konusundaki Taleplerinin de Karşılanması Gereği)*
- *KIDEM TAZMİNATI (Haksız Tutuklama Nedeniyle İŞ Akdinin Feshi - Kıdem Tazminatı İle Sosyal Yardım ve İkramiye Konusundaki Taleplerinin de Karşılanması Gereği)*

466/m.1

1475/m.14

ÖZET : Haksız tutuklama nedeniyle iş akdinin feshi durumunda, ücret alacağıın çalıştığı günlerdeki ücret üzerinden hesaplanması ve fesih tarihine kadar olan kıdem tazminatı ile sosyal yardım ve ikramiye konusundaki taleplerinin de karşılanması gerekir.

DAVA : Cürüm işlemek için teşekkül oluşturmaktan sanık olarak İstanbul Üç No.lu Devlet Güvenlik Mahkemesince yapılan duruşmaları sonunda beraatine karar verilen Mevlüt'ün tutuk kaldığı günler için 466 sayılı Kanun gereğince tazminat taktiri hakkında vaki isteği üzerine (Balıkesir Ağır Ceza Mah-

Haksız Yakalama ve Tutuklamadan Doğan Tazminat Davaları

kemesi)nce yapılan inceleme sonunda; adı geçenin tutuklu kaldığı günler nazara alınarak 268.947.000 lira maddi, 500.000.000 lira manevi tazminatın Maliye Hazinesinden alınarak davacıya verilmesine, fazlaya ilişkin talebin reddine dair ittihaz olunan 26.4.2001 gün ve 41 esas, 116 karar sayılı hükmün süresi içinde Yargıtay'ca incelenmesi davacı vekili ve davalı vekili tarafından istenilmiş olduğundan dava evrakı C.Başsavcılığında tebliğname ile 17.5.2002 günü daireye gönderilmekle incelenip gereği düşünöldü:

KARAR : Yerinde görölmeyen sair itirazların reddine; ancak,

Haksız tutuklama nedeniyle iş akti feshedilen davacının 17.4.1999 fesih tarihinden 9.6.1999 tahliye tarihine kadar olan ücret alacağıının çalıştığı günlerdeki ücret üzerinden hesaplanması gerekirken, asgari ücret üzerinden hesaplanması ve fesih tarihine kadar olan kıdem tazminatı ile sosyal yardım ve ikramiye konusundaki taleplerinin de karşılanması ile maddi tazminata hükmolunması gerekirken, yazılı şekilde hüküm kurulması,

SONUÇ : Bozmayı gerektirmiş davacı vekili ve davalı vekilinin temyiz itirazları bu itibarla yerinde görölmüş olduğundan hükmün bu sebepten dolayı (BOZULMASINA), 31.10.2002 gününde oybirliğiyle karar verildi.

5- HAKSIZ TUTUKLULUK SÜRESİNİN TESPİTİ

T.C.

YARGITAY

1. CEZA DAİRESİ

E. 2008/3223

K. 2009/2304

T. 21.4.2009

- *HAKSIZ TUTUKLAMA NEDENİYLE TAZMİNAT TALEBİ (Kesinleşmiş Beraat Kararının Davacılara ve Tazminat Davasında Vekaletname İle Kendilerini Temsil Eden Vekillerine Tebliğ Edilip Edilmediğinin Araştırılacağı)*
- *TUTUKLULUK SÜRESİNİN TESPİTİ (Haksız Tutuklama Nedeniyle Tazminat Talebi - Davacıların Tutuklama ve Tahliye Tarihlerinin Ceza Evinde Kaldıkları Sürelerin Tespit Edileceği)*

466/m.2

ÖZET : Adam öldürmek suçundan beraat eden sanıkların 466 sayılı yasa uyarınca vaki tazminat istekleri karşısında; kesinleşmiş beraat kararının davacılara ve tazminat davasında vekaletname ile kendilerini temsil eden vekillerine tebliğ edilip edilmediğinin araştırılması;

Davacıların tutuklama ve tahliye tarihlerinin, ceza evinde kaldıkları süreler dosyadan ve C. Savcılığı aracılığı ile araştırılarak tespit edilmesi, başka suç nedeniyle tutuklu kaldıkları sürelerin mahsup edilip edilmediği de belirlenip gerekirse yeniden bilirkişiden rapor alınması gerekir.

DAVA : Adam öldürmek suçundan sanıklar olarak (DOĞUBEYAZIT) Ağır Ceza Mahkemesince yapılan yargılanması sonunda, beraatlerine karar verilen Sıddık, İbrahim, Mehmet, Salih, Memet K. ile Kadir'in tutuklu kaldıkları günler için 466 sayılı yasa uyarınca vaki tazminat istekleri üzerine (İĞDIR) Ağır Ceza Mahkemesince yapılan incelemede; dosyada mik-

Haksız Yakalama ve Tutuklamadan Doğan Tazminat Davaları

tarı yazılı maddi-manevi tazminat ile vekalet ücretinin davalı hazineden alınarak adı geçen davacılara ödenmesine dair itti-haz olunan 29.06.2007 gün ve 126/227 sayılı kararın Yargıtayca incelenmesi davalı hazine vekili ile davacılar vekili tarafların-dan istenilmiş olduğundan dava dosyası Cumhuriyet Başsav-cılığında tebliğname ile Dairemize gönderilmekle; incelendi ve aşığıdaki karar tesbit edildi:

KARAR : Davacıların haksız tutuklu kaldığı günler için taz-minat istemleri üzerine verilen hükümlerin incelenmesinde;

1- Yargıtay denetimine esas olacak şekilde tazminat davası-na konu olan Doğubeyazıt Ağır Ceza Mahkemesinin 1998/10 esas, 1999/129 karar sayılı dosyasının aslı veya tasdikli sureti-nin dosya içine konularak;

a-Kesinleşmiş beraat kararının davacılara ve tazminat dava-sında vekaletname ile kendilerini temsil eden vekillerine tebliğ edilip edilmediği, edilmiş ise hangi tarihte tebliğ edildiğinin araştırılması;

b-Davacıların tutuklama ve tahliye tarihlerinin, ceza evinde kaldıkları süreler dosyadan ve C. Savcılığı aracılığı ile araştı-rılarak tespit edilmesi, başka suç nedeniyle tutuklu kaldıkları sürelerin mahsup edilip edilmediği de belirlenip gerekirse ye-niden bilirkişiden rapor alınması; ve sonucuna göre talebin de-ğerlendirilmesi gerektiği gözetilmeden, eksik inceleme sonucu yazılı şekilde hüküm kurulması,

2- Davacı Kadir'in tazminat talebi hakkında bir hüküm ku-rulmaması,

SONUÇ : Usule aykırı olup, davacılar vekili ile davalı vekili-nin temyiz itirazları bu itibarla yerinde görüldüğünden, sair cihetleri incelenmeksizin, öncelikle bu nedenlerle hükmün de-ğişik gerekçe ile tebliğnamedeki düşünce gibi CMUK.nun 321. maddesi uyarınca (BOZULMASINA) , 21.04.2009 gününde oybirliği ile karar verildi.

6- KÜÇÜKLERİN HAKSIZ YAKALAMA VE TUTUKLAMADAN DOLAYI TAZMİNAT DAVASI AÇMASI

T.C.

YARGITAY

1. CEZA DAİRESİ

E. 2008/3223

K. 2009/2304

T. 21.4.2009

- **HAKSIZ TUTUKLAMA NEDENİYLE TAZMİNAT TALEBİ** (*Kesinleşmiş Beraat Kararının Davacılara ve Tazminat Davasında Vekaletname İle Kendilerini Temsil Eden Vekillerine Tebliğ Edilip Edilmediğinin Araştırılacağı*)
- **TUTUKLULUK SÜRESİNİN TESPİTİ** (*Haksız Tutuklama Nedeniyle Tazminat Talebi - Davacıların Tutuklama ve Tahliye Tarihlerinin Ceza Evinde Kaldıkları Sürelerin Tespit Edileceği*)

466/m.2

ÖZET : Adam öldürmek suçundan beraat eden sanıkların 466 sayılı yasa uyarınca vaki tazminat istekleri karşısında; kesinleşmiş beraat kararının davacılara ve tazminat davasında vekaletname ile kendilerini temsil eden vekillerine tebliğ edilip edilmediğinin araştırılması;

Davacıların tutuklama ve tahliye tarihlerinin, ceza evinde kaldıkları süreler dosyadan ve C. Savcılığı aracılığı ile araştırılarak tespit edilmesi, başka suç nedeniyle tutuklu kaldıkları sürelerin mahsup edilip edilmediği de belirlenip gerekirse yeniden bilirkişiden rapor alınması gerekir.

DAVA : Adam öldürmek suçundan sanıklar olarak (DOĞUBEYAZIT) Ağır Ceza Mahkemesince yapılan yargılanması sonunda, beraatlerine karar verilen Sıddık, İbrahim, Mehmet, Salih, Memet K. ile Kadir'in tutuklu kaldıkları günler için 466

sayılı yasa uyarınca vaki tazminat istekleri üzerine (İĞDIR) Ağır Ceza Mahkemesince yapılan incelemede; dosyada miktarı yazılı maddi-manevi tazminat ile vekalet ücretinin davalı hazineden alınarak adı geçen davacılara ödenmesine dair itiraz olunan 29.06.2007 gün ve 126/227 sayılı kararın Yargıtayca incelenmesi davalı hazine vekili ile davacılar vekili taraflardan istenilmiş olduğundan dava dosyası Cumhuriyet Başsavcılığından tebliğname ile Dairemize gönderilmekle; incelendi ve aşağıdaki karar tesbit edildi:

KARAR : Davacıların haksız tutuklu kaldığı günler için tazminat istemleri üzerine verilen hükümlerin incelenmesinde;

1- Yargıtay denetimine esas olacak şekilde tazminat davasına konu olan Doğubeyazıt Ağır Ceza Mahkemesinin 1998/10 esas, 1999/129 karar sayılı dosyasının aslı veya tasdikli suretinin dosya içine konularak;

a-Kesinleşmiş beraat kararının davacılara ve tazminat davasında vekaletname ile kendilerini temsil eden vekillerine tebliğ edilip edilmediği, edilmiş ise hangi tarihte tebliğ edildiğinin araştırılması;

b-Davacıların tutuklama ve tahliye tarihlerinin, ceza evinde kaldıkları süreler dosyadan ve C. Savcılığı aracılığı ile araştırılarak tespit edilmesi, başka suç nedeniyle tutuklu kaldıkları sürelerin mahsup edilip edilmediği de belirlenip gerekirse yeniden bilirkişiden rapor alınması; ve sonucuna göre talebin değerlendirilmesi gerektiği gözetilmeden, eksik inceleme sonucu yazılı şekilde hüküm kurulması,

2- Davacı Kadir'in tazminat talebi hakkında bir hüküm kurulmaması,

SONUÇ : Usule aykırı olup, davacılar vekili ile davalı vekilin temyiz itirazları bu itibarla yerinde görüldüğünden, sair cihetleri incelenmeksizin, öncelikle bu nedenlerle hükmün değişik gerekçe ile tebliğnamedeki düşünce gibi CMUK.nun 321. maddesi uyarınca (BOZULMASINA) , 21.04.2009 gününde oybirliği ile karar verildi.

7- MADDİ TAZMİNATIN HESAPLANMASINDA ULUSAL VE DİNİ BAYRAMLAR

T.C.

YARGITAY

9. CEZA DAİRESİ

E. 2004/6013

K. 2005/151

T. 27.1.2005

- *HAKSIZ TUTUKLAMA (Maddi Tazminat Talebi - Tazminat Hesabında Dini Ve Milli Bayram Günleri Düşülerek Hesap Yapılması Gereği)*
- *MADDİ TAZMİNAT TALEBİ (Haksız Tutuklamaya Dayalı Tazminat Hesabında Dini Ve Milli Bayram Günleri Düşülerek Hesap Yapılması Gereği)*
- *DİNİ VE MİLLİ BAYRAM GÜNLERİ (Haksız Tutuklamaya Dayalı Maddi Tazminat Hesabında Düşülerek Hesap Yapılması Gereği)*

466/m. 1

ÖZET : Davacı, haksız olarak tutuklu kaldığı günler için maddi ve manevi tazminat talebinde bulunmuştur. Söz konusu maddi tazminat hesabında, dini ve milli bayram günleri düşülmelidir. Açıklanan husus nazara alınmadan yazılı şekilde karar tesisi isabetsizdir.

DAVA : Haksız olarak tutuklu kaldıkları günler için 466 Sayılı Kanun gereğince tazminat isteğinde bulunan davacılar E. ve C'ye ayrı ayrı 2.234.755.875'er Lira maddi ve 1.000.000.000'ar Lira manevi tazminat ile 60.000.000'ar Lira dilekçe yazım ücretinin verilmesine dair hükmün Yargıtay'ca incelenmesi davacı C. vekili ile davalı vekili tarafından istenilmiş ve davacı C. vekilince tehir-i icra talebi olduğundan, dava dosyası C.Başsavcılığı'ndan tebliğname ile daireye gönderilmekle, incelenerek gereği düşünöldü:

KARAR : Davacı C. vekilinin tehir-i icra talebi hakkında mahallinde karar alınması mümkün görölmüş, Davacı E. lehine hükmedilen manevi tazminatın az olması temyiz edenin sıfatına göre bozma sebebi yapılmamıştır.

Yerinde görölmeyen sair itirazların reddine, ancak;

1- Davacılara hükmedilecek maddi tazminatın, tutuklu kalınan günlerden dini ve milli bayram günleri düşölerek 711 gün üzerinden hesaplanması gerekirken, 713 gün esas alınmak suretiyle fazla maddi tazminata hükmedilmesi,

2- Objektif bir kriter olmamakla birlikte, hükmedilecek manevi tazminatın davacının sosyal ve ekonomik durumu, üzerine atılı suçun niteliği, tutuklanmasına neden olan olayın cereyan tarzı, tutuklu kaldığı süre ve benzeri hususlar da gözeltmek suretiyle, zenginleşme sonucu doğurmayacak şekilde, hak ve nesafet kurallarına uygun makul ve makbul bir miktar olarak tayin ve tespiti gerekirken, davacı C. lehine takdir edilen manevi tazminatın bu ölçölere uymayacak miktarda az belirlenmesi,

SONUÇ : Kanuna aykırı ve davacı C. vekili ile davalı vekilinin temyiz itirazları bu itibarla yerinde görölmüş olduğundan, hükmün bu sebeplerden dolayı istem gibi BOZULMASINA, 27.01.2005 gününde oybirliğiyle karar verildi.

8- TAZMİNAT DAVASINDA BİLİRKİŞİ RAPORUNUN NİTELİĞİ

T.C.

YARGITAY

8. CEZA DAİRESİ

E. 2007/1307

K. 2008/9387

T. 21.7.2008

- *HAKSIZ TUTUKLAMA TAZMİNATI (Usulüne Uygun Olarak Kimliği ve Yemini Tespit Edilmeyen Bilirkişinin Hazırladığı Raporun Hükme Esas Alınmaması)*
- *BİLİRKİŞİ RAPORU (Haksız Tutuklamaya İlişkin Tazminat Davasında Usulüne Uygun Olarak Kimliği ve Yemini Tespit Edilmeyen Bilirkişinin Hazırladığı Raporun Hükme Esas Alınmaması)*

466/m.1

5271/m.53,54,55,56,62

ÖZET : Usulüne uygun olarak kimliği ve yemini tespit edilmeyen bilirkişinin hazırladığı raporun hükme esas alınması yasaya aykırıdır.

DAVA : Haksız olarak tutuklu kaldığı günler için 466 sayılı Kanun gereğince tazminat isteğinde bulunan Şahabettin Tanış hakkında yapılan inceleme sonunda; 381 YTL maddi, 800 YTL manevi ve 900 YTL vekalet ücretinin davalıdan alınarak davacıya verilmesine, fazlaya ilişkin talebin reddine dair (ADANA) 4. Ağır Ceza Mahkemesinden verilen 10.2.2006 gün ve 210 esas, 33 karar sayılı hükmün süresi içinde Yargıtay'ca incelenmesi davacı ve davalı vekilleri tarafından istenilmiş olduğundan dava evrakı C.Başsavcılığından tebliğname ile 19.2.2007 günü daireye gönderilmekle incelendi:

Gereği görüşülüp düşünöldü:

Haksız Yakalama ve Tutuklamadan Doğan Tazminat Davaları

KARAR : 10.11.2005 tarihli inceleme tutanağında beraat kararının sanık müdafiiine 30.05.2005 tarihinde tebliğ edildiğinin belirtilmesi ve tebligat örneğinin dosya arasına konmuş olması karşısında, tebliğnamenin (1) nolu bozma düşüncesine katılmamıştır.

Usulüne uygun olarak kimliği ve yemini tespit edilmeyen bilirkişinin hazırladığı rapor hükme esas alınarak CMK.nun 62. maddesinin yollamasıyla 53, 54, 55, 56. maddelerine aykırılık yapılması,

SONUÇ : Bozmayı gerektirmiş davalı ve davacı vekillerinin temyiz itirazları bu itibarla yerinde görülmüş olduğundan sair yönleri incelenmeksizin hükmün bu sebepten dolayı kısmen istem gibi (BOZULMASINA), 21.07.2008 gününde oybirliğiyile karar verildi.

9- TAZMİNAT KARARLARININ TEMYİZİ

T.C.

YARGITAY

8. CEZA DAİRESİ

E. 1978/891

K. 1978/3170

T. 4.4.1978

- TAZMİNAT DAVASI (*Haksız Tutuklu Kalınan Günler İçin İstenmesi*)
- HAKSIZ TUTUKLAMA NEDENİYLE TAZMİNAT (*Tazminat İsteğini İçeren Dilekçenin Kanundaki Yazılı Şart ve Belgeleri Kapsamaması Nedeniyle Redde Dair Kararın Temyizinin Mümkün Olmaması*)

Haksız Yakalama ve Tutuklamadan Doğan Tazminat Davaları

- **TEMYİZ (Haksız Tutuklama Nedeniyle Tazminat İsteğini İçeren Dilekçenin Kanundaki Yazılı Şart ve Belgeleri Kapsamaması Nedeniyle Redde Dair Kararın Temyizinin Mümkün Olmaması)**

1412/m.297, 305, 306

466/m.2

ÖZET :466 sayılı Kanuna göre, tazminat isteğini içeren dilekçenin sözü edilen Kanununun 2. maddesinde yazılı Şart ve belgeleri kapsamaması nedeniyle reddine dair kararın temyizi mümkün değildir.

DAVA : 6136 sayılı kanuna aykırılık ve yerleşik yerlerde silah atmaktan dolayı A..... 8 inci Asliye Ceza Mahkemesi)nin 27/10/1977 gün ve 418/487 sayılı kararı ile beraatine karar verilen sanık V.'nin tutuk kaldığı günler için tazminat isteği üzerine yapılan inceleme sonunda; 466 sayılı Kanununun 2. maddesi hükmüne göre Őartlarını ihtiva etmeyen sanığın tazminat isteğine ait dilekçenin reddine dair A..... Ağır Ceza Mahkemesinden verilen 05/01/1978 gün ve 4 esas, 1 karar sayılı hükmün süresi içinde Yargıtay'ca incelenmesi davacı vekili tarafından istenilmiş ve Şartı depo parası ile yerine getirilmiş olduğundan dava evrak Cumhuriyet Başsavcılığı'ndan tebliğname ile daireye gönderilmekle incelendi:

KARAR : 466 sayılı Kanuna göre, tazminat isteğini içeren dilekçenin sözü edilen Kanununun 2. maddesinde yazılı Şart ve belgeleri kapsamaması nedeniyle reddine dair kararın temyizi kabil olmadığından, itiraz niteliğinde grlen dilekçenin merciine gönderilmesi üzere dosyanın Cumhuriyet Başsavcılığına tevdiine, depo parasının geri verilmesine, 04/04/1978 gününde oybirliğiyle karar verildi.

10- TAZMİNAT DAVALARINDA VEKALET ÜCRETİ

T.C.

YARGITAY

11. CEZA DAİRESİ

E. 2005/11130

K. 2007/6134

T. 1.10.2007

- *HAKSIZ VE HUKUKA AYKIRI TUTUKLAMA (Tazminat Davası - Davada Avukatlık Ücret Tarifesinde Yazılı Miktardan Az Olmamak Üzere Vekalet Ücreti Tayini Gerektiği/Dilekçe Yazma Ücretine Hükmolunamayacağı)*
- *HAKSIZ TUTUKLAMA TAZMİNATI DAVASI (Avukatlık Ücret Tarifesinde Yazılı Miktardan Az Olmamak Üzere Vekalet Ücreti Tayin Edileceği - Dilekçe Yazma Ücretine Hükmolunamayacağı)*
- *AVUKATLIK ÜCRETİ (Haksız Tutuklama Tazminatı Davası - Avukatlık Ücret Tarifesinde Yazılı Miktardan Az Olmamak Üzere Vekalet Ücreti Tayin Edileceği)*
- *DİLEKÇE YAZMA ÜCRETİ (Haksız Tutuklama Tazminatı Davası - Dilekçe Yazma Ücretine Değil Vekalet Ücretine Hükmolunamayacağı)*

466/m.1

2709/m.19

1136/m.164

ÖZET : Haksız ve hukuka aykırı olarak yakalanan ve tutuklanan kimselerin bu yüzden uğrayacakları her türlü zararların Devletçe tazmin edilmesine olanak sağlayan T.C. Anayasasında yapılan değişiklik uyarınca zararın tazminat hukukunun genel prensiplerine göre devletçe ödeneceğinin kabul edilmesi karşısında, haksız tutuklama tazminatı başvurusuna davada uygulanması gereken Avukatlık Ücret Tarifesi gereğince, kabul edilen miktar üzerinden tarifede yazılı miktardan az ol-

Haksız Yakalama ve Tutuklamadan Doğan Tazminat Davaları

mamak üzere vekalet ücreti tayini gerekirken dilekçe yazma ücretine hükmolunması yasaya aykırıdır.

DAVA : 466 Sayılı Kanuna göre manevi tazminat talebinde bulunan davacı A. İlhan'ın istemi üzerine yapılan inceleme sonunda, 466 Sayılı Kanuna göre takdire 147.231.000 lira maddi, 500.000.000 lira manevi tazminatın maliye hazinesinden alınarak davacıya verilmesine fazlaya ilişkin talebinin reddine dair İzmir 3. Ağır Ceza Mahkemesinden verilen 05.05.2004 gün ve 2002/287 Esas, 2004/193 Karar Sayılı hükmü süresi içinde Yargıtay'ca incelenmesi davacı vekili ve davalı hazine vekili tarafında istenilmiş olduğundan dava evrakı C. Başsavcılığın onama isteyen 12.10.2005 tarihi tebliğnamesi ile daireye gönderilmekle incelenerek gereği görüldü:

KARAR : Yapılan duruşmaya, toplanıp karar yerinde gösterilen delillere, mahkemenin soruşturma neticelerine uygun şekilde oluşan inanç ve takdirine, incelenen dosya içeriğine göre yerinde görülmeyen sair temyiz itirazlarının reddine,

Ancak;

Ayrıntıları Ceza Genel Kurulunun 13.11.2004 gün ve 177-203 sayılı kararında açıklandığı üzere: 17.10.2001 tarihli Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 4709 Sayılı Yasa ile; haksız ve hukuka aykırı olarak yakalanan ve tutuklanan kimşelerin bu yüzden uğrayacakları her türlü zararların Devletçe tazmin edilmesine olanak sağlayan Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 19. maddesinin son fıkrasında değişiklik yapılarak "zararın tazminat hukukunun genel prensiplerine göre Devletçe ödeneceğinin" kabul edilmesi karşısında, 466 Sayılı Yasa uyarınca haksız tutuklama tazminatı başvurusuna davada uygulanması gereken 24 Aralık 2003 gün ve 25306 Sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak aynı tarihte yürürlüğe giren Avukatlık Ücret Tarifesinin 13. maddesinin fıkrası gereğince, kabul edilen miktar üzerinden tarifinin 2. kısmının 2. bölümünde yazılı miktardan az olmamak üzere vekalet ücreti tayini gerekirken yazılı şekilde dilekçe yazma ücretine hükmolunması,

SONUÇ : Yasaya aykırı ise de: yeniden duruşma yapılmasını gerektirmeyen bu hususun 5320 Sayılı Yasanın 8/1. maddesi gereğince uygulanması gereken 1412 Sayılı CMUK'nun 322. maddesi uyarınca düzeltilmesi mümkün bulunduğundan, hüküm fıkrasında "90.000.00 TL dilekçe yazma ücretinin" cümlesi çıkartılarak "700,00 YTL vekalet ücretinin" cümlesi yazılmak suretiyle diğer yönleri usul ve yasaya uygun bulunan hükmün düzeltilerek ONANMASINA, 01.10.2007 gününde oybirliği ile karar verildi.

T.C.

YARGITAY

1. CEZA DAİRESİ

E. 2008/769

K. 2009/1524

T. 24.3.2009

- **HAKSIZ TUTUKLAMA NEDENİYLE TAZMİNAT DAVALARI** (Hazine Vekili Lehine Avukatlık Ücreti Takdir Edilemeyeceği)
- **VEKALET ÜCRETİ** (Haksız Tutuklama Davalarında Hazine Vekili Lehine Avukatlık Ücreti Takdir Edilemeyeceği - Manevi Tazminat Talebi)
- **MANEVİ TAZMİNAT** (Haksız Tutuklama Nedeniyle - Hazine Vekili Lehine Avukatlık Ücretinin Takdir Edilemeyeceği)

466/m.1

ÖZET : Haksız tutuklama davalarında hazine vekili lehine avukatlık ücreti takdir edilemez.

Haksız Yakalama ve Tutuklamadan Doğan Tazminat Davaları

DAVA : Adam öldürmeğe tam teşebbüs suçundan sanık olarak (A...) Ağır Ceza Mahkemesince yapılan yargılanması sonunda, beraatine karar verilen M... B...’ın tutuklu kaldığı günler için 466 sayılı yasa uyarınca vaki tazminat isteği üzerine V.... Ağır Ceza Mahkemesince yapılan incelemede; dosyada miktarı yazılı maddi-manevi tazminatın davalı hazineden alınarak adı geçen davacıya ödenmesine dair ittihaz olunan 14/03/2007 gün ve 107/16 sayılı kararın Yargıtayca incelenmesi davalı hazine vekili ile davacı vekili tarafından istenilmiş olduğundan dava dosyası Cumhuriyet Başsavcılığından tebliğname ile Dairemize gönderilmekle; incelendi ve aşağıdaki karar tesbit edildi:

KARAR : Toplanıp karar yerinde gösterilen delillere, mahkemenin tahkikat neticelerine uygun olarak tecelli eden kanaatine, takdirine ve dosya münderecaatına göre davacının tutuklu kaldığı günler için lehine yazılı miktarda manevi tazminata hükmolunmasında düzeltme sebebi dışında yasaya aykırı bir husus bulunmadığından, davacı ve davalı Hazine vekillerinin dilekçelerinde yazılı sair itirazlarının reddiyle,

CMUK’nun 322. maddesi ile tanınan yetkiye dayanılarak;

SONUÇ : Haksız tutuklama davalarında hazine vekili lehine avukatlık ücreti takdir edilemeyeceğinden, hüküm fıkrasının mahsus bölümünden “Avukatlık Asgari Ücret Tarifesinin 10. maddesine göre reddedilen manevi tazminat üzerinden hesaplanan vekalet ücreti, manevi tazminat için davacının aldığı vekalet ücretini geçemeyeceğinden, reddedilen manevi tazminat talebi için 900,00 YTL nisbi vekalet ücreti ile reddedilen maddi tazminat için hesaplanan 2.223,00 YTL nisbi vekalet ücreti olmak üzere toplam 3.123,00 YTL nisbi vekalet ücretinin davacıdan alınarak, Hazineye verilmesine” ibaresinin çıkartılmasına karar verilmek suretiyle DÜZELTİLEN, hükmün tebliğnamedeki düşünceye uygun olarak ONANMASINA, 24.03.2009 gününde oybirliği ile karar verildi.

T.C.

YARGITAY

5. CEZA DAİRESİ

E. 2005/17516

K. 2008/7473

T. 8.7.2008

- *HAKSIZ TUTUKLAMA TAZMİNATI (Hükmedilen Tazminat Üzerinden Faize de Karar Verilmesi Gereği)*
- *AVUKATLIK ÜCRETİ (Haksız Tutuklama - Tazminatın Kabul Edilen Miktarı Üzerinden Davacı Lehine Reddedilen Kısmı Üzerinden Davacı Lehine Belirlenen Ücreti Geçmeyecek Şekilde Davalı Lehine Hükmedileceği)*
- *DEVLETÇE ÖDENECEK ZARAR (Haksız Tutuklama Tazminatı - Tazminat Hukukunun Genel Prensiplerine Göre Talep Üzerine Faize Hükmedileceği)*

2709/m. 19/son

466/m. 1

ÖZET : Haksız tutuklama nedeniyle açılan tazminat davalarında faize hükmedilmelidir.

Tazminatın kabul edilen miktarı üzerinden davacı lehine avukatlık ücretine hükmedilir. Davalı yarına ise, reddedilen kısmı üzerinden davacı lehine belirlenen ücreti geçmeyecek şekilde avukatlık ücretine hükmedilmesi gerekir.

DAVA : 466 sayılı Yasa uyarınca maddi ve manevi tazminat talebinde bulunan Adnan'ın talebinin kısmen kabulüne ve kısmen reddine dair, (Tarsus Ağır Ceza Mahkemesi)'nden verilen 30.09.2004 gün ve 2003/264 Esas, 20041271 Karar sayılı hükmün süresi içinde Yargıtay'ca incelenmesi davacı vekili ve davalı Hazine vekili taraflarından istenilmiş olduğundan, dava evrakı C.Başsavcılığı'ndan tebliğname ile Daireye gönderilmekle incelenerek gereği düşünöldü:

KARAR : Yapılan incelemeye, toplanıp karar yerinde gös-

Haksız Yakalama ve Tutuklamadan Doğan Tazminat Davaları

terilen delillere, mahkemenin soruşturma sonuçlarına uygun olarak oluşan kanaat ve takdirine, incelenen dosya içeriğine göre yerinde grlmeyen sair temyiz itirazlarının reddine,

Ancak;

Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun 23.11.2004 gün ve 1/177-203 sayılı kararında açıklandığı üzere, 4709 sayılı Yasa ile değişik Anayasa'nın 19/son maddesinde "zararın, tazminat hukukunun genel prensiplerine göre Devletçe ödeneceğinin" belirtilmesi karşısında talep üzerine faize hükmedileceği; 466 sayılı yasa uyarınca haksız tutuklama tazminatı başvurusunda davada uygulanması gereken 4 Aralık 2003 gün ve 25306 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak aynı tarihte yürürlüğe giren Avukatlık cret Tarifesi'nin 13. maddesinin 4. fıkrası gereğince, kabul edilen miktar üzerinden tarifenin 3. kısmına göre davacı lehine, davanın reddedilen kısmı üzerinden ise tarifenin 10. maddesinin 2. fıkrası uyarınca tarifenin 3. kısmına göre davacı lehine belirlenen creti geçmeyecek şekilde davalı yararına avukatlık ücretleri tayini gerektiği gözetilmeden yazılı şekilde karar verilmesi,

SONUÇ : Kanuna aykırı, davacı vekili ve davalı vekilinin temyiz itirazları bu itibarla yerinde grldğinden, hükmün 5320 sayılı Kanun'un 8/1. maddesi gözetilerek CMUK'nun 321. maddesi uyarınca (BOZULMASINA), 08.07.2008 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

ÖRNEK AİHM KARARLARI

***KARAR UZUN SÜRELİ- KANUNİ SÜREYİ AŞAN GÖZALTI İŞLEMİ VE BU SÜREDE AVUKAT YARDIMINDAN YARARLANMAMAYA İLİŞKİNDİR.**

Bu kararın önemi, başvuruçunun mahkum olmasına rağmen, yakalandığı tarih ile ilk kez hakim önüne çıkarıldığı tarih arasında toplamda 7 gün gözaltında kalmış olmasıdır. Buna karşılık AİHM, kişi mahkum olmuş olsa dahi, temel insan hakları değerlerine ve sözleşmeye aykırı bir biçimde gözaltında tutulan kişinin bu süresinin mahkumiyetinden mahsup edilip edilmediğine bakmaksızın ihlal kararı vermiştir.

CMK 141. maddesi b fıkrası bu durumu düzenlemiştir. Bu husus mülga 466 sayılı yasada düzenlenmemiştir. Başvuruçuyu yasada böyle bir imkanın olmamasını başvurusuna gerekçe yapmıştır. Düzenleme, gözaltı sürelerine savcının ve kolluk kuvvetlerinin riayet etmemesi halini dikkate almaktadır.

ABA / TÜRKİYE DAVASI

7638/02 , 24146/04

STRAZBURG

3 MART 2009

İKİNCİ DAİRE

İşbu karar AİHS'nin 44/2 maddesinde belirtilen koşullar çerçevesinde kesinleşecektir. Şekli düzeltmelere tabi olabilir.

USULİ İŞLEMLER

Türkiye Cumhuriyeti Devleti aleyhine açılan 7638/02 ve 24146/04 no'lu davanın nedeni T.C. vatandaşı Sakine Aba'nın

Haksız Yakalama ve Tutuklamadan Doğan Tazminat Davaları

(“başvuran”), Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi’ne sırasıyla 12 Eylül 2001 ve 5 Mayıs 2004 tarihlerinde Avrupa İnsan Hakları ve Temel Özgürlükler Sözleşmesi’nin (“AİHS”) 34. maddesi uyarınca yapmış olduğu başvurudur.

Başvuran, İstanbul Barosu avukatlarından A.A. Talipoğlu tarafından temsil edilmiştir.

OLAYLAR

I. DAVANIN KOŞULLARI

Başvuran, 1965 doğumludur ve İstanbul’da yaşamaktadır. Yasadışı bir örgüte üye olduğu şüphesiyle yakalanmış ve polis tarafından gözaltına alınmıştır. Gözaltında tutulduğu süre boyunca avukat yardımı almadan sırasıyla polis, Cumhuriyet Savcısı ve sorgu hakimi tarafından sorgulanmıştır. Verdiği ifadeler, müteakiben birinci derece mahkemesi tarafından mahkum edilmesi için kullanılmıştır.

Başvuruna ilişkin bilgiler, aşağıda kaydedilen tabloda görülmektedir:

Gözaltına alınma tarihi Polis tarafından sorgulanma tarihi
2 Nisan 2001

(Arama, yakalama ve el koyma tutanağına göre) 2 Nisan
2001 – 7 Nisan 2001 (tutuklanma tarihi)

HUKUK

Cumhuriyet Savcısı ve sorgu hakimine ifade verme tarihi 7
Nisan 2001 Yargıtay nihai kararının tarihi 15 Aralık 2003

Başvuran, AİHS’nin 5/3 maddesine dayanarak polis tarafından gözaltında tutulma süresinin, makul süre kuralına uygun olmadığından şikayetçi olmuştur. Ayrıca AİHS’nin 5/5 maddesine dayanarak, polis tarafından gözaltında tutulduğu sürenin telafisini talep edebileceği bir iç hukuk yolunun mevcut olmadığını ileri sürmüştür. Son olarak, AİHS’nin 6. maddesi

sinin 3. paragrafının (c) fıkrasına dayanarak aynı süre içerisinde avukat yardımı alamadığından şikayetçi olmuştur.

AİHS'nin 35. maddesinin 3. paragrafı çerçevesinde başvuranın şikayetlerinin dayanaktan yoksun olmadığını kaydeden AİHM, ayrıca başka açılardan bakıldığında da şikayetlerin kabuledilemezlik unsuru taşımadığını tespit eder. Bu nedenle, kabuledilebilir niteliktedirler.

AİHM, AİHS'nin 5/3 maddesi kapsamında yapılan şikayet hususunda başvuranın polis tarafından 5 gün süreyle gözaltına alındığını kaydeder. Brogan ve Diğerleri/İngiltere davasında (29 Kasım 1988, 62. paragraf, A Serisi no. 145-B) adli kontrol olmaksızın dört gün altı saat süren gözaltının, esas olarak toplumu teröriste karşı koruma amacını gütsede dahi, AİHS'nin 5/3 maddesi bağlamındaki katı zaman sınırlamalarına uymadığına hükmettiğini hatırlatır. AİHM, mevcut davada, başvuranı bir hakim ya da adli yetki sahibi bir başka makam önüne çıkarmaksızın 5 gün süreyle gözaltı nda altında tutmanın gerekli olduğunu kabul etmemektedir. Dolayısıyla, AİHS'nin 5/3 maddesi ihlal edilmiştir.

Başvuranın, AİHS'nin 5/5 maddesi uyarınca telafi arayabileceği bir iç hukuk yolunun olmaması yönündeki şikayeti konusunda, AİHM, mevcut davayı incelemiş ve bu husustaki yerleşik içtihadından ayrılmasını gerektirecek özel koşullar tespit etmemiştir (bkz., Saraçoğlu ve Diğerleri/Türkiye, no. 4489/02, paragraflar 50-53, 29 Kasım 2007; Sinan Tanrıku ve Diğerleri/Türkiye, no. 50086/99, 50. paragraf, 3 Mayıs 2007; Medeni Kavak/Türkiye, no. 13723/02, 34. paragraf, 3 Mayıs 2007). Dolayısıyla, AİHS'nin 5/5 maddesi ihlal edilmiştir.

Son olarak, başvuranın polis tarafından gözaltında tutulduğu sırada avukat yardımı alamamasına ilişkin şikayeti hususunda AİHM, Salduz/Türkiye davasında benzer bir şikayeti incelemiş ve AİHS'nin 6/1 maddesi ile birlikte 6. maddesinin 3. paragrafının (c) fıkrasının ihlal edildiğini tespit etmiş olduğunu gözlemler ([BD], no. 36391/02, paragraflar 56-62, 27 Kasım 2008). Mevcut davada, yukarıda kaydedilen Salduz ka-

Haksız Yakalama ve Tutuklamadan Doğan Tazminat Davaları

rarında vardığı sonuçtan farklı bir sonuca varmasına neden olacak özel koşullar bulunmamaktadır. Bu nedenle, AİHS'nin 6. maddesinin 3. paragrafının (c) fıkrasıyla birlikte 6/1 maddesi ihlal edilmiştir.

Başvuran, adil tatmin hususunda, 423 Euro tutarında maddi tazminat ve 50,000 Euro tutarında manevi tazminat talep etmiştir. Ayrıca, İstanbul Barosu'nun avukatlık ücret çizelgesini dayanak göstererek kendi avukatının ücreti için 4,772 Euro ve yargılama masraf ve giderleri için 583 Euro talep etmiştir.

Tespit edilen ihlal ve talep edilen maddi tazminat arasında illiyet bağı bulunmadığı sonucuna varan AİHM, talebi reddeder. Ancak, hakkaniyet temelinde, manevi tazminat olarak başvurana 3,000 Euro ödenmesine karar verir.

AİHM ayrıca en uygun telafi yolunun, talep etmesi halinde başvuranın AİHS'nin 6/1 maddesinin gereklerine uygun olarak yeniden yargılanması olacağı kanaatindedir (bkz., mutatis mutandis, Gençel/Türkiye, no. 53431/99, 27. paragraf, 23 Ekim 2003, ve Salduz, 72. paragraf).

İlgili içtihadına göre ve kendisine sunulan belgeler ışığında AİHM, başvurana yargılama masraf ve giderleri için Avrupa Konseyi'nden alınan 850 Euro'luk adli yardım düşölmek üzere 1,500 Euro ödenmesine karar vermiştir.

AİHM son olarak gecikme faizinin, Avrupa Merkez Bankası'nın marjinal kredi kolaylıklarına uyguladığı faiz oranına üç puanlık artış eklenerek belirlenmesi gerektiği kanaatindedir.

BU GEREKÇELERE DAYANARAK AİHM, OYBİRLİĞİ İLE

1. Başvuruların kalan kısmının kabuledilebilir olduğuna;
2. AİHS'nin 5/3 maddesinin ihlal edildiğine;
3. AİHS'nin 5/5 maddesinin ihlal edildiğine;
4. Başvuranın polis tarafından gözaltında tutulduğu sırada

avukat yardımı alamaması hususunda AİHS'nin 6/1 maddesi ile birlikte 6. maddesinin 3. paragrafının (c) fıkrasının ihlal edildiğine;

5. (a) AİHS'nin 44. maddesinin 2. paragrafı gereğince kararın kesinleştiiği tarihten itibaren üç ay içinde, ödeme tarihindeki döviz kuru üzerinden Türk Lirası'na çevrilmek üzere Sorumlu Devlet tarafından başvurana, aşığıda kaydedilen meblağların ödenmesine;

(i) Manevi tazminat olarak 3,000 Euro (üç bin Euro) ve uygulanabilecek her tür vergi; (ii) Yargılama masraf ve giderleri için Avrupa Konseyi'nden alınan 850 Euro'luk adli yardım düşölmek üzere 1,500 Euro ve uygulanabilecek her tür vergi;

(b) Yukarıda belirtilen üç aylık sürenin sona erdiği tarihten itibaren ödemenin yapılmasına kadar, Avrupa Merkez Bankası'nın o dönem için geçerli olan marjinal kredi kolaylığı oranının üç puan fazlasına eşit oranda basit faiz uygulanmasına;

6. Adil tatmine ilişkin diğer taleplerin reddedilmesine;

KARAR VERMİŞTİR.

İşbu karar İngilizce olarak hazırlanmış ve AİHM İçtüzüğü'nün 77. maddesinin 2. ve 3. paragrafları gereğince 3 Mart 2009 tarihinde yazılı olarak bildirilmiştir.

* AİHM, bu kararında, ÷lkemizdeki haksız yakalama ve tutuklamadan doğan tazminat davası açma yolunun etkinliğini tartışmaktadır. Güncel bir karardır.

KÜRÜM - TÜRKİYE DAVASI

56493/07

STRAZBURG

26 OCAK 2010

İKİNCİ DAİRE

KARARIN ÖZET ÇEVİRİSİ

USUL

Türkiye Cumhuriyeti Devleti aleyhine açılan (56493/07) no'lu davanın nedeni, T.C. vatandaşı Kazım Kürüm'ün (başvuran) Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne 12 Aralık 2007 tarihinde İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına ilişkin Sözleşme'nin (Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi - AİHS) 34. maddesi uyarınca yapmış olduğu başvurudur.

Başvuran, İstanbul Barosu avukatlarından M. Filorinalı, Y. Başara ve F.A. Tamer tarafından temsil edilmektedir.

OLAYLAR

DAVANIN KOŞULLARI

Başvuran, 1964 doğumludur ve halen Edirne Cezaevi'nde tutuklu bulunmaktadır.

27 Mart 1997 tarihinde, İstanbul'da yasadışı bir örgüte yönelik operasyonlar çerçevesinde başvuran yakalanmış ve gözaltına alınmıştır. 1 Nisan 1997 tarihinde, yetkili hakim tarafından başvuranın tutuklanmasına karar verilmiştir. Başvuran hakkında, özellikle Türkiye Cumhuriyeti'nin Anayasa düzenini cebren yıkmaya teşebbüsten kamu davası açılmıştır. 19 Aralık 2002 tarihinde, davanın esasına bakan hakimler, başvuranı

ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına mahkum etmiştir. 16 Eylöl 2003 tarihinde, Yargıtay, alınan kararı bozmuştur. Dosya unsurlarına göre, ihtilaf konusu ceza davası ilk derece mahkemesinde halen derdesttir ve işbu kararın kabul edildiği tarihte başvuran tutuklu bulunmaktadır.

Yakalanmasından itibaren, adli makamlar, başvuranın yinelenen serbest bırakılma taleplerini düzenli olarak reddetmiş ve “atlı suçun niteliği ve değerlendirilmesi”, “kanıtların durumu” ve “dosyanın içeriği” gibi her seferinde neredeyse aynı gerekçeleri temel alarak başvuranın tutukluluk halinin devamına karar vermiştir.

Dosya unsurlarına göre, 18 Haziran 2007 tarihinde, başvuran, tutukluluk halinin devamı kararına itiraz etmiştir. Buna karşın, 25 Temmuz 2007 tarihinde İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi, sözkonusu talebi reddetmiştir.

HUKUK

I. AİHS’NİN 5/3, 5/4 ve 5/5 MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

AİHS’nin 5/3, 5/4 ve 5/5 maddelerine atıfta bulunarak, başvuran, tutukluluk süresinden ve bir yandan, tutukluluğunun meşruluğuna itiraz etmek için diğer yandan kanunlara aykırı olarak tutuklandığı iddiası nedeniyle tazminat elde edebilmek için etkili başvuru yoluna sahip olamamaktan şikayetçidir.

A. Kabuledilebilirliğe ilişkin

AİHS’nin 5/4 maddesi kapsamında yapılan şikayet ile ilgili olarak, Hükümet, tutukluluk halinin devamı kararlarına karşı başvuranın itirazda bulunmadığını belirterek iç hukuk yollarının tüketilmediğini savunmaktadır. AİHS’nin 5/5 maddesi kapsamında yapılan şikayet ile ilgili olarak, Hükümet, başvuranın, 1 Haziran 2005 tarihinde yürürlüğe giren Ceza

Muhakemesi Usulü Kanunu’nun 141. ve izleyen maddeleri

Haksız Yakalama ve Tutuklamadan Doğan Tazminat Davaları

uyarınca ulusal mahkemeler önünde tazminat davası açması gerektiğini belirtmektedir.

İlk itiraz ile ilgili olarak, dava koşulları göz önüne alındığında, AİHM, mesnetten yoksun olması nedeniyle Hükümet'in itirazını kabul edemeyecektir. Ceza Muhakemesi Usulü Kanunu'nun 141. ve izleyen maddeleri uyarınca tazminat davası açmaması kapsamında yapılan itiraz ile ilgili olarak, AİHM, sözkonusu şikayetin AİHS'nin 5/5 maddesi kapsamında başvuran tarafından ifade edilen şikayetin esası ile sıkı sıkıya bağlı olduğu kanaatinde ve incelemenin davanın esasına eklenmesine karar vermektedir.

Sözkonusu şikayetlerin hiçbirin kabuledilemezlik unsuru içermediğini tespit eden AİHM, şikayetleri kabuledilebilir ilan etmektedir.

B. Esas

1. AİHS'nin 5/3 ve 5/4 maddesi

Hükümet, davanın karmaşıklığı, kanıtların durumu, başvuranın terör örgütü ile olan ilişkisi ile adalete engel olma, suçun tekrarı ve firar tehlikesinin başvuranın tutukluluk halinin devamını haklı kıldığını savunmaktadır.

Başvuran, sözkonusu argümanlara itiraz etmektedir ve iddialarını yinelemektedir.

AİHS'nin 5/3 maddesi kapsamında yapılan şikayet ile ilgili olarak, AİHM, çok sayıda ve aralıksız tutukluluk süresinin belirlenmesi ile ilgili yerleşik içtihadı göz önüne alındığında, işbu kararın kabul edildiği tarihte başvuranın on iki yıldan fazla bir süreyi tutuklu geçirdiğini tespit etmektedir (bkz, Baltacı-Türkiye, başvuru no: 495/02, 18 Temmuz 2006 ve Solmaz- Türkiye, başvuru no: 27561/02). AİHM, benzer davaları incelediğini ve müteaddit defalar AİHS'nin 5/3 maddesinin ihlal edildiği sonucuna ulaştığını hatırlatmaktadır (bkz, diğerleri arasından, Dereci-Türkiye, başvuru no: 77845/01, 24 Mayıs 2005 ve Tacı-

roğlu-Türkiye, başvuru no: 25324/02, 2 Şubat 2006). Sözkonusu davanın ulusal makamlara yüklediği güçlükleri kabul eden AİHM yine de yerleşik içtihadı ışığında, mevcut davada aynı sonuca ulaşmıştır. Dolayısıyla AİHS'nin 5/3 maddesi ihlal edilmiştir.

AİHS'nin 5/4 maddesi kapsamında yapılan şikayet ile ilgili olarak, Hükümet, tutukluluk halinin meşruluğunun denetimi için öngörülen itiraz yolunun etkililiğini yinelemektedir. Bu bağlamda AİHM, geçmişte çok sayıdaki benzer davada, ceza mahkemelerinin tutukluluk halinin devamına karar verme koşullarının -mevcut davada olduğu gibi- basmakalıp gerekçelere dayandırılmasının, AİHS'nin 5/3 maddesinin ihlal edildiği sonucuna ulaşmak için ve aynı zamanda böyle gerekçelerle mücadele etmek amacıyla kullanılacak itiraz yolunun başarılı olma ihtimallerinden şüphe duymak için önemli unsurlardan biri olduğunu hatırlatmaktadır (Kostı ve diğerleri-Türkiye, başvuru no: 74321/01, 3 Mayıs 2007). Nitekim müteaddit defalar AİHM, sözkonusu yargılamanın adli bir nitelik taşımadığına, özgürlükten yoksun bırakmada kabul edilen usul teminatlarını sunmadığına ve AİHS'nin 5/4 maddesinin gereklerini yerine getirmedeğine hükmetmiştir. AİHM, özellikle, sözkonusu yargılamanın çekişmeli olmuş olması ve her durumda, iddia makamı ile sanık arasında "silahların eşitliği" ilkesinin temin edilmiş olması gerektiğini belirtmektedir. Dolayısıyla, kamuya açık görüşülmesi gereken sözkonusu yargılamaya başvuranın veya avukatının etkili katılımlarının sağlanmış olması gerekirdi (bkz, Bağrıyanık-Türkiye, başvuru no: 43256/04, 5 Haziran 2007, Cahit Demirel-Türkiye, başvuru no: 18623/03, 7 Temmuz 2009). İşbu davada farklı bir sonuca ulaşmak için hiçbir neden göremeyen AİHM, AİHS'nin 5/4 maddesinin ihlal edildiği sonucuna ulaşmıştır.

2. AİHS'nin 5/5 maddesi

AİHM, AİHS'nin 5. maddesinin 1. , 2. , 3. veya 4. paragraflarına aykırı olarak gerçekleştirilen özgürlükten yoksun bırakma nedeniyle tazminat talep edilebildiği durumda AİHS'nin

Haksız Yakalama ve Tutuklamadan Doğan Tazminat Davaları

5. maddesinin 5. paragrafına riayet edilmiş olacağını hatırlatmaktadır (Wassink-Hollanda, 27 Eylül 1990). Bu nedenle AİHS'nin 5. maddesinin 5. paragrafında ifade edilen tazminat hakkı, ulusal makam veya AİHS kurumları tarafından ortaya konan sözkonusu paragraflardan birinin ihlal edildiğini varsaymaktadır (N.C.-İtalya, başvuru no: 24952/94).

Mevcut davada, sözkonusu tutukluluğun "makul süre" sınırını aşması ve meşruluğuna itiraz etmek için etkili iç hukuk yolunun bulunmaması nedeniyle AİHS'nin 5. maddesinin 3. ve 4. paragraflarının ihlal edildiği sonucuna ulaşılmıştır. Başvuranın maruz kaldığı zarar için tazminat talep etme imkanı bulunup bulunmadığının incelenmesi gerekmektedir.

Hükümet tarafından atıfta bulunulan başvuru yolu ile ilgili olarak, AİHM, yeni Ceza Muhakemesi Usulü Kanunu'nun 142. maddesinin tutuklanmasına hükmedilen ve makul bir sürede hakkında karar verilmeyen bir yargılanabilire ancak hakkında alınan kararın nihai hale gelmesinin ardından tazminat talebiyle yetkili mahkemeye başvuruda bulunma imkanı tanıdığını gözlemlemektedir. Dolayısıyla, tazminat davasının, iç hukukta nihai kararın verilmesinin ardından ancak kabuledilebilir nitelikte olmasından dolayı sözkonusu hüküm, kanuna aykırı olarak tutuklu bulunduğuna kanaat getiren bir yargılanabilire hakkında devam eden yargılama süresince tazminat davası açma imkanı sağlamamaktadır (bkz, mutatis, mutandis, Tunc ve diğerleri-Türkiye, başvuru numaraları: 2422/06, 3712/08, 3714/08, 3715/08, 3717/08, 3718/08, 3719/08, 3724/08, 3725/08, 3728/08, 3730/08, 3731/08, 3733/08, 3734/08, 3735/08, 3737/08, 3739/08, 3740/08, 3745/08 ve 3746/08, 13 Ekim 2009). İşbu başvuruda, davanın halen ulusal mahkemeler önünde derdest olması nedeniyle, AİHM, AİHS'nin 5. maddesinin 3. ve 4. paragraflarına aykırı olarak tutuklu bulunmasına rağmen halihazırda başvuranın Ceza Muhakemesi Usulü Kanunu'nun 141 ve izleyen maddeleri uyarınca dava açma imkanına sahip olmadığını belirtmektedir.

Sonuç olarak işbu dava koşullarında, AİHM, yeni Ceza Muhakemesi Usulü Kanunu ile öngörülen başvuru yolunun,

kanunlara aykırı olarak tutuklu tutulma nedeniyle tazminat elde etme hakkının gereklerini karşılamadığı kanaatindedir. AİHM, Hükümet'in ön itirazını reddetmektedir ve mevcut davada AİHS'nin 5/5 maddesinin ihlal edildiği sonucuna ulaşmaktadır.

II. AİHS'NİN 6/1 MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

Başvuran, yargılama süresinin, AİHS'nin 6/1 maddesi ile öngöröldüğü şekli ile "makul süre" ilkesini ihlal ettiğini iddia etmektedir.

Hükümet, ihtilafli yargılamanın ulusal mahkemeler önünde halen derdest olmasından dolayı sözkonusu şikayetin zamanında önce yapıldığı gerekçesi ile iç hukuk yollarının tüketilmediğini savunmaktadır.

AİHM süresinin çok uzun olmasından şikayet edilen bir yargılamanın önce sona ermesi gerektiğini söylemek yerinde olmayacağından sözkonusu itirazın ceza davasının süresinin uzunluğuna ilişkin şikayetin niteliği ile bağdaşmadığı kanaatindedir (bkz, Erhun-Türkiye, başvuru numaraları: 4818/03 ve 53842/07, 16 Haziran 2009). Bu itibarla AİHM, Hükümet'in itirazlarını reddetmektedir. Ayrıca kabuledilemezliğe ilişkin hiçbir unsur tespit edemeyen AİHM, başvuruları kabuledilebilir ilan etmektedir.

Esas ile ilgili olarak, Hükümet, davanın karmaşıklığına, ilgiliye karşı yapılan suçlamaların niteliğine ve atılı olayların ciddiyetine oranla ve mevcut davada sözkonusu olan organize suça özgü güçlükler göz önüne alındığında, ihtilafli yargılama süresinin makul olmadığı değerlendirilmesinde bulunulamayacağını savunmaktadır. Ayrıca, Hükümet'e göre, sözkonusu yargılamanın seyrinde ulusal makamlar hiçbir ihmalle suçlanamaz.

Başvuran, sözkonusu argümanlara itiraz etmektedir.

Haksız Yakalama ve Tutuklamadan Doğan Tazminat Davaları

AİHM, dikkate alınacak dönemin, 27 Mart 1997 tarihinde başvuranın yakalanması ile başladığını ve henüz sona ermediğini gözlemlemektedir. Söz konusu yargılama, işbu kararın kabul edildiği tarihte iki dereceli yargıda incelenen tek bir dava için on iki yıl dokuz aydan fazla sürmüştür.

AİHM, dava süresinin makul olup olmadığının, davanın koşullarına göre ve başta davanın karmaşıklığı olmak üzere AİHM içtihadı tarafından benimsenen kriterler ile başvuran ve yetkili mercilerin tutumları dikkate alınarak değerlendirildiğini hatırlatmaktadır (Pelissier ve Sassi-Fransa, başvuru no: 25444/94).

AİHM, müteaddit defalar, mevcut davadakine benzer sorunları ortaya koyan davaları incelemiş ve AİHS'nin 6/1 maddesinin ihlal edildiğini tespit etmiştir (sözü edilen Pelissier ve Sassi)

Takdirine sunulan unsurların tamamını incelemesinin ardından, AİHM, Hükümet'in mevcut davada farklı bir sonuca ulaşmak için ikna edici hiçbir tespit ve argüman sunmadığına kanaat getirmektedir. Konuya ilişkin içtihadını göz önüne alan AİHM, mevcut davada, ihtilaflı yargılama süresinin çok uzun olduğu ve "makul sürede yargılanma hakkının" gerekliliğini karşılamadığı kanaatindedir.

Bu itibarla AİHS'nin 6/1 maddesi ihlal edilmiştir.

III. AİHS'NİN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI HAKKINDA

Başvuran, 37.500 Euro maddi tazminat ve 37.500 Euro manevi tazminat talep etmektedir. Başvuran, ayrıca AİHM önünde yapmış olduğu yargılama masraf ve giderleri için 5.500 Euro talep etmektedir. Belge olarak başvuranın avukatlarından biri, başvurunun hazırlanması ve yargılamanın devamı için geçen çalışma saatleri ile posta ve çeviri masraflarını gösteren ayrıntılı bir döküm sunmuştur.

Hükümet, söz konusu miktarlara itiraz etmektedir.

AİHM, tespit edilen ihlalle iddia edilen maddi tazminat arasında bir illiyet bağı görememekte ve sözkonusu talebi reddetmektedir. Buna karşın, AİHS'nin 5. maddesinin 3. , 4. ve 5. paragrafları ile AİHS'nin 6/1 maddesinin ihlal edildiğı tespiti göz önüne alan AİHM, başvuranın belli bir manevi zarara uğradığı kanaatindedir. AİHM, hakkaniyete uygun olarak, başvurana 14.400 Euro manevi tazminat ödenmesine hükmetmektedir. Yargılama masraf ve giderleri ile ilgili olarak, AİHM, sahip olduğı belgeleri göz önüne alarak başvurana 1.000 Euro ödenmesine hükmetmektedir.

AİHM, sözkonusu miktarlara, Avrupa Merkez Bankası'nın marjinal kredi kolaylıklarına uygulanan orana üç puanlık bir artış eklenerek belirlenen gecikme faizi uygulanmasına hükmetmektedir.

Ayrıca, on iki yıl dokuz aydan fazla bir süredir ulusal mahkemeler önünde dava halen derdest olduğundan ve başvuranın tutuklu bulunmasından dolayı AİHM, mevcut davada, tespit edilen ihlali gidermek için en uygun yolun, adaletin tecelli etmesi gerekliliklerini gözeterek sözkonusu yargılamanın ivedilikle sonuçlanması veya AİHS'nin 5/3 maddesinin öngördüğü şekli ile yargılama sırasında başvuranın serbest bırakılması olacağı kanaatindedir.

BU GEREKÇELERE DAYALI OLARAK, AİHM, OYBİRLİĞİYLE,

1. Başvurunun kabuledilebilir olduğuna;
2. AİHS'nin 5. maddesinin 3. , 4. ve 5. paragraflarının ihlal edildiğine;
3. Yargılama süresinin uzunluğu nedeniyle AİHS'nin 6/1 maddesinin ihlal edildiğine;
4. a) AİHS'nin 44/2 maddesi gereğince kararın kesinleştiğı tarihten itibaren üç ay içinde, ödeme tarihindeki döviz kuru üzerinden Türk Lirası'na çevrilmek üzere Savunmacı Devlet tarafından başvurana aşağıdaki miktarların ödenmesine;

Haksız Yakalama ve Tutuklamadan Doğan Tazminat Davaları

i) her türlü vergiden muaf tutularak, 14.400 Euro (on dört bin dört yüz Euro) manevi tazminat

ii) her türlü vergiden muaf 1000 Euro (bin Euro) yargılama masraf ve gideri b) sözkonusu sürenin bittiği tarihten itibaren ödemenin yapılmasına kadar Hükümet tarafından, Avrupa Merkez Bankası'nın o dönem için geçerli olan faiz oranının üç puan fazlasına eşit oranda basit faiz uygulanmasına;

5. Adil tatmine ilişkin diğer tüm taleplerin reddine;

KARAR VERMİŞTİR.

İŞbu karar Fransızca olarak hazırlanmış ve AIHM'nin iç tüzüğünün 77. maddesinin 2. ve 3. paragraflarına uygun olarak 26 Ocak 2010 tarihinde yazılı olarak bildirilmiştir.